

Promote financial instruments for liability on Environment” (LIFE PROFILE)

Action A.2 Examination of the current state of the national insurance market

Deliverable A.2.1 Stakeholder Questionnaire Analysis Report

life profile

PROmotE Financial Instruments
for Liability on Environment

Athens, 31 January 2022

ΕΝΩΣΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Document Information	
Grant agreement number	LIFE19 GIE/GR/001127
Project acronym	LIFE PROFILE
Project full title	Promote financial instruments for liability on Environment
Project's website	https://life-profile.gr/
Project instrument	EUROPEAN COMMISSION - European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency (CINEA)
Project thematic priority	LIFE Environmental Governance and Information
Deliverable type	Final Report
Projected date of delivery	05/10/2021
Actual date of delivery	31/01/2022
Deliverable title	Stakeholder Questionnaire Analysis Report
Action	A.2 Examination of the current state of the national insurance market
Sub-Action	A.2.1 Stakeholder Questionnaire Analysis Report
Partner Responsible	University Research Institute of Urban Environment and Human Resources Panteion University
Contributing Partners	Griffin Environmental Consulting LP Hellenic Association of Insurance Companies

Disclaimer

The sole responsibility for the content of this document lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EASME nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein

Περιεχόμενα

Executive Summary

Περίληψη του Παραδοτέου A.2.1	3
1 Εισαγωγή	4
1.1 Αντικείμενο, ταυτότητα και μεθοδολογία της έρευνας	4
1.2 Δομή του παραδοτέου	10
2 Καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τις επιχειρήσεις	11
2.1 Εικόνα επιχειρηματικής δραστηριότητας	11
2.2 Αδειοδοτική εικόνα επιχείρησης	15
2.3 Εμπειρία στην εκτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου	18
2.4 Εμπειρία στην αποτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου	24
2.5 Εμπειρία σε περιβαλλοντικό συμβάν / καταλογισμό περιβαλλοντικής ευθύνης	25
2.6 Επίπεδο ενημέρωσης αναφορικά με το θεσμικό καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης και χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας	26
2.7 Γνώμη για το θεσμό του υποχρεωτικού καθεστώτος χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη	31
2.8 Κλιματική αλλαγή, φυσικοί πόροι και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι	34
3 Καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τις ασφαλιστικές εταιρίες	38
3.1 Εικόνα και δραστηριοποίηση στο πεδίο της περιβαλλοντικής ευθύνης	38
3.2 Η ασφάλιση αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης	41
3.3 Χρηματοοικονομική ασφάλεια για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο και την κλιματική αλλαγή	59
4 Καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές	61
4.1 Εικόνα και δραστηριοποίηση στο πεδίο της περιβαλλοντικής ευθύνης	61
4.2 Η ασφάλιση αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης	67
4.3 Χρηματοοικονομική ασφάλεια για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο και την κλιματική αλλαγή	90
Παράρτημα Α Ερωτηματολόγιο επιχειρήσεων	93
Παράρτημα Β Ερωτηματολόγιο ασφαλιστικών εταιριών	111
Παράρτημα Γ Ερωτηματολόγιο ασφαλιστικών διαμεσολαβητών	132

Executive Summary

The present Report entitled “Stakeholder Questionnaire Analysis Report” delivers the results of preparatory Sub-Action A.2.1 “Stakeholder Questionnaire Analysis” under Action A.2 “Examination of the current state of the national insurance market” of the LIFE PROFILE Project (LIFE 19 GIE/GR/001127 “Promote financial instruments for liability on environment”).

The purpose of Sub-Action A.2.1 is to collect, document and analyze originally collected information (via a structured anonymous questionnaire survey process) in regard to views and attitudes of the three key stakeholders (businesses - operators, insurance companies, insurance intermediaries) relative to a series of issues related to financial security as a shielding instrument against environmental risk. The pertinent questionnaires were developed between May and July 2021 and were available for input on the web between 20 July and 7 October 2021.

The analysis of responses collected from this field research provides an up-to-date essential input on the state of maturity of the financial security scheme in place (in Greece regarding environmental liability. In order to form an overall view of the prevailing opinions and trends, the respondents’ contribution to this applied field questionnaire research was expanded on a range of valuable feedback (qualitative and quantitative), as well as on key issues relevant to the scope of the LIFE PROFILE Project, thereby assisting Sub-Actions A.1.4 & A.2.2 and Actions A3, B1, B2 & B5, such as:

- the general operating & licensing profile of participating businesses-operators,
- the experience of businesses-operators regarding their exposure to environmental risk and the value they attach to financial security vis-à-vis environmental impairment liability under the institutional framework in place in Greece (ELD as transposed to Greek Law via Presidential Decree 148/2009),
- the level of awareness and the degree of operational preparedness of insurance companies and intermediaries in the field of environmental liability and finally,
- the state of perception & preparedness of all respondents in relation to environmental risk as linked to climate change.

From the perspective of businesses (operators), representative findings of respondents’ views include the following:

- Operators assert knowledge of the ELD and pertinent legislative provisions in place.
- They declare adequate ability to monitor environmental aspects and impacts of their operation.
- They declare adequate ability to assess the main causes and effects of an environmental incident, however they are unable to even generally assess the anticipated cost of restoring possible damage to the environment.
- They are moderately able to successfully deal with the effects of an environmental incident.
- Nearly half of the respondents do not make use of a financial security product for their protection against environmental liability, neither they intend to make use of one in the near future, primarily because they do not foresee a serious risk exposure.
- Insurance is the product of cardinal choice among operators who use a financial security product for their protection against environmental liability.
- As far as the views expressed regarding the possibility of implementing a mandatory (by law) financial security regime for environmental liability, the respondents maintain an overall neutral - marginally negative position, mainly due to the estimated cost of environmental liability insurance

in relation to the perceived low exposure to environmental risk. Nevertheless, when asked about the mandatory financial security regime currently in force in Greece for waste management operations, most respondents answered that in this case they would have been insured even if the insurance was not mandatory.

- Finally, at least half of the respondent operators acknowledge a higher level of environmental risk exposure due to climate change, with insured (against their environmental liability) operators depicting a higher level of preventive preparedness as compared to the non-insured ones.

From the perspective of insurance companies, representative findings of respondents' views include the following:

- The involvement of respondent insurers anticipate that environmental liability insurance will grow in the next five years with 8 out of 10 currently offering environmental insurance products.
- A leap in involvement in the environmental liability sector is noted, with 13% of respondents offering products 10 years ago to 40% entering the sector in year 2020.
- A need for a deeper understanding of the legal aspects of environmental liability process is being recognized.
- Most insurers offer mandatory non-hazardous waste collection/transport insurance products, while 47% offer mandatory hazardous waste management insurance and only 30% of insurers offer cover to businesses that are not subject to the mandatory insurance regime.
- The majority of respondent insurers offer cover for remediating future (not historic) environmental damage, while fewer offer cover also for complementary and compensatory remediation as well as for preventive measures.
- High percentages of difficulty in assessing the effects of environmental damage (due to the obvious complexity of the risk) were noted, with higher ratings assigned to the case of biodiversity damage (> 68%), then to water damage (58%) and then to land/soil damage (42%).
- Although operators undoubtedly carry the burden of environmental liability on the basis of the "polluter pays" principle, respondent insurers strongly note that there is a low to medium level of interest for environmental insurance and an even lower intention to purchase environmental insurance products on offer. Therefore, most of the respondent insurers assert that mandatory insurance is probably necessary at this stage of maturity of the Greek market, because otherwise operators/businesses would not be insured at all.
- Finally, more than 77% of respondent insurers acknowledge a high level of environmental risk exposure due to climate change.

From the perspective of insurance intermediaries, representative findings of respondents' views include the following:

- The involvement of respondent insurance intermediaries anticipate that environmental liability insurance will grow in the next five years and therefore more than 80% will be involved in the next triennium.
- As for insurers, a need for a deeper understanding of the environmental liability process is being recognized.
- Most insurance intermediaries (> 85%) engage in the brokerage of mandatory hazardous & non-hazardous waste management/collection/transport insurance products, while <50% engage in the brokerage of cover to businesses that are not subject to the mandatory insurance regime.

- As with insurers, respondent insurance intermediaries strongly note that there is a low level of interest for environmental insurance and an even lower intention to purchase environmental insurance products on offer.
- Finally, the majority of insurance intermediary respondents acknowledge a high level of environmental risk exposure due to climate change.

The responsibility for designing the questionnaires was assigned to Griffin Environmental Consulting in collaboration with other co-operating partners of Action A.2.1. They were finalized after wide consultation among (a) all LIFE PROFILE Partners and (b) members of the Working Group for Environmental Liability of the Hellenic Association of Insurance Companies.

The strenuous task of identifying & approaching a large number of individual business operations & collective professional bodies as well as dispatching invitations for participation in the online survey was undertaken by the Hellenic Association of Insurance Companies.

The Institute of Urban Environment and Human Resources (IAPAD) of Panteion University was responsible for the web design, posting and monitoring the online submission of questionnaires, as well as the primary analysis. The assimilation of research results by the experienced IAPAD Team - an organization not directly involved in insurance activity, furnishes this report with the due authority of independence of this primary stakeholder analysis.

The number of questionnaire responses received, met the minimum targets as initially set in the LIFE PROFILE Proposal.

Περίληψη του Παραδοτέου A.2.1

Το Παραδοτέο με τίτλο «Stakeholder Questionnaire Analysis Report» της Υποδράσης A.2.1.E, αποτελεί μέρος της προπαρασκευαστικής φάσης του προγράμματος LIFE PROFILE 19 GIE/GR/001127. Σκοπός της Υποδράσης A.2.1 είναι η συλλογή, τεκμηρίωση και ανάλυση πρωτογενούς πληροφορίας πεδίου αναφορικά με τις απόψεις και τη στάση των τριών κύριων άμεσα εμπλεκόμενων ενδιαφερομένων μερών (επιχειρήσεις, ασφαλιστικές εταιρίες, ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές) αναφορικά με σειρά ζητημάτων που αφορούν στην χρηματοοικονομική ασφάλεια ως μέσο προστασίας έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου. Η ανάλυση της επαρκούς πληροφορίας που συλλέχθηκε από την παρούσα έρευνα πεδίου όπως καταγράφεται στην παρούσα έκθεση, παρέχει επίκαιρα αλλά και ουσιώδη δεδομένα αναφορικά με το επίπεδο ωρίμανσης του ζητούμενου της χρηματοοικονομικής ασφάλειας στην Ελλάδα.

Για τη διαμόρφωση συνολικής εικόνας των απόψεων και τάσεων που επικρατούν στην χώρα, η συνεισφορά των παραπάνω συμμετεχόντων στην έρευνα πεδίου επεκτάθηκε, πέραν της πληροφορίας στο άμεσο ερώτημα και σε σειρά πρόσθετων απαντήσεων σε παρεμφερή εντούτοις ουσιώδη θέματα που απασχολούν ευρύτερα το παρόν πρόγραμμα και θα αναλυθούν περαιτέρω στις υποδράσεις A.1.4 & A.2.2 και στις δράσεις A3, B1, B2 & B5, όπως:

- στην γενικότερη λειτουργική & αδειοδοτική εικόνα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων,
- στην εμπειρία των επιχειρήσεων αναφορικά με το ζήτημα της έκθεσής τους στον περιβαλλοντικό κίνδυνο και την αξία που αυτές προσδίδουν στην χρηματοοικονομική ασφάλεια και το θεσμικό υπόβαθρο στην Ελλάδα,
- στην γενικότερη εικόνα, στο επίπεδο δραστηριοποίησης και στο βαθμό λειτουργικής προετοιμασίας των ασφαλιστικών εταιριών και διαμεσολαβητών στο πεδίο της περιβαλλοντικής ευθύνης και τέλος,
- στην εκτίμηση του επιπέδου αντίληψης & ετοιμότητάς όλων των συμμετεχόντων σε σχέση με την κλιματική αλλαγή.

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο, ταυτότητα και μεθοδολογία της έρευνας

Αντικείμενο της παρούσας Έκθεσης της Υποδράσης A.2.1 του προγράμματος LIFE PROFILE 19 GIE/GR/001127 είναι η λεπτομερής, πολυμερής και δομημένη ανάλυση της ελληνικής πραγματικότητας έναντι των προκλήσεων που τίθενται σε σχέση με τις χρηματοοικονομικές πτυχές των επιπτώσεων ενδεχόμενων περιβαλλοντικών συμβάντων στα νερά, στο έδαφος και στα απειλούμενα είδη και φυσικά ενδιαιτήματα βάσει του προβλεπόμενου ισχύοντος νομικού πλαισίου (Οδηγία 2004/35/ΕΚ, Π.Δ. 148/2009, Ν. 4042/2012 κ.λπ.).

Για πρώτη φορά για την Ελλάδα, διενεργήθηκε μια ευρεία διαδικτυακή έρευνα πεδίου στοχευμένη στα τρία κύρια άμεσα εμπλεκόμενα ενδιαφερόμενα μέρη: **τις επιχειρήσεις, τις ασφαλιστικές εταιρίες, και τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.**

Οι **επιχειρηματικοί οργανισμοί**, φέρουν την άμεση ευθύνη σε περίπτωση που καταλογιστούν σε αυτούς (σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία) μέτρα πρόληψης ενδεχόμενης περιβαλλοντικής ζημίας ή μέτρα αποκατάστασης σε περίπτωση επέλευσης ζημιογόνου γεγονότος.

Οι **ασφαλιστικές επιχειρήσεις**¹, τόσο πανευρωπαϊκά όσο και στην Ελλάδα, κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο στην κάλυψη των παραπάνω ενδεχόμενων περιπτώσεων, προσφέροντας εξειδικευμένες καλύψεις στις επιχειρήσεις στη βάση του πλαισίου των αρχών και κανόνων που διέπουν την ασφαλιστική τεχνική και την καθημερινή λειτουργία της ιδιωτικής ασφάλισης (δηλ. κάλυψη με όρους, προϋποθέσεις και εξαιρέσεις) ως μέσο χρηματοοικονομικής εγγύησης και πάντα στο πλαίσιο της τηρούμενης θεσμικής εποπτείας στην χώρα μας (Διεύθυνση Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης της Τράπεζας της Ελλάδος). Η χρηματοοικονομική κάλυψη των επιχειρήσεων στην χώρα μας έναντι κινδύνων περιβαλλοντικής ευθύνης μέσω άλλων εξειδικευμένων προϊόντων, είτε μέσω τραπεζικών προϊόντων, είτε μέσω συνεγγυητικών κεφαλαίων, μέχρι σήμερα δεν καταγράφεται σημαντική. Λόγω του σημαντικού μεριδίου της ασφαλιστικής αγοράς στην αγορά μέσω χρηματοοικονομικής ασφάλειας / εγγυήσεων έναντι των περιβαλλοντικών κινδύνων, η Έκθεση (Παραδοτέο) της Δράσης 2.1.2 με τίτλο «Environmental Liability Insurance Market Report» του παρόντος προγράμματος αναλύει περαιτέρω τη συμμετοχή αυτής σε σχέση με τους στόχους του προγράμματος.

¹ Σύμφωνα με την παρ. 1 του Άρθρου 3 του Ν. 4364/2016 (ΦΕΚ Α' 13/5-2-2016), «Ασφαλιστική Επιχείρηση»: η επιχείρηση πρωτασφάλισης ζωής ή κατά ζημιών η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας σύμφωνα με τα άρθρα 7 ή 10 και 11 του παρόντος ή, εφόσον πρόκειται για ασφαλιστική επιχείρηση με έδρα σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει λάβει άδεια λειτουργίας σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας 2009/138/ΕΚ.

Οι φορείς ασφαλιστικής διαμεσολάβησης² βρίσκονται σε άμεση σχέση με τους επιχειρηματικούς οργανισμούς αφού, τόσο πανευρωπαϊκά όσο και στην Ελλάδα, διανέμουν³ το μεγαλύτερο μερίδιο των επιχειρηματικών ασφαλίσεων, συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλίσεων έναντι των περιβαλλοντικών κινδύνων. Αντίστοιχη δραστηριότητα ασκούν επίσης και οι φορείς αντασφαλιστικής διαμεσολάβησης, οι οποίοι ασκούν μεσιτεία στην αντασφαλιστική αγορά για λογαριασμό των ασφαλιστικών επιχειρήσεων⁴. Τόσο η αμεσότητα της σχέσης των διαμεσολαβητών με τους πρωτεύοντες φορείς περιβαλλοντικής ευθύνης που είναι οι επιχειρήσεις, όσο και η διασύνδεσή τους με την ασφαλιστική και αντασφαλιστική αγορά, καθιστά τον ρόλο τους σημαντικό για την ανάλυση των δεδομένων του παρόντος προγράμματος.

Στα επόμενα κεφάλαια της παρούσας Έκθεσης παρουσιάζονται, αναλύονται και συσχετίζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στις παρακάτω ουσιώδεις παραμέτρους που κρίθηκαν σημαντικές, τόσο από τους συμμετέχοντες φορείς υλοποίησης της Δράσης A.2.1 όσο και από τους υπόλοιπους

² Σύμφωνα με την παρ. 1 του Άρθρου 4 του Ν. 4583/2018 (ΦΕΚ Α' 212/18-12-2018), ισχύουν οι εξής ορισμοί:

- «Ασφαλιστικός διαμεσολαβητής»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εκτός από την ασφαλιστική ή την αντασφαλιστική επιχείρηση ή τους υπαλλήλους τους και εκτός από τον ασφαλιστικό διαμεσολαβητή που ασκεί ως δευτερεύουσα δραστηριότητα την ασφαλιστική διαμεσολάβηση, το οποίο αναλαμβάνει ή ασκεί επ' αμοιβή δραστηριότητες διανομής ασφαλιστικών προϊόντων. Οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές που έχουν έδρα στην Ελλάδα και υπόκεινται στα άρθρα 19 έως 26, διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:
 - α) ασφαλιστικοί πράκτορες,
 - β) συντονιστές ασφαλιστικών πρακτόρων,
 - γ) μεσίτες ασφαλίσεων.
- «Ασφαλιστικός Πράκτορας»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί τη δραστηριότητα της διανομής ασφαλιστικών προϊόντων στο όνομα και για λογαριασμό μίας ή περισσότερων ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Στους ασφαλιστικούς πράκτορες εντάσσονται τα πιστωτικά ιδρύματα, οι επιχειρήσεις επενδύσεων και οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, όταν ασκούν τη δραστηριότητα διανομής ασφαλιστικών προϊόντων.
- «Συντονιστής ασφαλιστικών πρακτόρων»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί τη δραστηριότητα της διανομής ασφαλιστικών προϊόντων μέσω ομάδας ασφαλιστικών πρακτόρων, τους οποίους επιλέγει και προτείνει στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις για συνεργασία, και στη συνέχεια εκπαιδεύει και επιβλέπει το έργο τους, με σκοπό να διασφαλίσει την εκ μέρους τους εφαρμογή των σχετικών με τη διανομή πολιτικών και διαδικασιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων με τις οποίες συνεργάζεται, χωρίς να συμβάλλεται ο ίδιος με αυτούς.
- «Μεσίτης ασφαλίσεων»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, με γραπτή εντολή του πελάτη, ασκεί τη δραστηριότητα της διανομής ασφαλιστικών προϊόντων με βάση την ανάλυση επαρκούς αριθμού ασφαλιστικών συμβάσεων που διατίθενται στην αγορά, χωρίς να δεσμεύεται ως προς την επιλογή της ασφαλιστικής επιχείρησης.
- «Αντασφαλιστικός διαμεσολαβητής»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, άλλο από την αντασφαλιστική επιχείρηση ή τους υπαλλήλους της, το οποίο αναλαμβάνει ή ασκεί με αμοιβή τη δραστηριότητα διανομής αντασφαλιστικών προϊόντων. Αντασφαλιστικοί διαμεσολαβητές με έδρα στην Ελλάδα είναι μόνον οι μεσίτες αντασφαλίσεων, δηλαδή τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που, κατ' εντολή του πελάτη, ασκούν τη δραστηριότητα της διανομής αντασφαλιστικών προϊόντων με βάση την ανάλυση επαρκούς αριθμού αντασφαλιστικών συμβάσεων που διατίθενται στην αγορά, χωρίς να δεσμεύονται ως προς την επιλογή της αντασφαλιστικής επιχείρησης.

³ Σύμφωνα με την περίπτωση 1 της παρ. 1 του Άρθρου 4 του Ν. 4583/2018 (ΦΕΚ Α' 212/18-12-2018),

«Διανομή ασφαλιστικών προϊόντων»: οι δραστηριότητες παροχής συμβουλής, πρότασης ή διενέργειας εργασιών προπαρασκευής για τη σύναψη συμβάσεων ασφάλισης, οι δραστηριότητες σύναψής τους ή οι δραστηριότητες παροχής βοήθειας κατά τη διαχείριση και την εκτέλεση των εν λόγω συμβάσεων, ιδίως σε περίπτωση που γεννηθεί αξίωση, περιλαμβανομένης της παροχής πληροφοριών σχετικά με μία ή περισσότερες ασφαλιστικές συμβάσεις, βάσει κριτηρίων που επιλέγονται από τον πελάτη μέσω ενός ιστότοπου ή κάποιου άλλου μέσου και η παροχή καταλόγου κατάταξης ασφαλιστικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της σύγκρισης των τιμών και των προϊόντων, ή η παροχή έκπτωσης επί της τιμής ασφαλιστικής σύμβασης, όταν ο πελάτης είναι σε θέση να συνάψει άμεσα ή έμμεσα μία ασφαλιστική σύμβαση, χρησιμοποιώντας ιστότοπο ή άλλα μέσα.

⁴ Σύμφωνα με την περίπτωση 2 της παρ. 1 του Άρθρου 4 του Ν. 4583/2018 (ΦΕΚ Α' 212/18-12-2018),

«Διανομή αντασφαλιστικών προϊόντων»: οι δραστηριότητες παροχής συμβουλής, πρότασης ή διενέργειας εργασιών προπαρασκευής για τη σύναψη συμβάσεων αντασφάλισης, οι δραστηριότητες σύναψής τους ή οι δραστηριότητες παροχής βοήθειας κατά τη διαχείριση και την εκτέλεση των εν λόγω συμβάσεων, ιδίως σε περίπτωση που γεννηθεί αξίωση, περιλαμβανομένων των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται από αντασφαλιστική επιχείρηση χωρίς την παρέμβαση αντασφαλιστικού διαμεσολαβητή.

συμμετέχοντες φορείς του προγράμματος (σε συνέχεια διαβούλευσης κατά το στάδιο σχεδιασμού των ερωτηματολογίων):

- Επίπεδο ευαισθητοποίησης, εμπειρία μέχρι σήμερα και ετοιμότητα για υιοθέτηση ασφαλιστικών λύσεων ή/και άλλων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων.
- Προσδιορισμός των κύριων λειτουργικών κινδύνων που μπορεί να προκαλέσουν περιβαλλοντική ζημιά.
- Αξιολόγηση των απόψεων των ενδιαφερομένων σχετικά με την ετοιμότητά τους να αντιμετωπίσουν τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο από ενδεχόμενη έκθεση σε περιβαλλοντική ζημιά.
- Βαθμός επάρκειας των υφιστάμενων σήμερα υποχρεωτικών (νομοθετικά θεσπισμένων) ελάχιστων ορίων χρηματοοικονομικής ασφάλειας, τα οποία αφορούν σε συγκριμένες δραστηριότητες των φορέων εκμετάλλευσης / επιχειρήσεων (όπως είναι η διαχείριση, συλλογή και μεταφορά επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων).
- Εκτίμηση του βαθμού ετοιμότητας έναντι του κινδύνου κλιματικής αλλαγής σε συνδυασμό με την περιβαλλοντική ζημιά.

Ως επιλεγείσα μεθοδολογία συλλογής όλης της παραπάνω πρωτογενούς πληροφορίας προκρίθηκε από τους φορείς υλοποίησης της παρούσας Δράσης, αυτή της διαδικτυακής έρευνας (στην επιλεγείσα πλατφόρμα Google) για προφανείς λόγους (α) αμεσότητας πρόσβασης σε εκατοντάδες φορείς και χιλιάδες επιχειρήσεις, (β) δυνατότητας ηλεκτρονικής καταγραφής και περαιτέρω ανάλυσης των απαντήσεων και (γ) δεδομένης της χρονικής συγκυρίας διενέργειας της έρευνας. Για τη διασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης των συμμετεχόντων στα ερωτηματολόγια, οι φορείς υλοποίησης πρόκριναν να ακολουθηθεί η κρατούσα παγκόσμια πρακτική ανώνυμης συμμετοχής – την οποία και συζήτησαν στο πλαίσιο ευρύτερης διαβούλευσης μεταξύ των εταίρων του προγράμματος – η οποία εν τέλει έγινε αποδεκτή.

Την ευθύνη σχεδιασμού των ερωτηματολογίων είχε η Γρύφων Περιβαλλοντική Συμβουλευτική ΕΕ που συνεργάστηκε με τους λοιπούς φορείς υλοποίησης της Δράσης A.2.1. Τα ερωτηματολόγια συζητήθηκαν περαιτέρω και με τα μέλη της Ομάδας Εργασίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος. Ο σχεδιασμός των ερωτηματολογίων έλαβε χώρα την περίοδο Μαΐου – Ιουλίου 2021. Στα παραρτήματα Α, Β, Γ της παρούσας έκθεσης παρατίθενται τα ερωτηματολόγια όπως αυτά αναρτήθηκαν στην διαδικτυακή πλατφόρμα που ειδικά δημιουργήθηκε.

Τόσο την ευθύνη σχεδιασμού, ανάρτησης στο διαδίκτυο και παρακολούθησης των διαδικτυακών ερωτηματολογίων, όσο και την ευθύνη αποδελτίωσης και πρωτογενούς ανάλυσης, είχε το Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΙΑΠΑΔ) του Παντείου Πανεπιστημίου. Η εξαγωγή των πρώτων αποτελεσμάτων της έρευνας από την έμπειρη Ομάδα του ΙΑΠΑΔ – φορέα μη εμπλεκόμενου άμεσα με την ασφαλιστική δραστηριότητα, προσδίδει στην παρούσα έκθεση το προσήκον κύρος ανεξαρτησίας της πρωτογενούς αυτής ανάλυσης.

Η διαδικτυακή πρόσβαση στα ερωτηματολόγια διήρκεσε 2,5 μήνες (20 Ιουλίου 2021 – 7 Οκτωβρίου 2021) με το μεγαλύτερο μέρος των συμμετοχών να καταχωρείται την περίοδο Σεπτεμβρίου – Οκτωβρίου 2021.

Το εγχείρημα εξεύρεσης & προσέγγισης πλήθους συλλογικών φορέων αλλά και αποστολής πρόσκλησης συμμετοχής στη διαδικτυακή έρευνα ανέλαβε η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, με επαναλαμβανόμενες υπενθυμίσεις συμμετοχής:

- Στο σύνολο των συλλογικών (εθνικών, περιφερειακών, θεματικών) φορέων εκπροσώπησης των επιχειρήσεων του κατωτέρω πίνακα.
- Απευθείας στις επιχειρήσεις που είναι καταχωρημένες στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ) της Δ/σης Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας. Στο ΗΜΑ βρίσκονται καταχωρημένες οι επιχειρήσεις / οργανισμοί που εμπλέκονται με την παραγωγή, ανάκτηση, διάθεση, αποθήκευση, συλλογή & μεταφορά αποβλήτων και επομένως από τη δραστηριότητά τους έχουν αυξημένη ευθύνη σε σχέση με το ζήτημα της περιβαλλοντικής ζημίας.
- Στο σύνολο των ασφαλιστικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.
- Στους συλλογικούς φορείς ασφαλιστικής διαμεσολάβησης.
- Απευθείας στους μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα και σύμφωνα με τον κατωτέρω πίνακα,

- Αποστάλθηκαν 47 προσκλήσεις συμμετοχής στην έρευνα σε **ασφαλιστικές εταιρίες**, εκ των οποίων οι 29 δραστηριοποιούνται στον Κλάδο Αστικής Ευθύνης.
Αριθμός συμμετεχουσών ασφαλιστικών εταιριών στη διαδικτυακή έρευνα: 19.
Δείκτης απόκρισης στην έρευνα: $19/29 = 65,52\%$. Σύμφωνα με την πρόταση του προγράμματος η αρχική εκτίμηση απόκρισης ήταν 65%.
- Αποστάλθηκαν προσκλήσεις στην έρευνα στα 5 συλλογικά όργανα **ασφαλιστικών διαμεσολαβητών** με σκοπό την εν συνεχεία προώθηση της πρόσκλησης συμμετοχής στα μέλη τους. Επίσης αποστάλθηκαν ηλεκτρονικά απευθείας προσκλήσεις στους μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.
Αριθμός συμμετεχόντων ασφαλιστικών διαμεσολαβητών στη διαδικτυακή έρευνα: 78.
Σύμφωνα με την πρόταση του προγράμματος η αρχική εκτίμηση απόκρισης ήταν 65% επί 70 διαμεσολαβητών (δηλ. 45).
- Αποστάλθηκαν προσκλήσεις στην έρευνα σε 13 **επιχειρηματικούς** συνδέσμους & ομοσπονδίες πανελλαδικής, περιφερειακής και θεματικής εμβέλειας με σκοπό την εν συνεχεία προώθηση της πρόσκλησης συμμετοχής στις επιχειρήσεις-μέλη τους. Επίσης, αποστάλθηκαν ηλεκτρονικά απευθείας προσκλήσεις σε 20.310 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (οι οποίες παραλήφθηκαν με επιτυχία) του μητρώου καταχώρησης του ΗΜΑ.
Αριθμός συμμετεχουσών επιχειρήσεων στη διαδικτυακή έρευνα: 143.
Σημειώνεται σημαντική υπέρβαση του αρχικού στόχου αποστολής προσκλήσεων στην έρευνα, λαμβανομένων υπόψη των κατηγοριών που επιλέγονται για περαιτέρω ανάλυση στην υποδράση A.1.4. Σύμφωνα με την πρόταση του προγράμματος η αρχική εκτίμηση απόκρισης ήταν 50% επί $10 \times 10 = 100$ στοχευμένων επιχειρήσεων, δηλ. 50 επιχειρήσεις. Παρότι ο αριθμός συμμετοχών για επεξεργασία κρίνεται ικανοποιητικός, πρέπει όμως να σημειωθεί το χαμηλό ενδιαφέρον συμμετοχής στην έρευνα σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των αποσταλθέντων προσκλήσεων, το οποίο τεκμηριώνεται περαιτέρω στην παρακάτω ανάλυση των ερωτηματολογίων αυτής της κατηγορίας.

Λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά αλλά και της χρονικής περιόδου (καλοκαιρινοί μήνες) που διενεργήθηκε η έρευνα, η γενική εκτίμηση των φορέων υλοποίησης της δράσης είναι ότι το δείγμα που συλλέχθηκε παρέχει ικανοποιητική πληροφορία προς περαιτέρω επεξεργασία, τόσο ποσοτική, όσο και ποιοτική.

Πρώθηση Χρηματοοικονομικών Εργαλείων για την Περιβαλλοντική Ευθύνη
 PROMOTE FINANCIAL INSTRUMENTS FOR LIABILITY ON ENVIRONMENT
 LIFE19 GIE/GR/001127 LIFE PROFILE

Questionnaires' Recipients Monitoring						
Questionnaire Type	Stakeholder	Number of Recipients	Send Date	Reminders	Invitation	
Insurance Companies	HAIK's member companies	47	20-Jul-21	31-Aug-21 29-Sep-21	Circular	
		Expected replies: Companies operating in General Liability Insurance	29			
Intermediaries	Associations:	4	20-Jul-21	01-Sep-21		
	Panhellenic Association of Insurance Consultants (Πανελληνιος Σύνδεσμος Ασφαλιστικών Συμβούλων - ΠΣΑΣ)				Letter	
	Pan Hellenic Association of Insurance Advisors (Πανελληνιος Σύνδεσμος Συντονιστών Ασφαλιστικών Συμβούλων - ΠΣΣΑΣ)				Letter	
	Panhellenic Federation of Independent Insurance Distributors (Πανεληνία Ομοσπονδία Ανεξάρτητων Ασφαλιστικών Διαμεσολαβητών - ΠΟΑΔ)	13 member unions 211 members			Letter	Letter
	Union of Professional Insurance Agents (Ένωση Επαγγελματιών Ασφαλιστών Ελλάδος - ΕΕΑΕ)				Letter	Letter
Businesses	Hellenic Insurance Brokers Association's members (Σύνδεσμος ΕΛληνων Μεσατων Ασφαλιστων - ΣΕΜΑ)	67	20-Jul-21	01-Sep-21	Combined Letters	
	Federations:	4	26-Jul-21	31-Aug-21		
	Hellenic Federation of Enterprises (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών)	230 members			Letter	
	Federation of Industries of Greece (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ελλάδος)				Letter	
	Federation of Enterprises and Industries of the Peloponnissos and Western Greece (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδος)				Letter	
	Federation of Hellenic Food Industries (Σύνδεσμος ΕΛληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων)	61 members			Letter	
	Associations:	9	26-Jul-21	31-Aug-21		
	Hellenic Association of Chemical Industries (Σύνδεσμος Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών)	78 members			Letter	
	Association of Hellenic Plastic Industries (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Πλαστικών Ελλάδος)	117 members			Letter	
	Association of Industries in Thessaly & Central Greece (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος)				Letter	
Association of Thessalian Enterprises and Industries (Σύνδεσμος Θεσσαλικών Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών)				Letter		
Aluminium Association of Greece (Ελληνική Ένωση Αλουμινίου)	30 members			Letter		
Hellenic Association Of Expanded Polystyrene (Πανελληνιος Σύνδεσμος Διογκωμένης Πολυστερίνης)	31 members			Letter		
Greek Association of Environmental Protection Companies (Πανελληνιος Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Προστασίας Περιβάλλοντος)	85 members			Letter		
Association of Industries in Attica & in Piraeus (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Αττικής και Πειραιώς)				Letter		
Association of the Greek Manufacturers of Packaging & Materials (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Παραγωγής Υλικών & Συσκευασίας)	114 members			Letter		
Businesses		21.503	09-Sep-21		Letter	
Transporters						
<i>Number of recipients provided by the Coordination Office for the Implementation of Environmental Liability (COIEL)</i>		6.300				
Facilities						
<i>Number of recipients provided by the Coordination Office for the Implementation of Environmental Liability (COIEL)</i>		34.958				
		21.503				"Delivery Failed" notifications: 1.193

1.2 Δομή του παραδοτέου

Το παρόν Παραδοτέο με τίτλο «Stakeholder Questionnaire Analysis Report» δομείται σε δύο ενότητες και 3 Παραρτήματα που είναι τα εξής:

Ενότητα Α: Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία για την κατανόηση της ανάλυσης των αποτελεσμάτων που ακολουθούν, η ταυτότητα της υλοποιηθείσας έρευνας και η δομή του παραδοτέου.

Ενότητα Β: Στην δεύτερη ενότητα, η οποία αποτελεί το επίκεντρο της έρευνας, παρουσιάζονται, αναλύονται και συσχετίζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων και εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα που θα ληφθούν υπόψη στις υποδράσεις Α.1.4 & Α.2.2 και στις δράσεις Α3, Β1, Β2 & Β5.

Στα τρία παραρτήματα απεικονίζεται το πλήρες περιεχόμενο των διαδικτυακών ερωτηματολογίων στα οποία απάντησαν οι συμμετέχοντες.

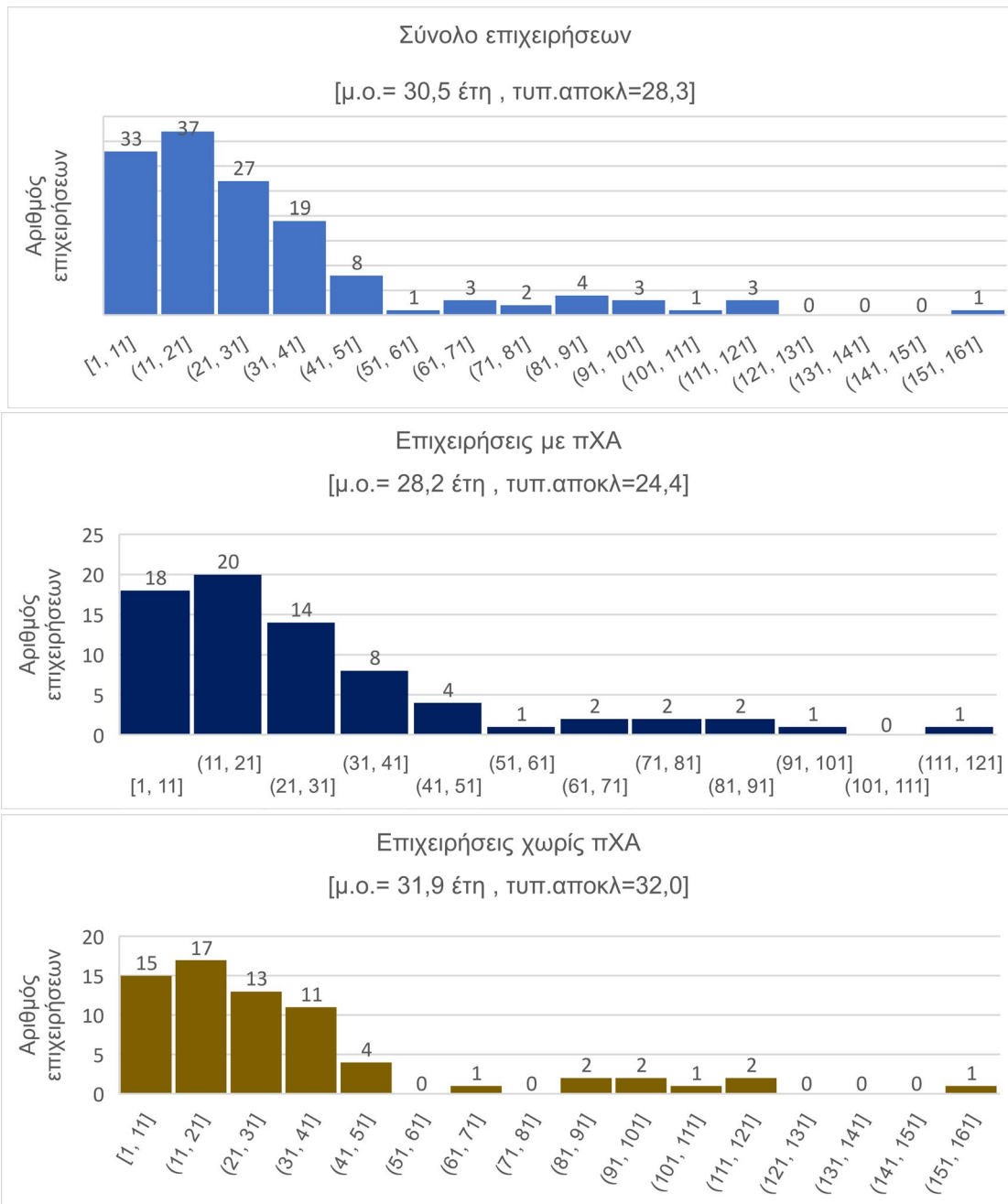
2 Καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τις επιχειρήσεις

2.1 Εικόνα επιχειρηματικής δραστηριότητας

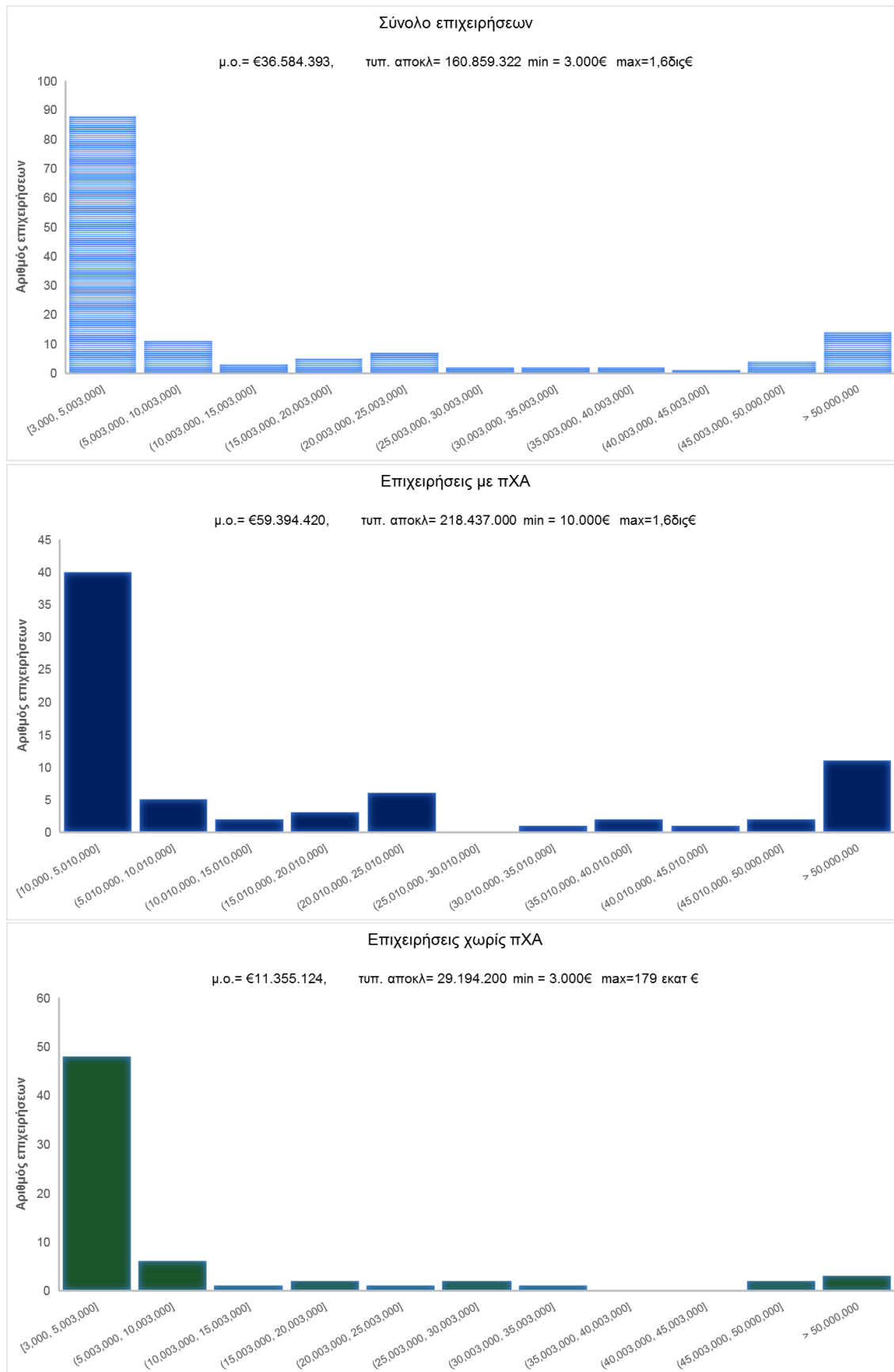
Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου είχε στόχο να καταγράψει το προφίλ των επιχειρήσεων που έλαβαν μέρος στην έρευνα μας και στην οποία συμμετείχαν συνολικά 143 επιχειρήσεις. Για μεθοδολογικούς λόγους, στην ανάλυση που ακολουθεί γίνεται σε πολλές περιπτώσεις μια βασική διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων, οι οποίες κατηγοριοποιούνται σε δύο μεγάλες ομάδες: (α) σε αυτές τις επιχειρήσεις που στην παρούσα χρονική στιγμή κάνουν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας (πΧΑ) για την κάλυψη της περιβαλλοντικής τους ευθύνης και (β) σε αυτές που σύμφωνα με δήλωσή τους δεν κάνουν προς το παρόν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας. Στο εξής, για χάρη συντομίας, θα αναφερόμαστε στις δύο ομάδες (κυρίως στα σχήματα που θα ακολουθήσουν) ως εξής: (α) επιχειρήσεις με πΧΑ και, (β) επιχειρήσεις χωρίς πΧΑ.

Αρχικά λοιπόν, οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων ερωτήθηκαν για τα έτη λειτουργίας τους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Σχήμα 2.1, για τα σύνολο του δείγματός μας αλλά και για τις δύο υποκατηγορίες που προαναφέρθηκαν. Όπως διαπιστώνεται, οι περισσότερες εταιρείες (116 από τις 143) λειτουργούν από το 1980 και έπειτα, με το μέσο όρο των απαντήσεων για το σύνολο του δείγματος να ισούται με 30 περίπου έτη. Συγκρίνοντας στη συνέχεια τις δύο ομάδες επιχειρήσεων, διαπιστώνουμε ότι οι επιχειρήσεις με πΧΑ (προϊόντα χρηματοοικονομικής ασφάλειας) εμφανίζουν ένα ελαφρώς χαμηλότερο μέσο όρο ετών λειτουργίας έναντι αυτών που δεν χρησιμοποιούν πΧΑ (28,2 έτη έναντι 31,9 έτη).

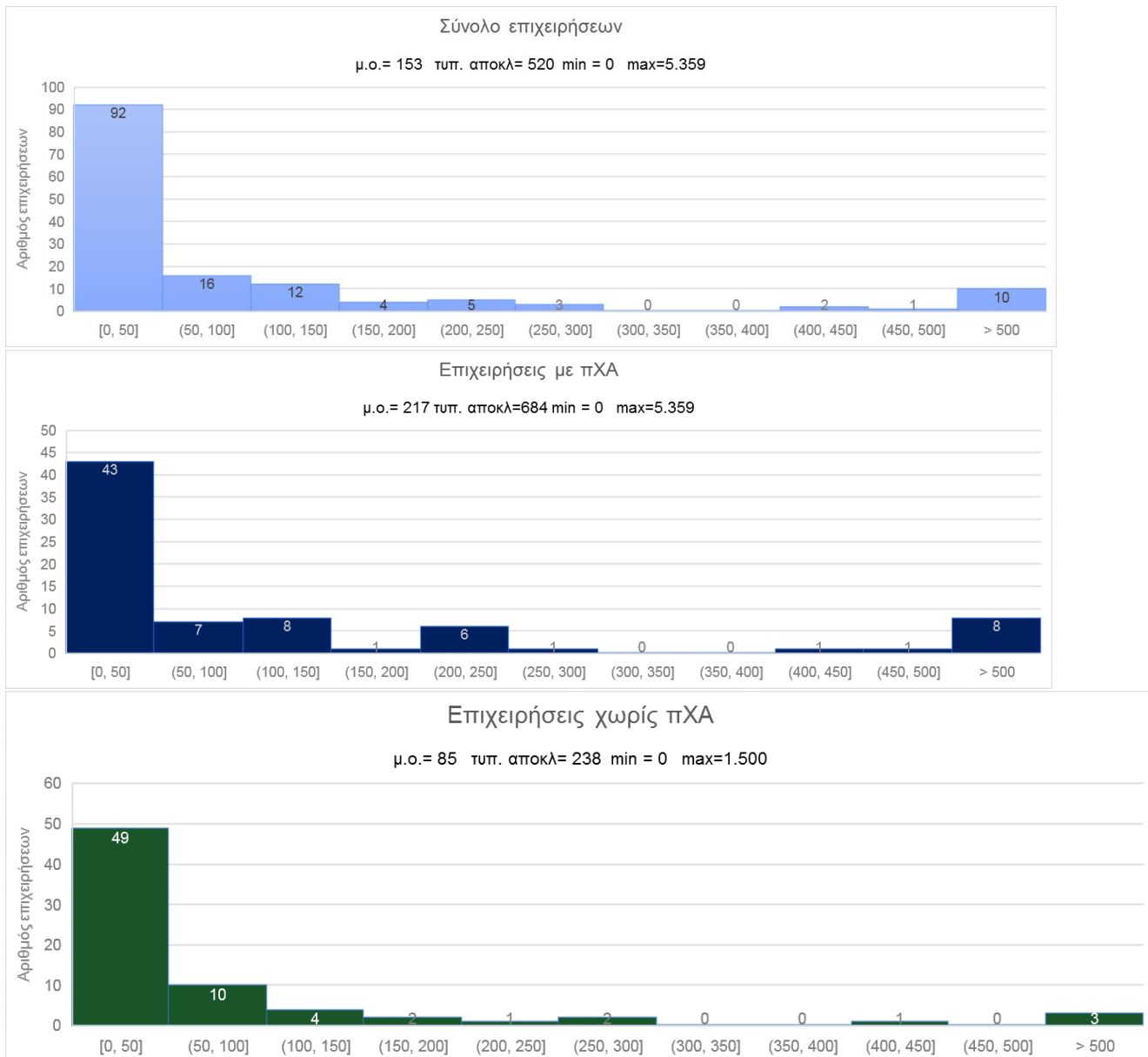
Η επόμενη ερώτηση είχε στόχο να καταγράψει τον ετήσιο κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με το Σχήμα 2.2 διαπιστώνεται μια αρκετά μεγάλη διακύμανση των τιμών, με την πλειοψηφία των επιχειρήσεων να εμφανίζουν έναν ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 5 εκατομμύρια ευρώ, αλλά με ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό επιχειρήσεων να ξεπερνά τα 20 εκατομμύρια, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση μιας μέσης τιμής που κυμαίνεται γύρω στα 36 εκατομμύρια €/έτος. Συγκρίνοντας και πάλι τις δύο ομάδες επιχειρήσεων διαπιστώνεται ότι οι επιχειρήσεις που κάνουν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας έχουν έναν αρκετά υψηλότερο μέσο κύκλο εργασιών από τις επιχειρήσεις χωρίς πΧΑ (59 εκατομμύρια έναντι 11 εκατομμυρίων). Το αποτέλεσμα αυτό υποδηλώνει μια θετική συσχέτιση μεταξύ της χρήσης πΧΑ και του «μεγέθους» της επιχείρησης. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε και από το Σχήμα 2.3, που παρουσιάζει τον αριθμό των εργαζομένων των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις με πΧΑ διαπιστώθηκε ότι απασχολούν κατά μέσο όρο 217 εργαζομένους ενώ ο μέσος όρος των εργαζομένων σε αυτές χωρίς πΧΑ είναι αρκετά χαμηλότερος (85 εργαζόμενοι).

Σχήμα 2.1. Έτη λειτουργίας επιχειρήσεων: (α) για το σύνολο των επιχειρήσεων, (β) για τις επιχειρήσεις που κάνουν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας (γ) για τις επιχειρήσεις που δεν κάνουν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας

Σχήμα 2.2. Ετήσιος κύκλος εργασιών της επιχείρησης (κατ' εκτίμηση):(α) για το σύνολο των επιχειρήσεων, (β) για τις επιχειρήσεις με ΠΧΑ (γ) για τις επιχειρήσεις χωρίς ΠΧΑ

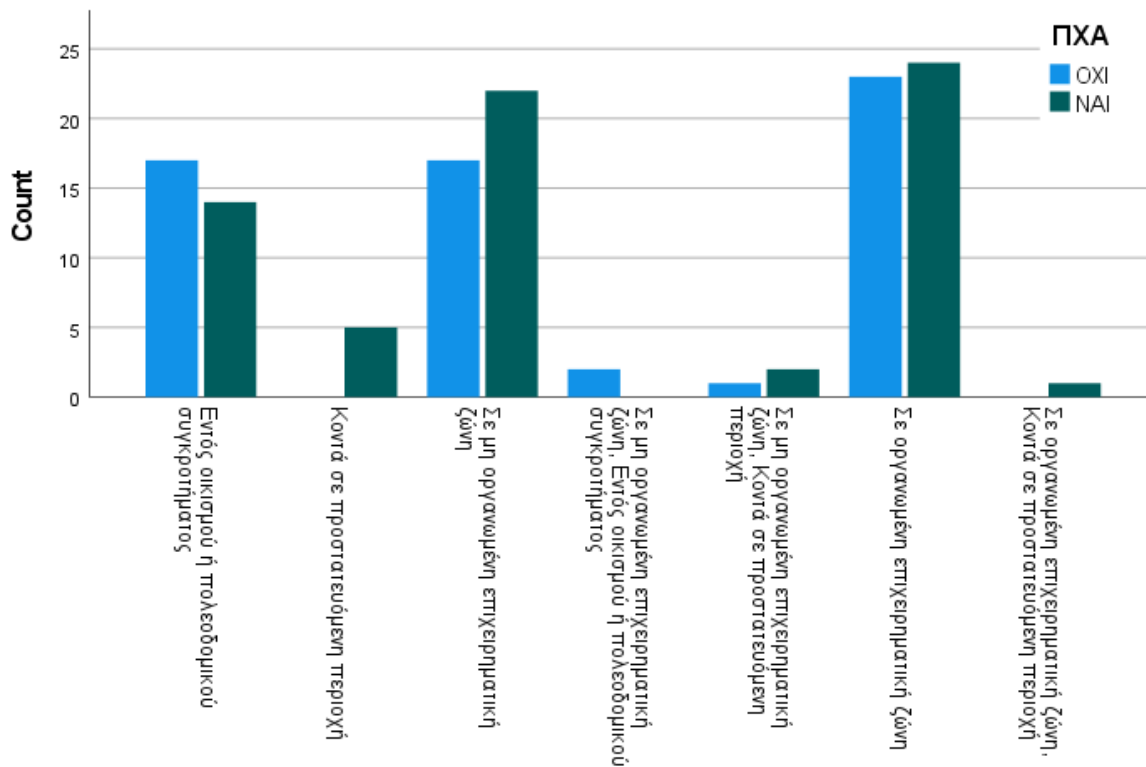
Σχήμα 2.3. Συνολικός αριθμός υπαλλήλων της επιχείρησης:(α) για το σύνολο των επιχειρήσεων, (β) για τις επιχειρήσεις με πΧΑ (γ) για τις επιχειρήσεις χωρίς πΧΑ

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε η χωροθέτηση των επιχειρήσεων του δείγματός μας μέσω μιας ερώτησης που έδινε τη δυνατότητα για μία ή περισσότερες απαντήσεις με στόχο να γίνει καλύτερη περιγραφή της υφιστάμενης τοποθεσίας τους. Σύμφωνα με το Σχήμα 2.4, οι περισσότερες απαντήσεις που λάβαμε αφορούσαν χωροθέτηση επιχειρήσεων εντός οργανωμένης επιχειρηματικής ζώνης, χωρίς όμως το ποσοστό αυτών των απαντήσεων να ξεπερνά το ένα τρίτο (33%) του δείγματός μας. Έτσι, μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων διαπιστώθηκε ότι βρίσκεται σε μη οργανωμένες επιχειρηματικές ζώνες αλλά και εντός οικισμών ή εντός κάποιου πολεοδομικού συγκροτήματος. Παρατηρώντας τη διαφοροποίηση μεταξύ των δύο ομάδων επιχειρήσεων, μπορούμε να διαπιστώσουμε τα εξής:

- Επιχειρήσεις που βρίσκονται κοντά σε προστατευόμενες περιοχές κάνουν σχεδόν στο σύνολό τους χρήση κάποιου προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας (σε περίπτωση καταλογισμού λήψης μέτρων αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημιάς). Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν σε

διευκρινιστική ερώτηση που αφορούσε την κατηγορία των προστατευόμενων περιοχών, προκύπτει ότι το σύνολο σχεδόν των περιοχών αυτών υπάγονται στο δίκτυο Natura 2000, με μερικές μόνο εξαιρέσεις⁵.

- Αρκετά υψηλότερα είναι τα ποσοστά των επιχειρήσεων με πΧΑ που βρίσκονται σε μη οργανωμένη επιχειρηματική ζώνη ενώ αντίστροφη είναι η εικόνα για επιχειρήσεις που βρίσκονται εντός οικισμού/πολεοδομικού συγκροτήματος (ίσως αυτό οφείλεται στο κύριο αντικείμενο των επιχειρήσεων που με τη σειρά του αποτελεί και καθοριστικό παράγοντα της επιλογής των προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας έναντι της περιβαλλοντικής ζημιάς).

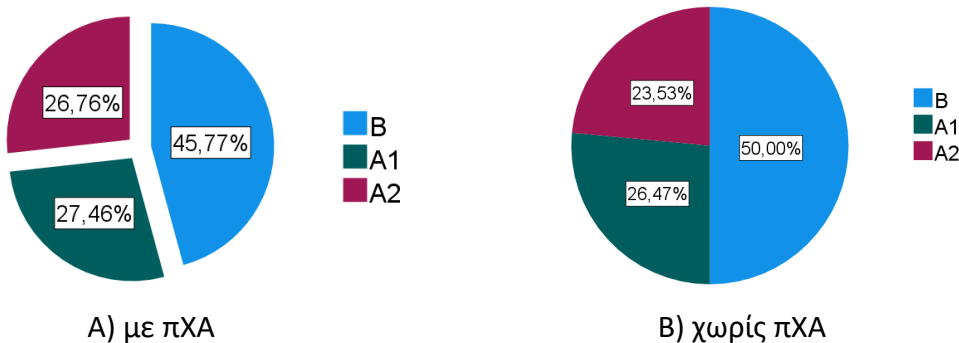
Σχήμα 2.4. Χωροθέτηση παραγωγικής δραστηριότητας

2.2 Αδειοδοτική εικόνα επιχείρησης

Η επόμενη ενότητα ερωτήσεων εστιάζει στην αδειοδοτική εικόνα των επιχειρήσεων του δείγματός μας. Συγκεκριμένα, το πρώτο ερώτημα αφορούσε την περιβαλλοντική κατάταξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, βάσει της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ). Όπως προκύπτει από το Σχήμα 2.5, περίπου οι μισές επιχειρήσεις κατατάσσονται στην κατηγορία Β, η οποία περιλαμβάνει δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Οι υπόλοιπες μισές επιχειρήσεις φαίνεται να ισομοιράζονται μεταξύ της κατηγορίας Α1 (δραστηριότητες που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον) και Α2 (δραστηριότητες που ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απαντήσεις μεταξύ των δύο ομάδων επιχειρήσεων (με ή χωρίς πΧΑ) δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα, αν και το ποσοστό που ανήκει στην κατηγορία Β

⁵ Δύο χωροθετήσεις είχαν εγγύτητα σε αιγιαλό, μία σε δασική περιοχή (που δεν ανήκει στο δίκτυο Natura) και μία σε αρχαιολογικό χώρο.

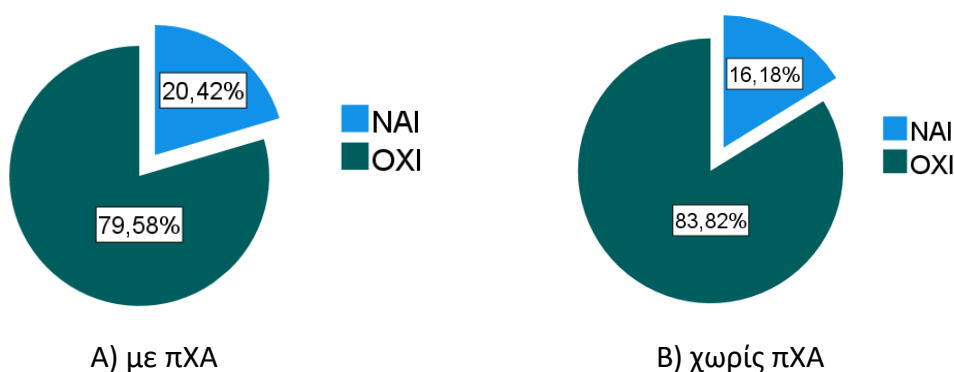
φαίνεται να υπερτερεί ελαφρώς στην ομάδα που δεν κάνει χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη περιβαλλοντικής ευθύνης.

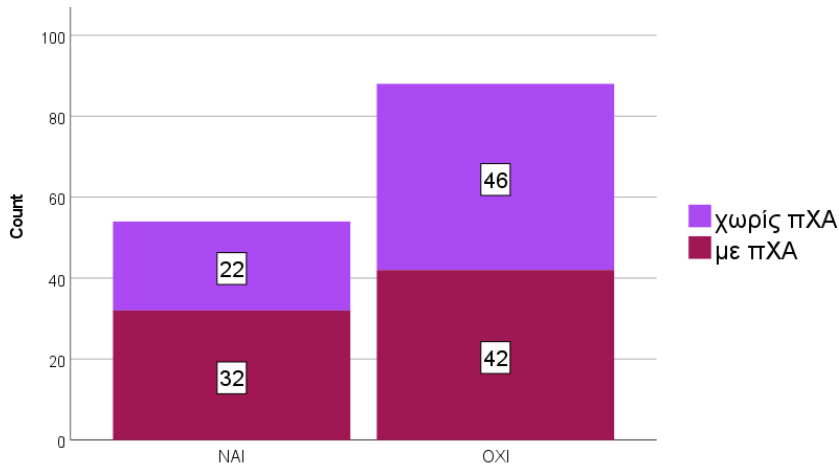
Σχήμα 2.5. Ποια η περιβαλλοντική κατάταξη της επιχειρηματικής σας δραστηριότητας βάσει της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ);

Έπειτα, ρωτήσαμε τις επιχειρήσεις για το αν υπάγονται σε κάποιο ειδικό κανονιστικό καθεστώς (περιβαλλοντικής) ευθύνης σύμφωνα για παράδειγμα με τον Κοινοτικό Κανονισμό REACH και τις Κοινοτικές Οδηγίες IED, IPPC, SEVESO (ή σε οποιαδήποτε άλλη Κοινοτική Οδηγία ή Κανονισμό). Σύμφωνα με το Σχήμα 2.6, το 20,4% των επιχειρήσεων με πΧΑ και το 16,2% των επιχειρήσεων χωρίς πΧΑ απάντησαν ότι υπάγονται σε κάποιο τέτοιο καθεστώς.

Στη συνέχεια, το Σχήμα 2.7 παρουσιάζει την κατανομή των επιχειρήσεων των δύο ομάδων με βάση το αν διαχειρίζονται επικίνδυνα απόβλητα. Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει οι 55 από τις 143 επιχειρήσεις (δηλαδή το 38,4% του δείγματός μας) διαχειρίζονται επικίνδυνα απόβλητα. Λίγο μεγαλύτερη αναλογία (32 από τις 74 επιχειρήσεις, δηλαδή 45%) φαίνεται να παρουσιάζουν οι εν λόγω επιχειρήσεις στην ομάδα που κάνει χρήση πΧΑ (το αντίστοιχο ποσοστό στην ομάδα χωρίς πΧΑ είναι περίπου ίσο με 32%).

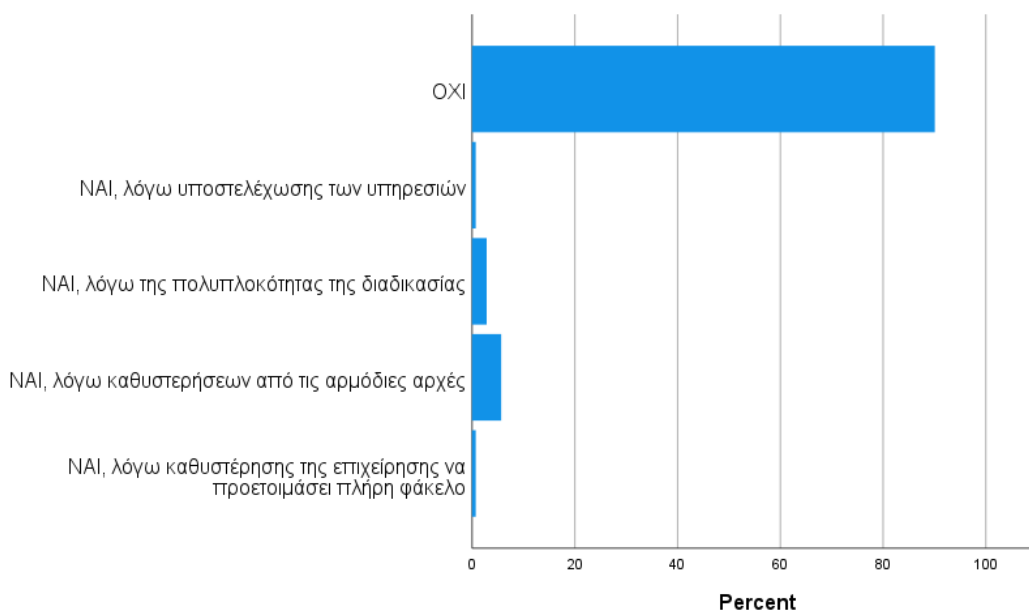

Σχήμα 2.6. Η επιχείρησή σας υπάγεται σε ειδικό κανονιστικό καθεστώς (π.χ. IED, IPPC, REACH, SEVESO);

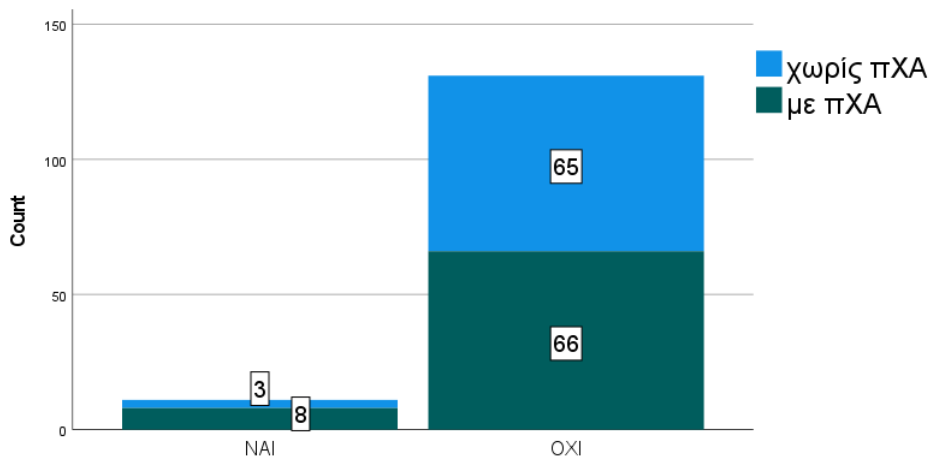

Σχήμα 2.7. Η επιχείρησή σας διαχειρίζεται επικίνδυνα απόβλητα;

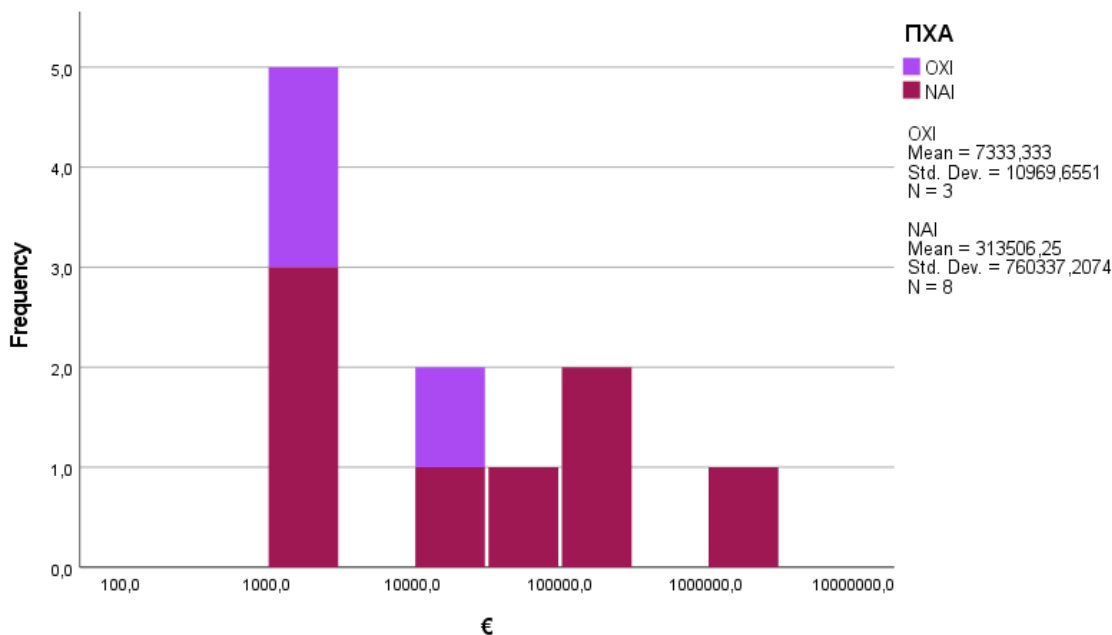
Σε ερώτημα που προσπαθούσε να εκμαιεύσει πιθανές εκκρεμότητες στην περιβαλλοντική αδειοδότηση των επιχειρήσεων του δείγματός μας, διαπιστώθηκαν ελάχιστες τέτοιες εκκρεμότητες οι οποίες οφείλονταν κυρίως σε καθυστερήσεις από τις αρμόδιες αρχές και δευτερευόντως στην πολυπλοκότητα της διαδικασίας (Σχήμα 2.8). Έπειτα, το Σχήμα 2.9 μας πληροφορεί σχετικά με το αν έχει ποτέ καταλογιστεί πρόστιμο από τις αρμόδιες αρχές στις επιχειρήσεις του δείγματός μας για παράβαση της ΑΕΠΟ ή/και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Συνολικά, πρόστιμο έχει καταλογιστεί σε 11 επιχειρήσεις, οι περισσότερες από τις οποίες (οι οκτώ) ανήκουν στην ομάδα των επιχειρήσεων που κάνουν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας. Το ύψος του προστίμου, όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.10 ποικίλει αρκετά, καθώς κυμαίνεται μεταξύ 1000€ και 2,2 εκατ.€, με μια μέση τιμή για το σύνολο του δείγματος ίση με 230.000€. Αναλογικά πολύ μεγαλύτερα πρόστιμα φαίνεται να αντιστοιχούν στην ομάδα με πΧΑ (μέση τιμή 313.500€) σε σχέση με την ομάδα επιχειρήσεων χωρίς πΧΑ (μέση τιμή ίση με 10.970€).

Σχήμα 2.8. Υπάρχουν εκκρεμότητες στην περιβαλλοντική αδειοδότηση της επιχείρησής σας;

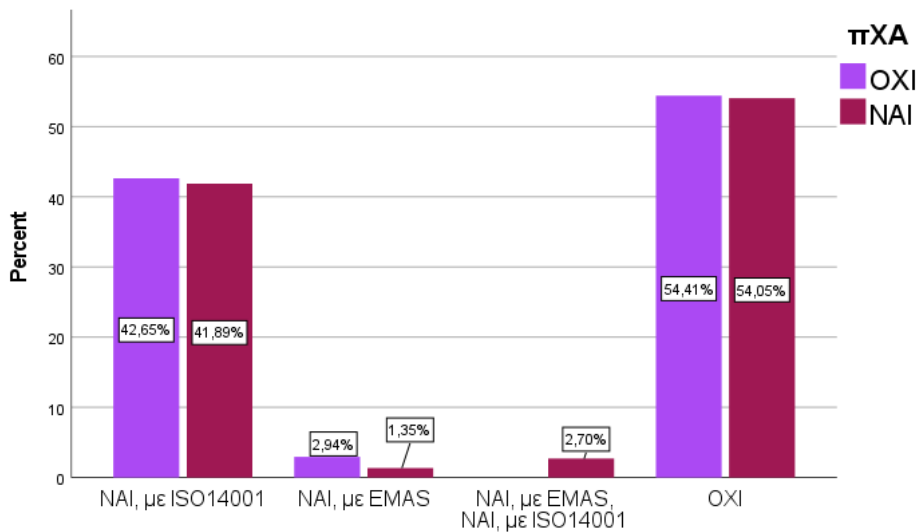
Σχήμα 2.9. Στην επιχείρησή σας έχει ποτέ καταλογιστεί πρόστιμο για παράβαση της ΑΕΠΟ ή/και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας από τις αρμόδιες αρχές;

Σχήμα 2.10. Ποιο ήταν το ύψος του καταλογισθέντος προστίμου για παράβαση της ΑΕΠΟ ή/και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας;

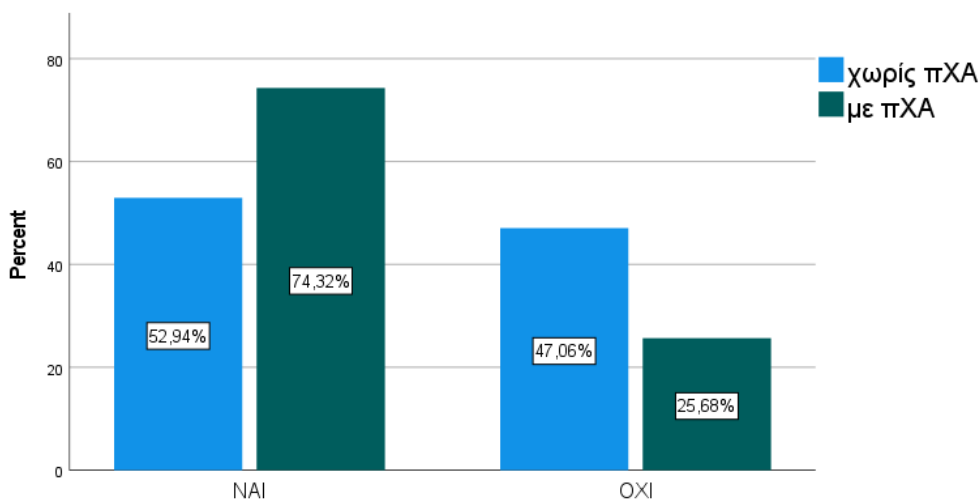
2.3 Εμπειρία στην εκτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου

Η τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου επικέντρωνε σε ζητήματα που διερευνούν και ταυτόχρονα αναδεικνύουν την εμπειρία των επιχειρήσεων στην εκτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου. Για τον σκοπό αυτό, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ρωτήθηκαν αρχικά για το αν έχουν πιστοποιηθεί οι επιχειρήσεις τους με κάποιο πρότυπο περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMAS ή/και ISO14001). Όπως διαπιστώνεται από τις απαντήσεις που δόθηκαν σχεδόν το 45% των επιχειρήσεων έχουν πιστοποιηθεί, στην συντριπτική τους πλειοψηφία με ISO14001. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι δεν προκύπτει καμία διαφοροποίηση στις δύο ομάδες επιχειρήσεων που έχουν διαμορφωθεί με βάση τη χρήση ή τη μη χρήση ΠΧΑ (Σχήμα 2.11).

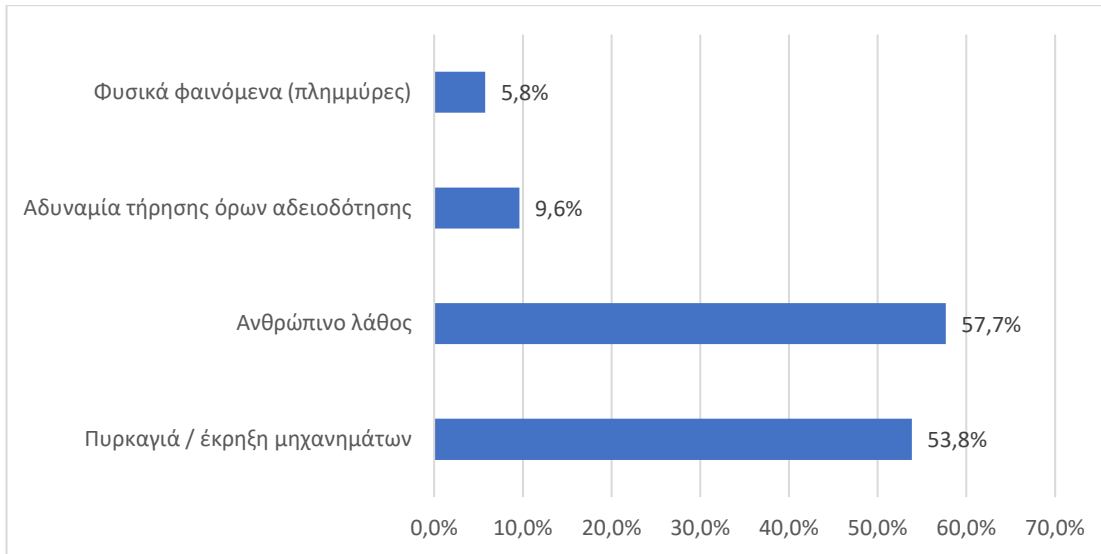

Σχήμα 2.11. Η επιχείρησή σας έχει πιστοποιηθεί κατά κάποιο πρότυπο περιβαλλοντικής διαχείρισης;

Αντίθετα, ιδιαίτερα σημαντική φαίνεται ότι είναι η κάλυψη των επιχειρήσεων με κάποιο προϊόν χρηματοοικονομικής ασφάλειας ως προς την απάντηση που έδωσαν στο ερώτημα που ακολούθησε και το οποίο είχε την εξής διατύπωση: «Πιστεύετε ότι η επιχείρησή σας θα μπορούσε ενδεχομένως να αντιμετωπίσει το ενδεχόμενο περιβαλλοντικού ατυχήματος / συμβάντος ρύπανσης;». Όπως λοιπόν παρατηρείται στο Σχήμα 2.12, επιχειρήσεις με πΧΑ απαντούν καταφατικά στην ερώτηση αυτή σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό από ότι επιχειρήσεις χωρίς πΧΑ (74,3% έναντι 53,9% της άλλης ομάδας). Αναφορικά με τα κυριότερα (τα πιο πιθανά δηλαδή) αίτια πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού ατυχήματος (από τις επιχειρήσεις), φαίνεται να ξεχωρίζουν δύο απαντήσεις: (α) το ανθρώπινο λάθος (57,8%) και (β) η πιθανότητα πυρκαγιάς/έκρηξης μηχανημάτων (Σχήμα 2.13). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι παρόλο που δεν υπήρχε στις πιθανές απαντήσεις μια ξεχωριστή επιλογή για τα φυσικά φαινόμενα (π.χ. πλημμύρες), αρκετοί συμμετέχοντες στην έρευνα το κατέγραψαν μέσω της ελεύθερης καταγραφής απάντησης (δηλαδή μέσω της επιλογής «άλλο αίτιο» στη συγκεκριμένη ερώτηση).

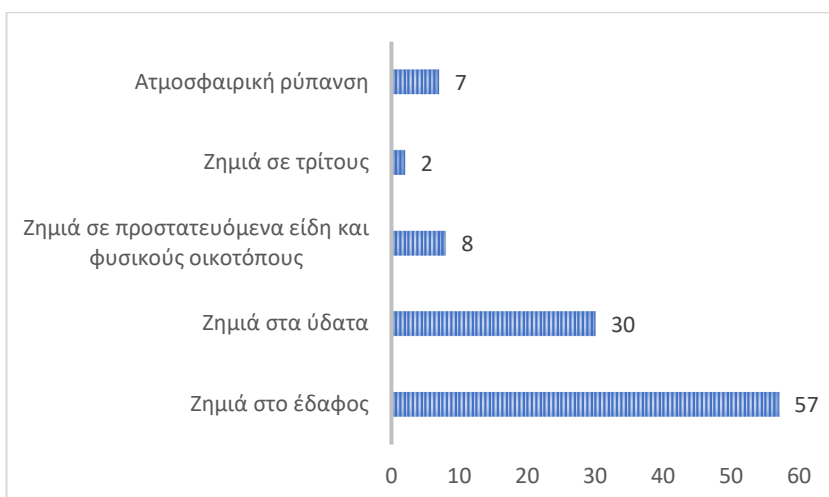

Σχήμα 2.12. Πιστεύετε ότι η επιχείρησή σας θα μπορούσε ενδεχομένως να αντιμετωπίσει το ενδεχόμενο περιβαλλοντικού ατυχήματος / συμβάντος ρύπανσης;

Σχήμα 2.13. Ποια πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι τα κύρια αίτια πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού συμβάντος από την επιχείρησή σας;

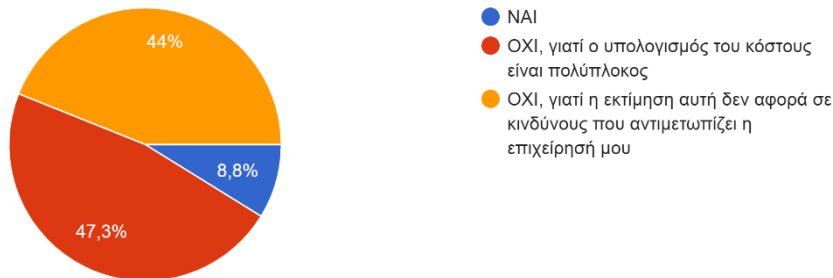
Το επόμενο ερώτημα είχε στόχο να καταγράψει τις πιο πιθανές επιπτώσεις που θα μπορούσε να είχε ένα περιβαλλοντικό συμβάν στην κάθε επιχείρηση του δείγματός μας. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.14, η απάντηση που υπερισχύει σημαντικά των υπολοίπων είναι η «ζημιά στο έδαφος». Δεύτερη κατά σειρά έρχεται η επιλογή «ζημιά στα ύδατα» ενώ οι υπόλοιπες πιθανές επιπτώσεις συγκεντρώνουν μονοψήφιο αριθμό απαντήσεων (ζημιά σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, ζημιά σε τρίτους, ατμοσφαιρική ρύπανση). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απαντήσεις αυτές έρχονται σε συμφωνία και με τις απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιριών στο εν λόγω ερώτημα, όπου και εκεί οι τρεις σημαντικότερες επιπτώσεις ήταν κατά σειρά οι ίδιες με αυτές που εμφανίζονται στο παρακάτω σχήμα.

Σχήμα 2.14. Ποιες πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι οι επιπτώσεις ενός περιβαλλοντικού συμβάντος προερχόμενο από την επιχείρησή σας;

Η επόμενη ομάδα ερωτήσεων αποπειράθηκε να εκτιμήσει το δυνητικό κόστος αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από το Σχήμα 2.15 είναι ότι πολύ λίγες επιχειρήσεις θεωρούν ότι μπορούν να προβούν σε μια γενική εκτίμηση του κόστους αποκατάστασης (μόλις το 8,8% του δείγματος). Οι αρνητικές απαντήσεις ισοκατανέμονται μεταξύ της

πολυπλοκότητας της εκτίμησης του κόστους και της θεώρησης (εκ μέρους πολλών συμμετεχόντων στην έρευνα) ότι η ζημιά στο περιβάλλον δεν αφορά την δική τους επιχείρηση αφού οι ίδιες δεν αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικούς κινδύνους.

Σχήμα 2.15. Θα μπορούσατε να κάνετε μια γενική εκτίμηση του κόστους αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον και σε τρίτους;

Σε όσους απάντησαν ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση τους θέσαμε τρία επιπλέον ερωτήματα με στόχο την εκτίμηση του κόστους αποκατάστασης/ζημιάς για την εκάστοτε επιχείρηση. Τα αποτελέσματα (περιγραφικής στατιστικής για τους 8 που έδωσαν θετική απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση) παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.1. Όπως διαπιστώνεται, το υψηλότερο κόστος εκτιμάται ότι θα σχετίζεται με αυτό της αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον (με μέσο κόστος ίσο με 656.000€). Αρκετά πιο χαμηλές είναι οι εκτιμήσεις του (μέσου) κόστους αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς σε τρίτους (44.000€) και αυτές του κόστους ζημιάς από σωματική βλάβη προσώπου (74.000)⁶.

Descriptive Statistics

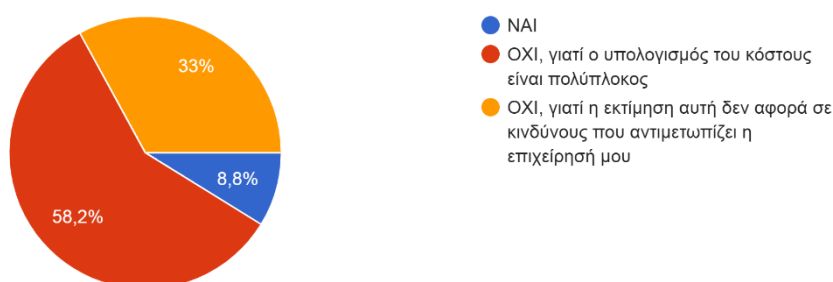
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Κόστος αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον	8	1.000€	5.000.000€	655.875€	1.755.784
Κόστος αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς σε τρίτους (π.χ. γειτονικές επιχειρήσεις, υποδομές)	5	0	100.000€	44.000€	51.283
Κόστος ζημιάς από σωματική βλάβη προσώπου	5	0	350.000€	74.000€	154.369

Πίνακας 2.1. Ποιο εκτιμάτε ότι θα είναι το κόστος αποκατάστασης/κόστος ζημιάς για την επιχείρησή σας σε σχέση με τις παρακάτω κατηγορίες;

Μια παρόμοια σε περιεχόμενο (και σε απαντήσεις όπως θα φανεί στη συνέχεια) ερώτηση ακολούθησε ώστε να διερευνηθεί η δυνατότητα εκτίμησης (εκ μέρους των επιχειρήσεων) της οικονομικής ζημιάς (στη λειτουργία της επιχείρησης) που ενδέχεται να προκύψει ως αποτέλεσμα μιας περιβαλλοντικής

⁶ Όπως γίνεται αντιληπτό από τον Πίνακα 2.1, ελάχιστες επιχειρήσεις προσπάθησαν να εκτιμήσουν τα ενδεχόμενα κόστη αποκατάστασης και ζημιάς! Συνεπώς δεν έχει νόημα (σε επίπεδο στατιστικής ανάλυσης) να διερευνηθούν περαιτέρω τα παραπάνω συμπεράσματα για τις δύο υπο-ομάδες (με πΧΑ και χωρίς πΧΑ).

ζημιάς. Και πάλι μόλις το 8,8% των απαντήσεων ήταν καταφατικές, δηλώνοντας ότι μπορούν να κάνουν μια γενική εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς. Αντίθετα, οι περισσότερες αρνητικές απαντήσεις φαίνεται να εστιάζουν κυρίως στο ζήτημα της πολυπλοκότητας και λιγότερο στο αν η εκάστοτε επιχείρηση αντιλαμβάνεται τη συγκεκριμένη κατηγορία κινδύνου ως σχετική με τη δραστηριότητά της (Σχήμα 2.16). Και πάλι, σε όσους απάντησαν ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση τους θέσαμε τέσσερα επιπλέον ερωτήματα με στόχο την εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς για την εκάστοτε επιχείρηση από μια ενδεχόμενη περιβαλλοντική ζημιά. Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2.2, τα δύο σημαντικότερα (βάσει ενδεχόμενου κόστους) δυνητικά κόστη αφορούν την απώλεια φήμης της επιχείρησης και την οικονομική ζημιά από απώλεια παραγωγής. Αντίθετα, η οικονομική ζημιά αποκατάστασης των ρυπασμένων χώρων της επιχείρησης και η ζημιά από σωματική βλάβη προσωπικού εκτιμώνται σε επίπεδα χαμηλότερα του 25% των επιπέδων/τιμών των δύο προαναφερθεισών κατηγοριών.

Σχήμα 2.16. Θα μπορούσατε να κάνετε μια γενική εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς που θα επιφέρει στη λειτουργία της επιχείρησής σας μια ενδεχόμενη περιβαλλοντική ζημιά;

Descriptive Statistics

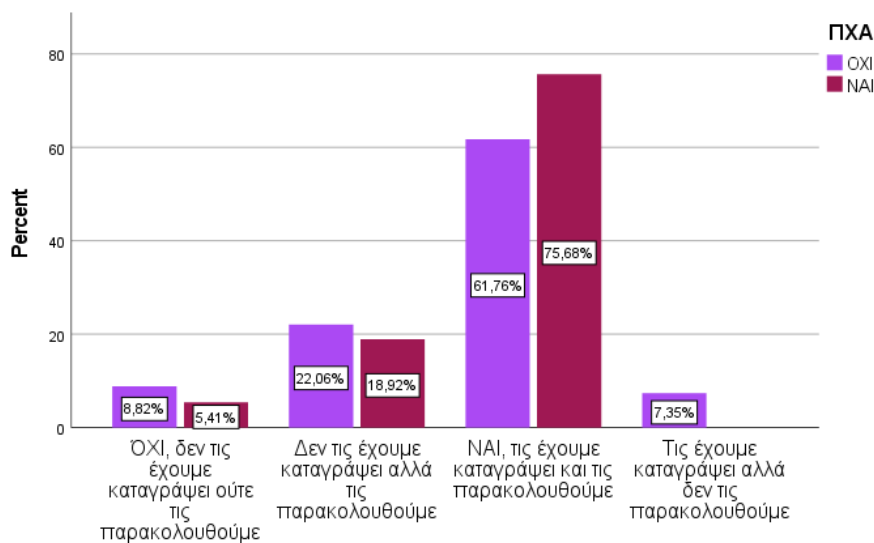
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Οικονομική ζημιά αποκατάστασης ρυπασμένων χώρων επιχείρησης	8	1.000€	200.000€	65.250€	85.474
Οικονομική ζημιά αντικατάστασης εξοπλισμού	7	0	500.000€	160.285€	180.925
Οικονομική ζημιά από απώλεια παραγωγής	7	0	1.000.000€	278.571€	358.070
Οικονομική ζημιά από σωματική βλάβη προσωπικού	5	0	300.000€	72.000€	128.335
Οικονομική ζημιά από απώλεια φήμης	6	0	1.000.000€	300.000€	389.871

Πίνακας 2.2. Ποια εκτιμάτε ότι μπορεί να είναι η οικονομική ζημιά για την επιχείρησή σας για τις περιπτώσεις αυτές;

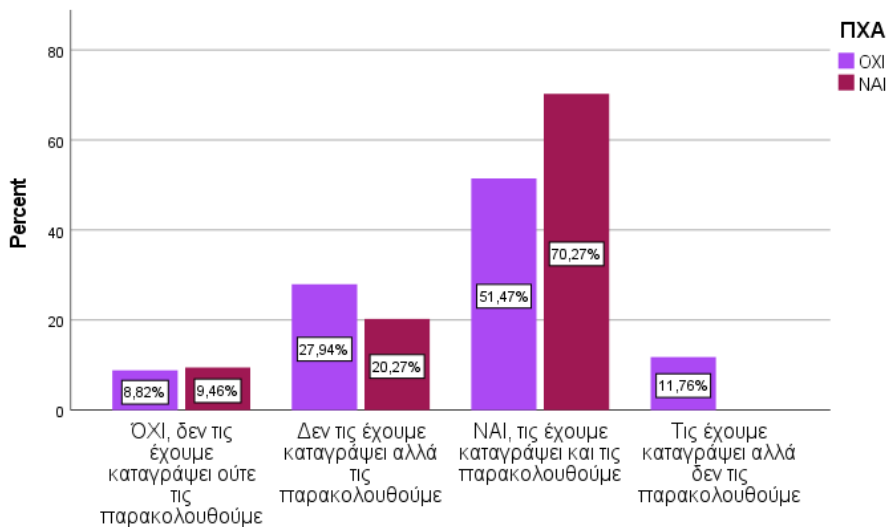
Τα επόμενα δύο σχήματα καταγράφουν την στάση των συμμετεχόντων στο παρόν ερωτηματολόγιο σε σχέση με την καταγραφή και παρακολούθηση: (α) των ενδεχόμενων πηγών κινδύνου (Σχήμα 2.17) και (β) των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (το ενδεχόμενο δηλαδή αποτέλεσμα από την έλευση κινδύνου) (Σχήμα 2.18) από τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Οι απαντήσεις είναι πανομοιότυπες και παρουσιάζουν υψηλή συσχέτιση (οι περισσότερες επιχειρήσεις που καταγράφουν και παρακολουθούν τις ενδεχόμενες πηγές κινδύνου πραγματοποιούν το ίδιο και για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, και

αντιστρόφως). Συνολικά για το δείγμα μας, περίπου το 70% των επιχειρήσεων καταγράφει και παρακολουθεί τις περιβαλλοντικές πτυχές της δραστηριότητάς τους, με το ποσοστό αυτό να εμφανίζεται αρκετά αυξημένο στην ομάδα επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν προϊόντα χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης (76% έναντι 62% όσων δεν κάνουν χρήση ΠΧΑ). Αξίζει επίσης να επισημάνουμε ότι από το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματός μας, μόλις το 7% δεν παρακολουθεί και ταυτόχρονα δεν καταγράφει τις ενδεχόμενες πηγές κινδύνου από τη δραστηριότητα τους. Τα ποσοστά των θετικών απαντήσεων στην αντίστοιχη ερώτηση που αφορούσε τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις εμφανίζονται ελαφρώς χαμηλότερα καθώς το 61% του συνόλου των επιχειρήσεων δήλωσε ότι παρακολουθεί και καταγράφει αυτές τις επιπτώσεις. Στην απάντηση αυτή η διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων επιχειρήσεων (με ΠΧΑ και χωρίς ΠΧΑ) είναι ακόμα μεγαλύτερη (από ότι προηγουμένως) καθώς αγγίζει το 20% (70,3% έναντι 51,5%).

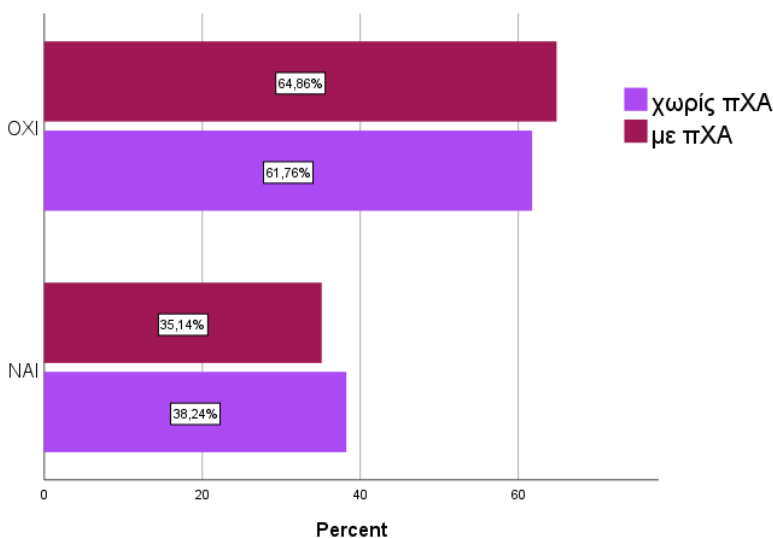
Τέλος, αναφορικά με το κατά πόσο οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι η τοποθεσία χωροθέτησής τους τις καθιστά ευάλωτες σε κίνδυνο από τυχόν επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (π.χ. ακραία καιρικά φαινόμενα) οι απαντήσεις που δόθηκαν απεικονίζονται στο Σχήμα 2.19. Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς, οι απαντήσεις αυτές φανερώνουν πως δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο υπό εξέταση ομάδων, με το 37% περίπου των επιχειρήσεων του δείγματός μας να θεωρεί ότι διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής λόγω της τοποθεσίας τους.

Σχήμα 2.17. Έχετε καταγράψει και παρακολουθείτε τις περιβαλλοντικές πτυχές (τις ενδεχόμενες πηγές κινδύνου) της δραστηριότητας της επιχείρησής σας;

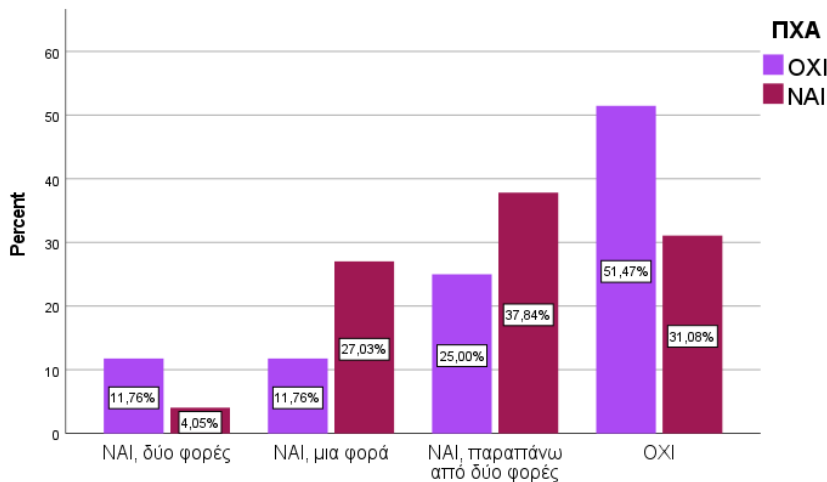
Σχήμα 2.18. Έχετε καταγράψει και παρακολουθείτε τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (το ενδεχόμενο δηλαδή αποτέλεσμα από την έλευση κινδύνου) από τη δραστηριότητα της επιχείρησής σας;

Σχήμα 2.19. Εκτιμάτε ότι λόγω της τοποθεσίας της επιχείρησής σας είστε ευάλωτοι σε κίνδυνο από τυχόν επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (π.χ. ακραία καιρικά φαινόμενα);

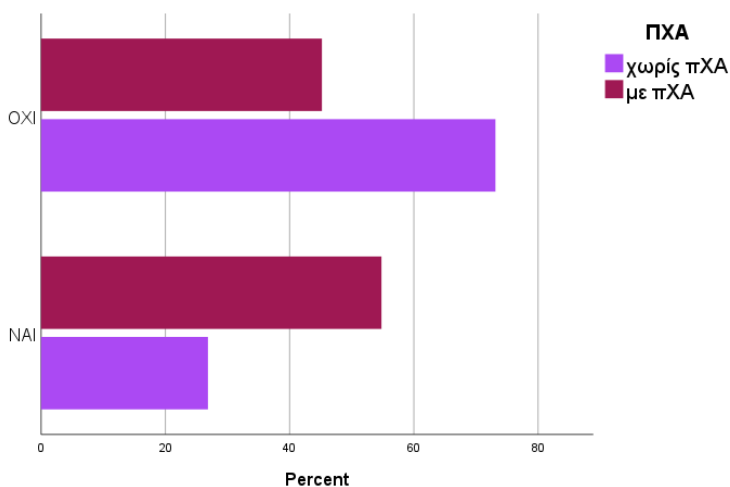
2.4 Εμπειρία στην αποτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται μέσω δύο σύντομων ερωτημάτων, η εμπειρία των επιχειρήσεων στην αποτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου. Αρχικά λοιπόν ζητήθηκε από τις επιχειρήσεις να απαντήσουν στο αν τους έχει διενεργηθεί ποτέ περιβαλλοντικός έλεγχος από τις αρμόδιες αρχές. Αξίζει να σημειωθεί ότι για το σύνολο του δείγματός μας έχει πραγματοποιηθεί τουλάχιστον μία φορά περιβαλλοντικός έλεγχος στις 6 από τις 10 επιχειρήσεις, με την αναλογία να αυξάνει αισθητά σε επιχειρήσεις με ΠΧΑ (περίπου 7 στις 10). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τις περισσότερες απαντήσεις τις συγκέντρωσαν οι επιλογές «όχι» (40% επί του δείγματος συνολικά) και «ναι, παραπάνω από δύο φορές» (32,2%), επίσης με πολύ σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο ομάδων που εξετάζονται (γεγονός που εν μέρει φαίνεται να δικαιολογεί έμμεσα την επιλογή ασφάλισης έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου από αρκετές επιχειρήσεις).

Σχήμα 2.20. Στην επιχείρησή σας έχει διενεργηθεί περιβαλλοντικός έλεγχος από τις αρμόδιες αρχές;

Παρόμοια εμφανίζεται η εικόνα στις απαντήσεις που έδωσαν οι επιχειρήσεις σε ερώτημα σχετικά με το αν τους έχει ποτέ διενεργηθεί περιβαλλοντική επιθεώρηση από εξωτερικό επιθεωρητή (π.χ. για ασφαλιστική χρήση, για due diligence). Συγκεκριμένα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που τους έχει γίνει σχετική επιθεώρηση εμφανίζεται διπλάσιο στην ομάδα που κάνει χρήση πΧΑ για την κάλυψη του περιβαλλοντικού τους κινδύνου σε σχέση με την αντίστοιχη ομάδα χωρίς πΧΑ⁷.

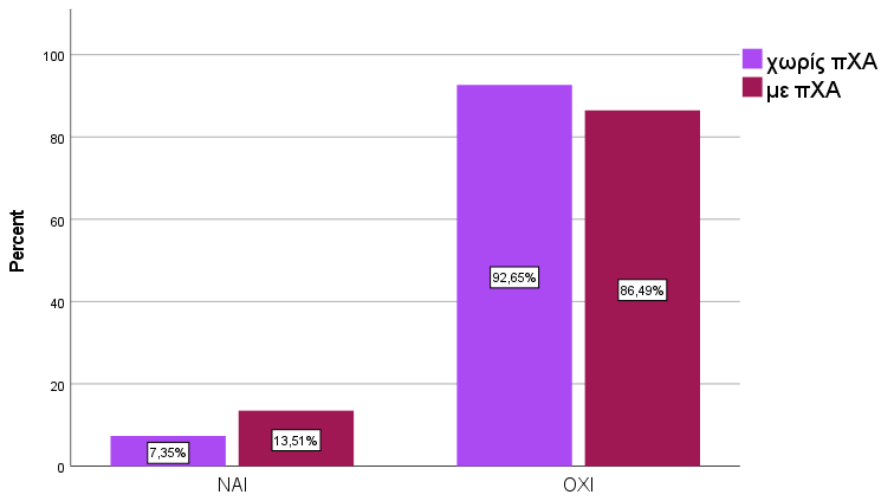
Σχήμα 2.21. Έχει ποτέ διενεργηθεί περιβαλλοντική επιθεώρηση στην επιχείρησή σας από εξωτερικό επιθεωρητή (π.χ. για ασφαλιστική χρήση, για due diligence);

2.5 Εμπειρία σε περιβαλλοντικό συμβάν / καταλογοισμό περιβαλλοντικής ευθύνης

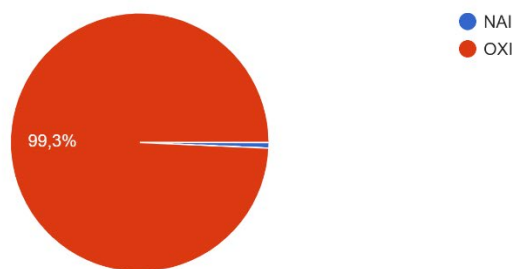
Ακολουθούν στη συνέχεια δύο ερωτήματα που έχουν ως στόχο να καταγράψουν την εμπειρία των επιχειρήσεων του δείγματός μας σε περιβαλλοντικό συμβάν και σε καταλογοισμό περιβαλλοντικής ευθύνης. Όπως διαπιστώνεται αρχικά στο Σχήμα 2.22, σε ένα μικρό αλλά όχι αμελητέο ποσοστό επιχειρήσεων (10,5% επί του συνόλου) έχει γίνει στο παρελθόν καταγγελία για περιβαλλοντική όχληση.

⁷ Ενώ δηλαδή στο δείγμα μας έχει γίνει επιθεώρηση περίπου στο 40% των επιχειρήσεων, σε επιχειρήσεις χωρίς πΧΑ το ποσοστό αυτό είναι ίσο με 27% ενώ σε επιχειρήσεις με πΧΑ φτάνει το 55%.

Ωστόσο, μόλις στο 0,7% αυτών (δηλαδή μόλις μία από τις 143 επιχειρήσεις του δείγματός μας) έχει καταλογισθεί ευθύνη αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημιάς από τις αρμόδιες αρχές⁸.

Σχήμα 2.22. Η επιχείρησή σας έχει στο παρελθόν καταγγεληθεί για περιβαλλοντική όχληση;

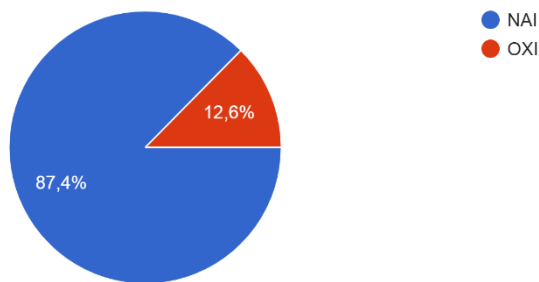

Σχήμα 2.23. Στην επιχείρησή σας έχει ποτέ καταλογισθεί ευθύνη αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς από τις αρμόδιες αρχές;

2.6 Επίπεδο ενημέρωσης αναφορικά με το θεσμικό καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης και χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας

Η παρούσα ενότητα επιχειρεί να καταγράψει μέσα από μια σειρά ερωτημάτων το επίπεδο ενημέρωσης των επιχειρήσεων αναφορικά με το θεσμικό καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης και στη συνέχεια να διερευνήσει την υφιστάμενη αλλά και τη δυνητική μελλοντικά χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής της ευθύνης. Αρχικά λοιπόν τέθηκε ένα αρκετά γενικό ερώτημα αναφορικά με το αν γνωρίζουν τη νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη (ΠΔ 148/2009) που αφορά στην εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων απάντησε πως γνωρίζει (87,4%), ωστόσο αρκετές επιχειρήσεις (12,6%) φαίνεται να αγνοούν τη βασική νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη (Σχήμα 2.24).

⁸ Σε ερώτηση που αφορούσε το ήταν το ύψος του αναγκαίου χρηματικού ποσού για την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς, δεν μπορούν να προκύψουν στατιστικά σημαντικά συμπεράσματα καθώς, όπως φαίνεται και στο Σχήμα 2.23, λάβαμε μόλις μία απάντηση, με πολύ χαμηλό μάλιστα ποσό αποκατάστασης (1000€).

Σχήμα 2.24. Γνωρίζετε τη νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη (ΠΔ 148/2009) που αφορά στην εφαρμογή της αρχής "ο ρυπαίνων πληρώνει";

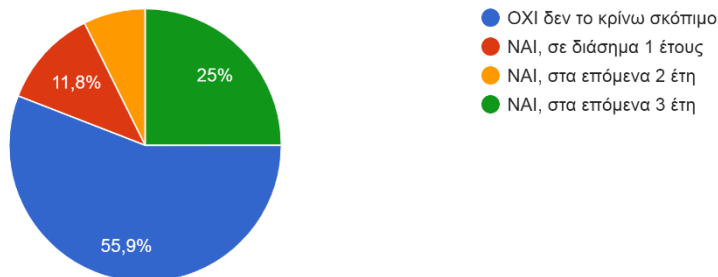
Με βάση το άρθρο 14 του ΠΔ148/2009 που αναφέρθηκε παραπάνω, δύναται να προστατευτούν οι επιχειρήσεις (μέσω της χρήσης προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας) σε περίπτωση καταλογισμού λήψης μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς. Ερωτήθηκαν λοιπόν το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματός μας αν κάνουν χρήση ενός τέτοιου (χρηματοοικονομικού) προϊόντος, και αν ναι, τους ζητήθηκε να υποδείξουν το προϊόν αυτό. Στο σημείο αυτό πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι απαντήσεις στην ερώτηση αυτή (κυρίως η διάκριση μεταξύ ΝΑΙ και ΟΧΙ) χρησιμοποιήθηκαν σε όλη την ανάλυση του ερωτηματολογίου προκειμένου να γίνει διάκριση των επιχειρήσεων σε δύο ομάδες, βάσει της επιλογής τους να κάνουν ή να μην κάνουν χρήση τέτοιου/ων προϊόντος/ων. Όπως φαίνεται λοιπόν στο Σχήμα 2.25, το δείγμα μας είναι περίπου μοιρασμένο στη μέση ως προς την χρήση τέτοιων προϊόντων με στόχο την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων. Από κει και πέρα, διαπιστώνεται ότι το βασικό (σχεδόν αποκλειστικό θα λέγαμε) προϊόν που επιλέγεται για το σκοπό αυτό είναι η ασφάλιση (ασφαλιστικό προϊόν), μέσω της οποίας φαίνεται να καλύπτεται το 42,7% του δείγματός μας και περίπου το 85% όσων κάνουν χρήση πΧΑ.

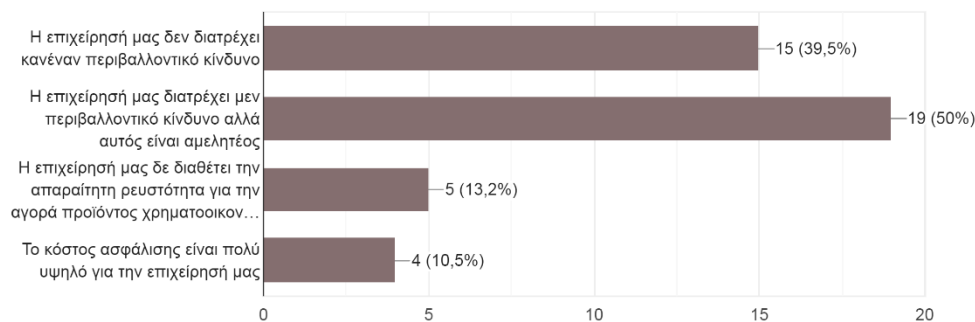
Σχήμα 2.25. Σύμφωνα με το Άρθρο 14 του ΠΔ 148/2009, οι φορείς εκμετάλλευσης οφείλουν να έχουν προβλέψει την ανάγκη χρήσης προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας σε περίπτωση καταλογισμού λήψης μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς. Προστατεύεται η επιχείρησή σας από ένα τέτοιο ενδεχόμενο και με τι είδους προϊόν;

Όσοι απάντησαν «όχι» στην προηγούμενη ερώτηση κλήθηκαν στη συνέχεια να διευκρινίσουν αν προτίθενται στο άμεσο μέλλον (σε διάστημα έως και τρία έτη από σήμερα) να προστατεύσουν την επιχείρησή τους έναντι του κινδύνου περιβαλλοντικού γεγονότος. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.26, περισσότερες από τις μισές επιχειρήσεις (56%) δεν φανέρωσαν μια τέτοια πρόθεση. Οι βασικοί λόγοι βάσει των οποίων οι επιχειρήσεις δεν προτίθενται να "προστατευτούν" παρουσιάζονται στο Σχήμα 2.27, όπου διαπιστώνεται πως η απόφαση αυτή προκύπτει κυρίως από την εκτίμηση ότι δεν διατρέχουν σοβαρό (ή ότι δεν διατρέχουν κανέναν) κίνδυνο. Αντίθετα, το ενδεχόμενο κόστος της ασφάλισης και οι περιορισμοί λόγω ρευστότητας των επιχειρήσεων δεν φαίνεται να αποτελούν

καθοριστικούς παράγοντες στη συγκεκριμένη απόφαση/επιλογή. Επιστρέφοντας στο Σχήμα 2.26, αξίζει να σημειώσουμε πως ο μέσος χρονικός ορίζοντας που δήλωσαν ότι θα καλυφθούν έναντι του κινδύνου οι υπόλοιπες επιχειρήσεις βρέθηκε λίγο μεγαλύτερος από τα 2 έτη.

Σχήμα 2.26. Προτίθεστε να προστατεύσετε την επιχείρησή σας έναντι του κινδύνου περιβαλλοντικού γεγονότος, και αν ναι, πότε;

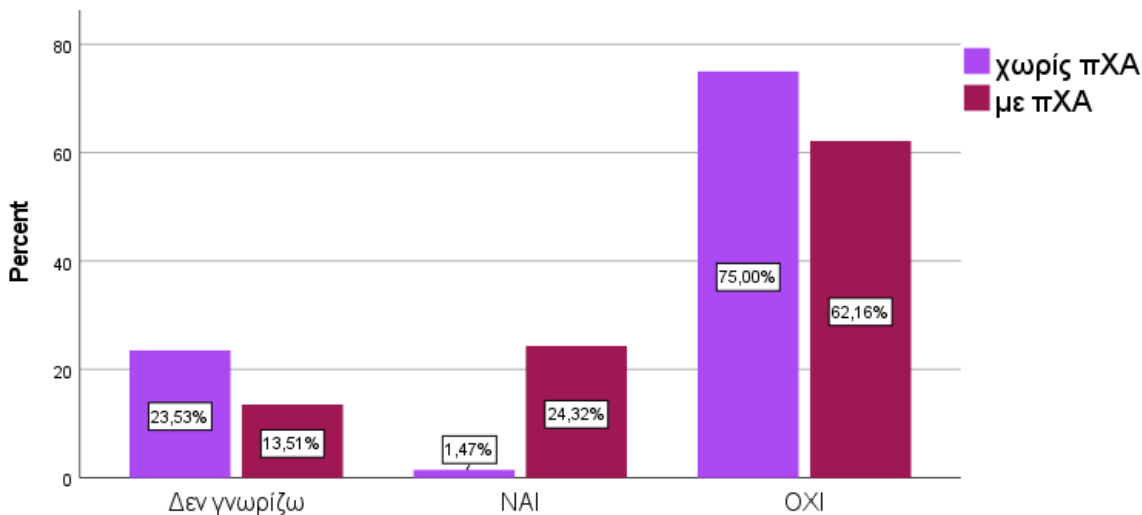
Σχήμα 2.27. Γιατί δεν προτίθεστε να προστατεύσετε την επιχείρησή σας έναντι του κινδύνου ενός περιβαλλοντικού γεγονότος;

Με μια ερώτηση ανοικτού τύπου προσπαθήσαμε στη συνέχεια να καταγράψουμε διάφορους λόγους για τους οποίους οι επιχειρήσεις προσπάθησαν κατά το παρελθόν να ασφαλιστούν για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο χωρίς επιτυχία. Οι σημαντικότεροι από αυτούς που αναφέρθηκαν ταξινομήθηκαν σε κατηγορίες και καταγράφονται παρακάτω με φθίνουσα σειρά (ως προς τον αριθμό των απαντήσεων):

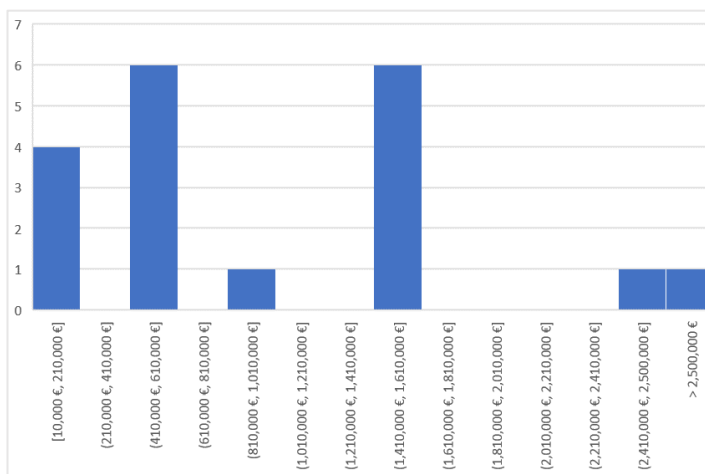
- Έλλειψη ενδιαφέροντος από τις ασφαλιστικές εταιρείες (είτε συνολικά είτε ειδικότερα για συγκεκριμένους κλάδους λόγω μεγάλου κινδύνου ή αντίθετα λόγω απουσίας κινδύνων)
- Έλλειψη ασφαλιστικού προϊόντος στην ελληνική αγορά
- Κόστος ασφάλισης
- Δυσκολία εκτίμησης της ζημιάς
- Απουσία ΥΑ προδιαγραφών ασφάλισης

Το ερώτημα που ακολούθησε αφορούσε το αν υπάγονται οι επιχειρήσεις σε υποχρεωτικό καθεστώς χρηματοοικονομικής ασφάλειας (βάσει του Ν. 4042/2012) λόγω δραστηριότητάς τους που αφορά (α) στη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων ή/και (β) στη συλλογή-μεταφορά επικινδύνων αποβλήτων. Μία στις τέσσερις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν πΧΑ απάντησε πως υπάγεται στο συγκεκριμένο

καθεστώς⁹ (Σχήμα 2.28). Όσες απάντησαν θετικά ρωτήθηκαν και για το χρηματικό όριο με το οποίο καλύπτονται. Οι εν λόγω απαντήσεις απεικονίζονται στο Σχήμα 2.29, το οποίο φανερώνει πως δεν υπάρχει κάποιο όριο στο οποίο θα συγκλίνουν οι περισσότερες επιχειρήσεις. Στην πλειοψηφία τους ωστόσο δεν φαίνεται να ξεπερνούν τα 1,6 εκατομμύρια ευρώ ενώ περισσότερες από τις μισές (από όσες απάντησαν) επέλεξαν ένα όριο κάτω από τα 600.000€. Στο σημείο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό επί του συνόλου των επιχειρήσεων (19%) απάντησε πως δεν γνωρίζει καν για το αν υπάγεται στο υποχρεωτικό καθεστώς ασφάλειας του Ν.4042/2012.

Σχήμα 2.28. Υπάγεται η επιχείρησή σας σε υποχρεωτικό καθεστώς χρηματοοικονομικής ασφάλειας (βάσει του Ν. 4042/2012) λόγω της δραστηριότητάς της που αφορά (α) στη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων ή/και (β) στη συλλογή-μεταφορά επικινδύνων αποβλήτων;

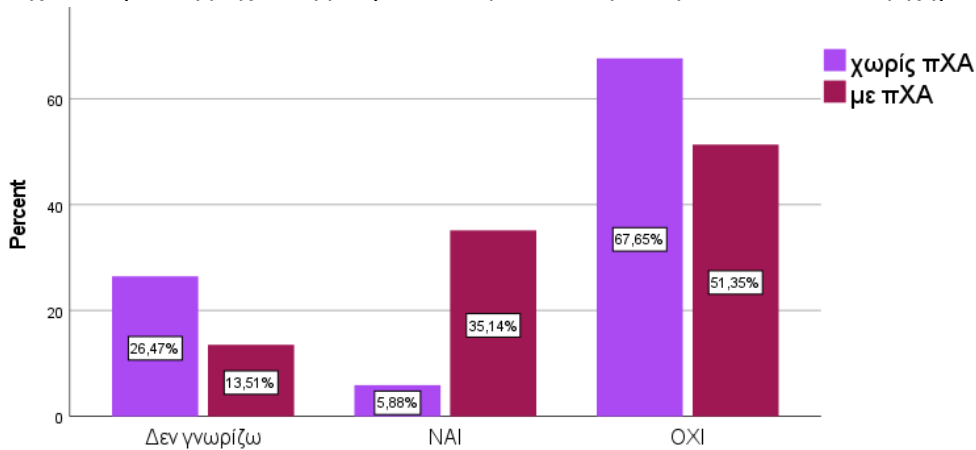

Σχήμα 2.29. Ποιο είναι το χρηματικό όριο με το οποίο καλύπτεστε (βάσει του Ν. 4042/2012);

Αντίστοιχο ερώτημα έγινε και ως προς το αν οι επιχειρήσεις του δείγματός μας υπάγονταν σε υποχρεωτικό καθεστώς χρηματοοικονομικής ασφάλειας (βάσει του Ν. 4685/2020) λόγω δραστηριότητάς τους που αφορά τη συλλογή-μεταφορά μη επικινδύνων αποβλήτων. Και στην ερώτηση αυτή ένα αρκετά

⁹ Θετικά απάντησε και μια επιχείρηση που δεν καλύπτεται έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου (χωρίς ωστόσο περαιτέρω διευκρινήσεις)

μεγάλο ποσοστό (20,3%) απάντησε πως δεν γνωρίζει σχετικά. Θετικά απάντησε το 35% περίπου των επιχειρήσεων που κάνουν χρήση προϊόντων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη, καθώς και το 6% των επιχειρήσεων της δεύτερης ομάδας (χωρίς ΠΧΑ) (Σχήμα 2.30). Αναφορικά με το χρηματικό όριο με το οποίο δήλωσαν ότι καλύπτονται, όλες (εκτός από μία) επέλεξαν το κατ' ελάχιστο όριο της σχετικής νομοθεσίας, αυτό δηλαδή των 100.000€ (Σχήμα 2.31).

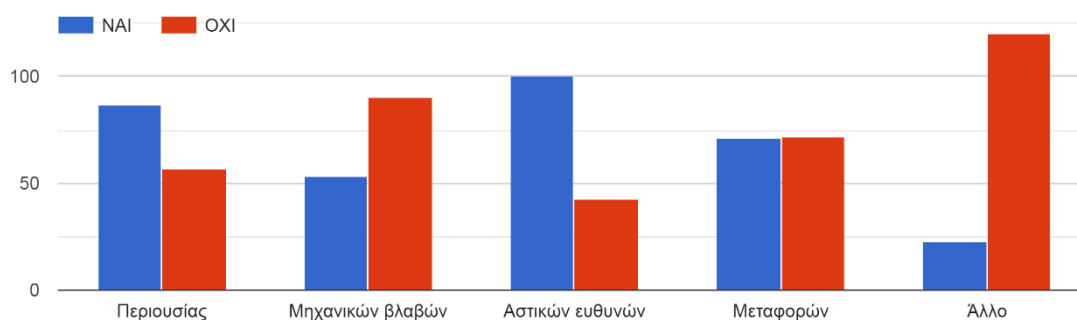

Σχήμα 2.30. Υπάγεται η επιχείρησή σας σε υποχρεωτικό καθεστώς χρηματοοικονομικής ασφάλειας (βάσει του Ν. 4685/2020) λόγω της δραστηριότητάς της που αφορά τη συλλογή-μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων;

Σχήμα 2.31. Ποιο είναι το χρηματικό όριο με το οποίο καλύπτεστε (βάσει του 4685/2020);

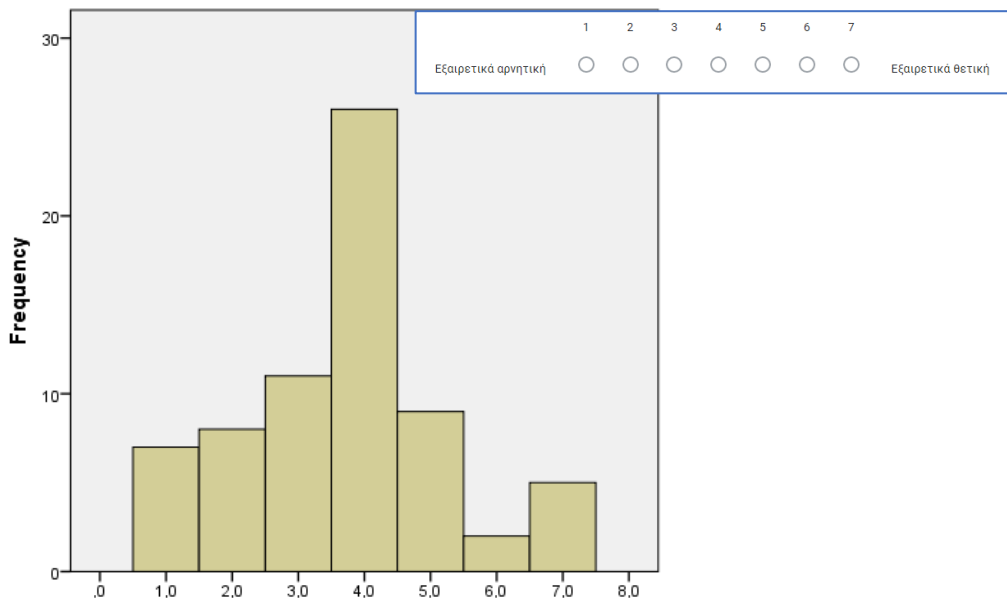
Η τελευταία ερώτηση αυτής της ενότητας είχε ως στόχο να καταγράψει για κάθε επιχείρηση ξεχωριστά, τα ασφαλιστήρια συμβόλαια τα οποία διαθέτει πέρα από το συμβόλαιο περιβαλλοντικής ευθύνης. Παρατηρούμε στο Σχήμα 2.32 ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν συμβόλαιο αστικών ευθυνών ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό καλύπτεται και από ασφάλιση περιουσίας. Το 50% επίσης διαθέτει ασφαλιστήριο συμβόλαιο μεταφορών και το 40% μηχανικών βλαβών.

Σχήμα 2.32. Η επιχείρησή σας διαθέτει ασφαλιστήρια συμβόλαια (εκτός από συμβόλαιο περιβαλλοντικής ευθύνης);

2.7 Γνώμη για το θεσμό του υποχρεωτικού καθεστώτος χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη

Στην επόμενη ενότητα ρωτήσαμε τις επιχειρήσεις αναφορικά με τις επιπτώσεις που αναμένουν ότι θα έχει η υποχρεωτική χρήση μέσω χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης τόσο στην ίδια τους την επιχείρηση, όσο και στον κλάδο που δραστηριοποιούνται αλλά και στο σύνολο της εθνικής οικονομίας. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε μια 7-βαθμια κλίμακα Likert (όπου 1:εξαιρετικά αρνητική επίπτωση και 7: εξαιρετικά θετική επίπτωση). Βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν αρχικά σε επίπεδο επιχείρησης (Σχήμα 2.33), οι περισσότερες απαντήσεις φαίνεται να συγκλίνουν σε μια ουδέτερη, οριακά αρνητική επίδραση, με τις αρνητικές απαντήσεις να επικρατούν ελαφρώς των θετικών, φανερώνοντας ίσως μια επιφυλακτικότητα ως προς την εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου. Αν το συγκρίνουμε με το αντίστοιχο διάγραμμα των ασφαλιστικών εταιριών (Σχήμα 3.34) θα διαπιστώσουμε πως οι επιχειρήσεις αναμένουν αρκετά μικρότερα οφέλη σε σχέση με τις ασφαλιστικές εταιρείες.

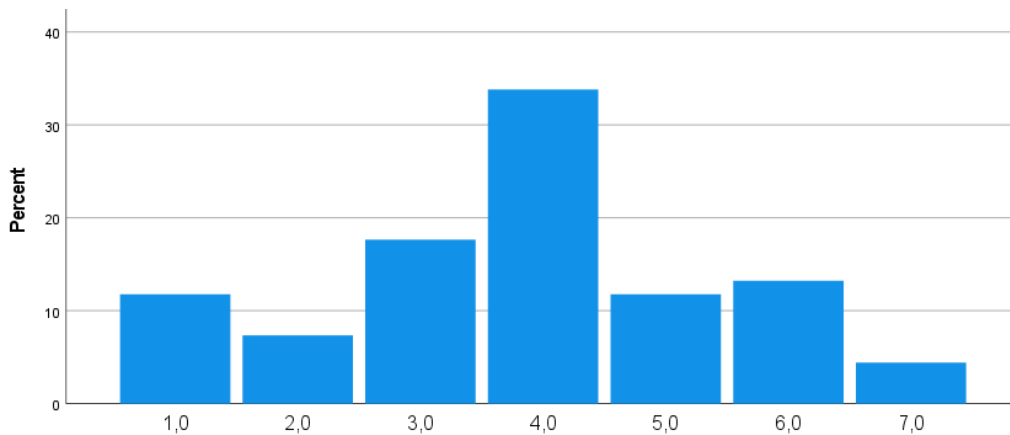

Σχήμα 2.33. Σε μια κλίμακα Likert από το 1 ως το 7 όπου 1=εξαιρετικά αρνητική και 7=εξαιρετικά θετική), ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στην επιχείρησή σας από την υποχρεωτική χρήση μέσω χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής της ευθύνης;

Σε διευκρινιστικές ερωτήσεις που έγιναν με στόχο την αιτιολόγηση της συγκεκριμένης τιμής/απάντησης, οι βασικές θετικές επιδράσεις συνοψίζονται: (α) στη διασφάλιση των επιχειρήσεων έναντι έκτακτων συμβάντων, παρέχοντας τη δυνατότητα κάλυψης των περιβαλλοντικών ζημιών, (β) στην προστασία του περιβάλλοντος. Η σημαντικότερη αρνητική πλευρά που επισημαίνεται από πολύ μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων είναι η οικονομική τους επιβάρυνση λόγω της αύξησης του κόστους ασφάλισής τους. Η συγκεκριμένη απάντηση, συνδυάζεται επίσης σε αρκετές περιπτώσεις με την απουσία ουσιαστικού κινδύνου λόγω της δραστηριότητας της επιχείρησης.

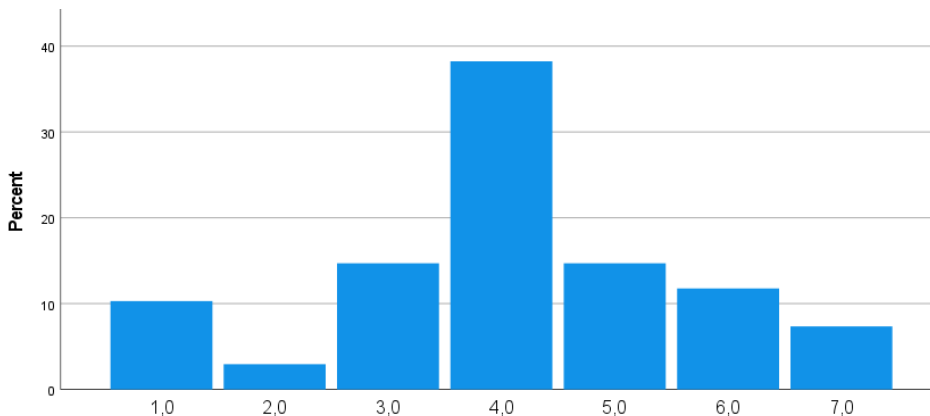
Σε αντίστοιχο ερώτημα που επικεντρώνει στον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης, οι απαντήσεις φαίνεται να παρουσιάζουν παρόμοια αποτελέσματα με τα προηγούμενα, με μικρές μόνο διαφορές που

δίνουν μια οριακά (σε σχέση με το Σχήμα 2.33) καλύτερη αξιολόγηση (και πάλι όμως οριακά αρνητική). Παρόμοιες με τις προηγούμενες αιτιολογήσεις είναι και αυτές που δίνονται για τη συγκεκριμένη απάντηση, όπου όμως τονίζεται περαιτέρω η ανάγκη ασφάλισης των πιο επικίνδυνων για το περιβάλλον επιχειρήσεων (συνήθως από επιχειρήσεις που έχουν δηλώσει νωρίτερα ότι η δική τους επιχείρηση δεν ενέχει σημαντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους).

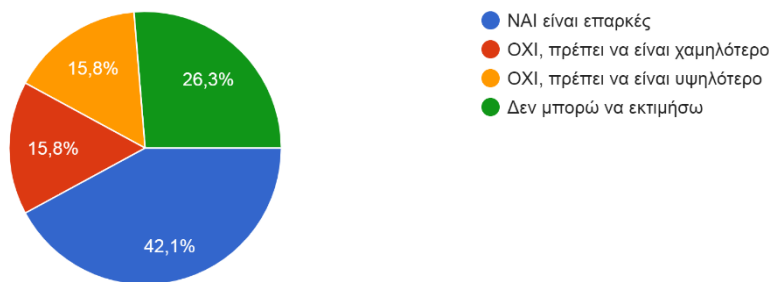
Σχήμα 2.34. Σε μια κλίμακα Likert από το 1 ως το 7 όπου 1=εξαιρετικά αρνητική και 7=εξαιρετικά θετική), ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στον κλάδο στον οποίον δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης;

Τέλος, όταν το ερώτημα αυτό τίθεται σε σχέση με τις επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, τότε τα οφέλη φαίνεται να αυξάνουν ακόμα περισσότερο, ξεπερνώντας εδώ οι θετικές αξιολογήσεις τις αρνητικές. Επιβεβαιώνεται δηλαδή η τάση που παρατηρήσαμε και στην περίπτωση των ασφαλιστικών εταιριών, σύμφωνα με την οποία βελτιώνεται η αξιολόγηση του συγκεκριμένου μέτρου (εφαρμογής υποχρεωτικής χρήσης χρηματοοικονομικής ασφάλειας) όσο κινούμαστε από το ατομικό στο συλλογικό επίπεδο. Τα αρνητικά σημεία παρέμειναν και εδώ τα ίδια (εστιάζοντας στο κόστος που θα συνεπάγεται το συγκεκριμένο μέτρο). Ωστόσο στις θετικές εντυπώσεις προκύπτουν ορισμένες που δεν αναφέρθηκαν νωρίτερα και οι οποίες είναι οι εξής: (α) η αλλαγή προτύπου και ο σεβασμός στο περιβάλλον, (β) η μετεξέλιξη σε μια βιώσιμη και κυκλική οικονομία, (γ) το αίσθημα της ασφάλειας των τοπικών κοινωνιών, (δ) η ευαισθητοποίηση και η υλοποίηση κοινών μέτρων και προγραμμάτων

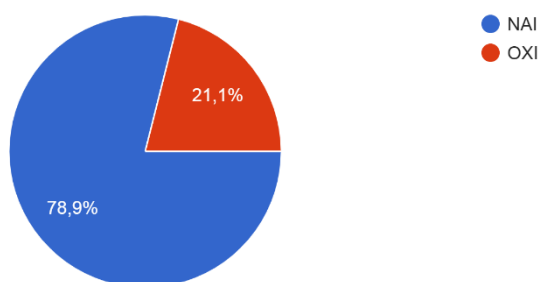
Σχήμα 2.35. Σε μια κλίμακα Likert από το 1 ως το 7 όπου 1=εξαιρετικά αρνητική και 7=εξαιρετικά θετική), ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στην ελληνική οικονομία από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας στις επιχειρήσεις για την κάλυψη της περιβαλλοντικής τους ευθύνης;

Η επόμενη ερώτηση στοχεύει στην αξιολόγηση της επάρκειας των νομοθετημένων ελαχίστων ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση βάσει του Ν.4042/2012. Απάντηση έδωσαν μόνο όσοι επί του παρόντος καλύπτονται για ενδεχόμενη ζημιά στο περιβάλλον από το συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο. Το 42,1% λοιπόν αυτών των επιχειρήσεων κρίνει ότι το όριο είναι επαρκές και κατάλληλο ενώ υπάρχουν δύο ομάδες επιχειρήσεων, με το ίδιο ποσοστό επί του συνόλου (15,8%) οι οποίες θεωρούν το όριο ακατάλληλο είτε γιατί πρέπει να είναι υψηλότερο, είτε γιατί πρέπει να είναι χαμηλότερο. Τέλος, μια στις τέσσερις επιχειρήσεις δηλώνει ότι δεν μπορεί να εκτιμήσει την επάρκεια/καταλληλότητα (ποσοστό όμως αρκετά χαμηλότερο από το αντίστοιχο που είχαν δώσει οι ασφαλιστικές εταιρείες, το οποίο ξεπερνούσε το 60%).

Σχήμα 2.36. Πιστεύετε ότι το χρηματικό όριο βάσει του Ν.4042/2012 με το οποίο καλύπτεστε είναι επαρκές/κατάλληλο για την κάλυψη ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον

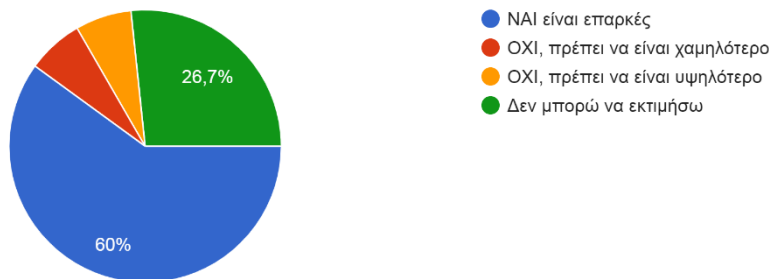
Σε συμπληρωματικό, σε σχέση με το προηγούμενο, ερώτημα για το αν θα έκαναν χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας σε περίπτωση που η επιχείρησή τους δεν υπάγονταν σε υποχρεωτικό καθεστώς (βάσει του Ν.4042/2012), η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (το 79%) απάντησε θετικά. Μία στις πέντε ωστόσο επιχειρήσεις ενδέχεται να θεωρεί περιορισμένο (σε σχέση με το κόστος ασφάλισης) τον κίνδυνο από τη δραστηριότητά της (που συνδέεται με τη διαχείριση/συλλογή – μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων) με αποτέλεσμα να απαντά ότι αν δεν ήταν υποχρεωτική η ασφάλιση δεν θα την επέλεγε.

Σχήμα 2.37. Στην περίπτωση που η επιχείρησή σας δεν υπαγόταν σε υποχρεωτικό καθεστώς χρηματοοικονομικής ασφάλειας βάσει του Ν. 4042/2012 θα είχατε κάνει χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας;

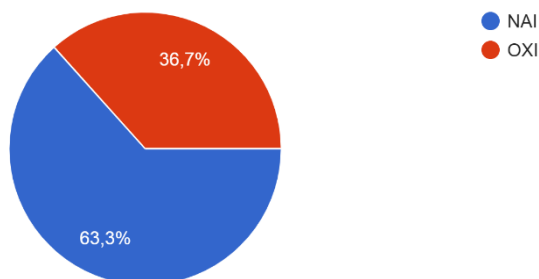
Παρόμοιας λογικής ήταν και οι επόμενες δύο ερωτήσεις, με τη διαφορά ότι εξετάζαν το χρηματικό όριο και την εθελοντική (μη υποχρεωτική ασφάλιση) σε σχέση με το Ν.4685/2020. Σε σχέση με το χρηματικό όριο, το ποσοστό των επιχειρήσεων που το θεωρεί επαρκές και κατάλληλο είναι πολύ μεγαλύτερο από πριν (φτάνει το 60%), ενώ παρόμοιο με το Σχήμα 2.36 είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που αδυνατούν να εκτιμήσουν την καταλληλότητα και επάρκεια του χρηματικού αυτού ορίου. Έχει ενδιαφέρον να δούμε ότι η αξιολόγηση των ορίων χρηματοδότησης σε αυτή την ερώτηση παρουσιάζει

αντίστροφα αποτελέσματα από τις απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών, αρκετές εκ των οποίων είχαν επισημάνει ότι τα όρια αυτά είναι χαμηλότερα από το αναμενόμενο ύψος ζημιάς.

Σχήμα 2.38. Πιστεύετε ότι το χρηματικό όριο βάσει του Ν.4685/2020 με το οποίο καλύπτεστε είναι επαρκές/κατάλληλο για την κάλυψη ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον

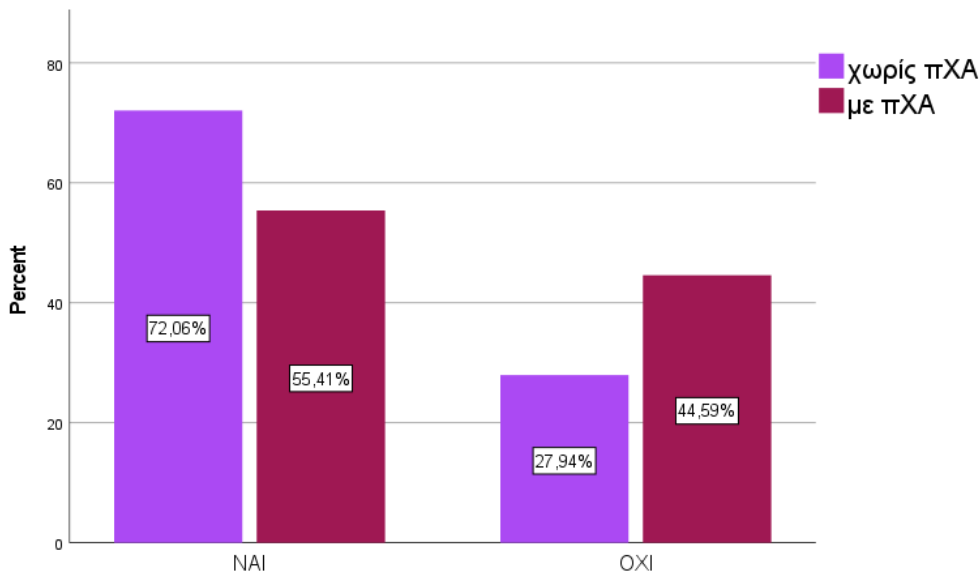
Στο ερώτημα για το αν θα έκαναν χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας σε περίπτωση που η επιχείρησή τους δεν υπάγονταν σε υποχρεωτικό καθεστώς (βάσει του Ν.4685/20), οι περισσότερες επιχειρήσεις (63,3%) απάντησαν θετικά. Ωστόσο αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων (σε σχέση με την αντίστοιχη ερώτηση για το Ν.4042/2012) απάντησαν ότι δεν θα έκαναν χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας αν δεν ήταν υποχρεωτικό. Αυτό το αποτέλεσμα ήταν ίσως αναμενόμενο λόγω του μικρότερου κινδύνου που ενέχει η δραστηριότητα αυτών των επιχειρήσεων σε σχέση με τις επιχειρήσεις που διαχειρίζονται, συλλέγουν ή μεταφέρουν επικίνδυνα απόβλητα.

Σχήμα 2.39. Στην περίπτωση που η επιχείρησή σας δεν υπαγόταν σε υποχρεωτικό καθεστώς χρηματοοικονομικής ασφάλειας βάσει του Ν.4685/2020 θα είχατε κάνει χρήση προϊόντος χρηματοοικονομικής ασφάλειας;

2.8 Κλιματική αλλαγή, φυσικοί πόροι και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι

Σε αυτή την τελευταία ενότητα επιχειρήθηκε μέσα από τέσσερις σύντομες απαντήσεις να γίνει μια γενική καταγραφή και αξιολόγηση του πώς αντιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις την χρηματοοικονομική ασφάλεια σε σχέση με τον περιβαλλοντικό κίνδυνο που προέρχεται από την κλιματική αλλαγή. Για τον σκοπό αυτό ρωτήθηκαν αρχικά για το αν πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα μπορούσαν να επιφέρουν επιπρόσθετα και περιβαλλοντικό συμβάν (Σχήμα 2.40). Τα ποσοστά των καταφατικών απαντήσεων διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στις επιχειρήσεις που δεν έχουν κάλυψη έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου (72%) και αυτών που έχουν (55%). Αυτό που έχει ενδιαφέρον ωστόσο είναι το μεγάλο χάσμα στην αντίληψη του κινδύνου μεταξύ επιχειρήσεων και ασφαλιστικών εταιριών, οι οποίες σύμφωνα με τις απαντήσεις τους σε αντίστοιχο ερώτημα, σχεδόν όλες (το 95%) θεωρούν ότι η κλιματική αλλαγή θα επιφέρει πρόσθετα περιβαλλοντικά συμβάντα.

Σχήμα 2.40. Πιστεύετε ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα μπορούσαν να επιφέρουν επιπρόσθετα και περιβαλλοντικό συμβάν;

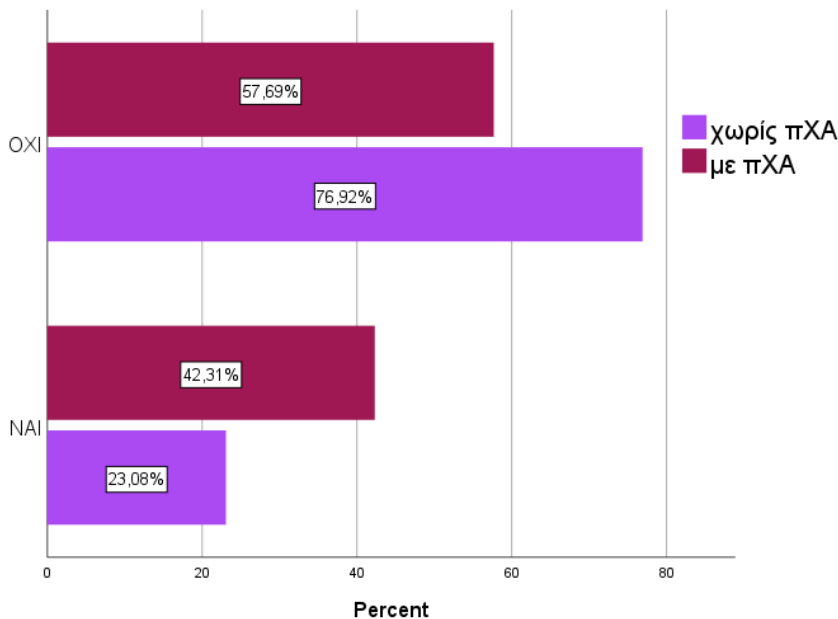
Σε ερώτηση για το αν έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας στις επιχειρήσεις για τυχόν επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, οι περισσότερες επιχειρήσεις (66% επί του συνόλου, που και πάλι διαφοροποιείται αρκετά μεταξύ των δύο επιμέρους ομάδων που εξετάζονται¹⁰) φαίνεται να μην είναι ακόμα προετοιμασμένες για τους συγκεκριμένους κινδύνους. Έχει ενδιαφέρον ότι από τη σύγκριση των Σχημάτων Γ39 και Γ40 προκύπτει το συμπέρασμα ότι πολλές επιχειρήσεις που θεωρούν ότι η κλιματική αλλαγή θα επιφέρει και περιβαλλοντικό συμβάν δεν λαμβάνουν αυτή τη στιγμή μέτρα προστασίας για την αντιμετώπιση ενός τέτοιου συμβάντος. Σε διευκρινιστική/συμπληρωματική ερώτηση που αφορούσε την περιγραφή των μέτρων προστασίας που έχουν ληφθεί, τα σημαντικότερα που αναφέρθηκαν αφορούν:

- Μέτρα προστασίας των υποδομών από ακραία φαινόμενα
- Μέτρα αντιπλημμυρικής προστασίας
- Μέτρα πυρόσβεσης/πυρασφάλειας
- Υπερύψωση εγκατάστασης από το φυσικά διαμορφωμένο έδαφος

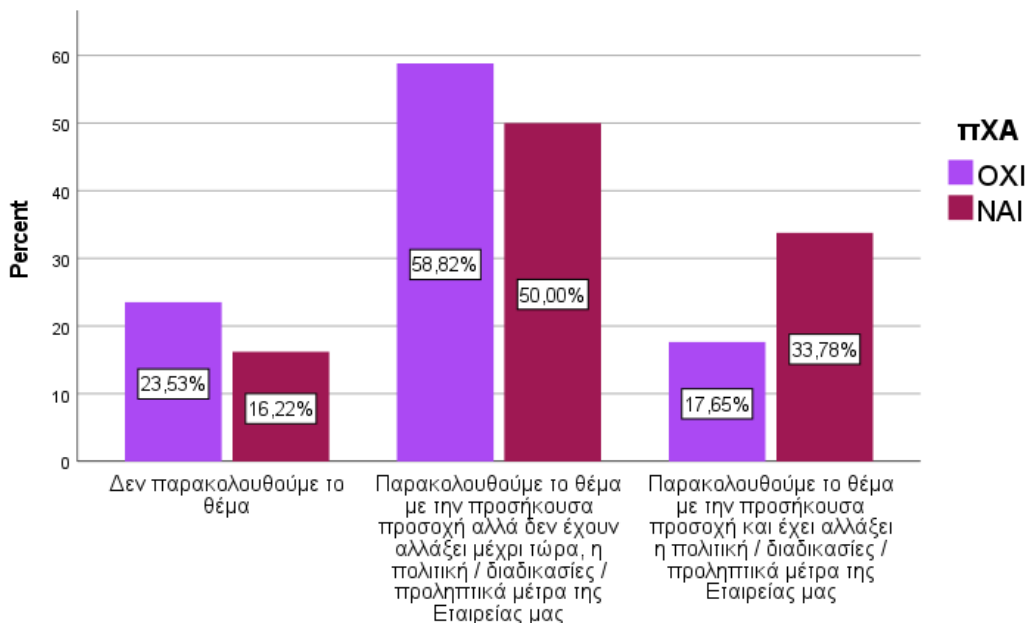
Οι απαντήσεις στο επόμενο ερώτημα που εξέταζε το επίπεδο ωρίμανσης και προετοιμασίας της επιχείρησης αναφορικά με την επίταση φυσικών φαινομένων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή παρουσιάζονται στο Σχήμα 2.42. Σύμφωνα με το σχήμα αυτό, οι περισσότερες επιχειρήσεις (53,8% επί του συνόλου) φαίνεται να παρακολουθούν το θέμα χωρίς ωστόσο να έχουν αλλάξει ακόμα την πολιτική τους, τις διαδικασίες τους και τα προληπτικά μέτρα έναντι των κινδύνων αυτών. Αντίθετα, το 26,6% δηλώνουν ότι όχι μόνο παρακολουθούν το θέμα αλλά έχουν προβεί και στις απαραίτητες αλλαγές. Το ποσοστό αυτό είναι σχεδόν διπλάσιο στις επιχειρήσεις που κάνει χρήση πΧΑ έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου (33,8%) έναντι εκείνων που δεν κάνουν χρήση τέτοιων προϊόντων (17,7%). Αξίζει να σημειωθεί ότι μια στις 5 επιχειρήσεις δεν φαίνεται να παρακολουθεί καθόλου το θέμα. Αν συγκρίνουμε τις απαντήσεις αυτές με τις απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών θα διαπιστώσουμε

¹⁰ Η διαφοροποίηση σε αυτή την ερώτηση φανερώνει ότι οι επιχειρήσεις χωρίς πΧΑ αισθάνονται μεγαλύτερο τον κίνδυνο ενός περιβαλλοντικού συμβάντος εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής από ότι οι επιχειρήσεις με πΧΑ.

(όπως μάλλον θα αναμέναμε κιόλας) ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες εμφανίζονται πιο ώριμες και πιο κατάλληλα προετοιμασμένες από τις επιχειρήσεις για τα ζητήματα/κινδύνους της κλιματικής αλλαγής.

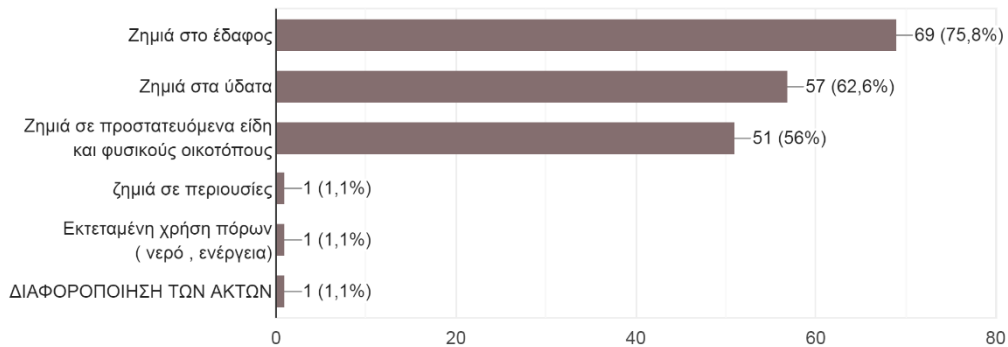
Σχήμα 2.41. Έχετε λάβει μέτρα προστασίας της επιχειρησής σας από τυχόν επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής;

Σχήμα 2.42. Ποιο το επίπεδο ωρίμανσης / προετοιμασίας της Εταιρείας σας αναφορικά με την επίταση φυσικών φαινομένων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή;

Στο τελευταίο ερώτημα (Σχήμα 2.43), παρουσιάζονται οι απαντήσεις των επιχειρήσεων σε σχέση με τις αναμενόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, με τις απαντήσεις να ακολουθούν την ίδια ιεράρχηση με το Σχήμα 2.14 (επιπτώσεις ενός περιβαλλοντικού συμβάντος προερχόμενο από την επιχειρησή τους) μόνο που οι διαφορές μεταξύ των τριών πρώτων απαντήσεων φαίνεται να είναι μικρότερες. Αντίστοιχο ήταν και το μοτίβο των απαντήσεων των ασφαλιστικών εταιρειών στα δύο αυτά ερωτήματα, γεγονός που φανερώνει ότι οι δυνητικοί κίνδυνοι της κλιματικής αλλαγής φαίνεται να έχουν λιγότερο ξεκάθαρες

επιπτώσεις από τους υπόλοιπους περιβαλλοντικούς κινδύνους που αξιολογούν οι επιχειρήσεις/ασφαλιστικές αντίστοιχα.

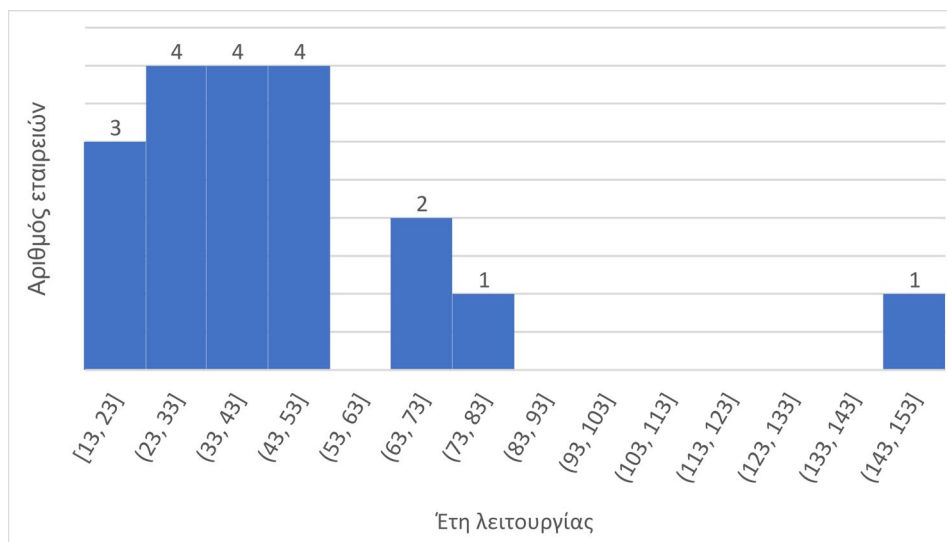

Σχήμα 2.43. Τι από τα ακόλουθα εκτιμάτε ότι θα μπορούσε να συμβεί ως επίπτωση της κλιματικής αλλαγής;

3 Καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τις ασφαλιστικές εταιρίες

3.1 Εικόνα και δραστηριοποίηση στο πεδίο της περιβαλλοντικής ευθύνης

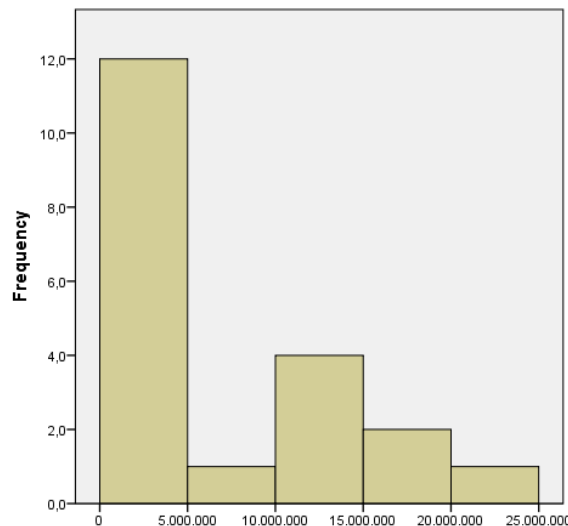
Το πρώτο μέρος αυτού του ερωτηματολογίου είχε ως στόχο να καταγράψει το προφίλ των ασφαλιστικών εταιρειών που έλαβαν μέρος στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε και στην οποία συμμετείχαν συνολικά (επιστρέφοντας πλήρως συμπληρωμένα τα ερωτηματολόγια) 19 εταιρείες. Αρχικά λοιπόν, κλήθηκαν να απαντήσουν αναφορικά με τα έτη λειτουργίας της κάθε εταιρίας στην Ελλάδα, στον κλάδο της Αστικής Ευθύνης (εκτός αυτοκινήτου) καθώς και για το ύψος παραγωγής ασφαλίσεων (GWP) του Κλάδου Αστικής Ευθύνης (εκτός αυτοκινήτου) κατά την προηγούμενη χρονιά (2020). Στο Σχήμα 3.1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα στην πρώτη ερώτηση που φανερώνουν ότι οι περισσότερες εταιρείες έχουν αρκετά χρόνια παρουσίας στον κλάδο Αστικής Ευθύνης στην Ελλάδα, με τον μέσο όρο απαντήσεων να κυμαίνεται στα 47 περίπου έτη.

Σχήμα 3.1. Πόσα χρόνια λειτουργεί η Εταιρία σας στην Ελλάδα στον κλάδο Αστικής Ευθύνης (εκτός αυτοκινήτου);

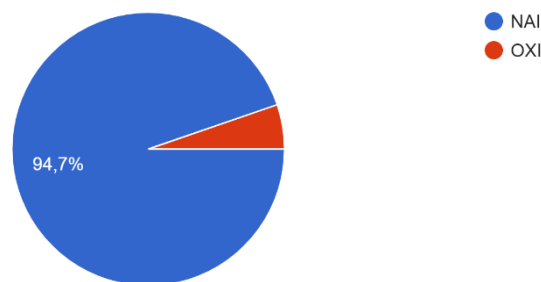
Στο Σχήμα 3.2 καταγράφεται με τη μορφή ιστογράμματος η κατανομή των 19 εταιρειών με βάση το ύψος παραγωγής ασφαλίσεων (GWP). Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει, στην πλειοψηφία των εταιρειών το ύψος της παραγωγής ασφαλίσεων φτάνει ως τα 5 εκατομμύρια ευρώ με μέση τιμή για το δείγμα μας τα 6,25 εκατομμύρια.

Στη συνέχεια, οι εταιρείες ρωτήθηκαν αναφορικά με τις μελλοντικές προοπτικές του πεδίου ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης και συγκεκριμένα για το αν εκτιμούν ότι το συγκεκριμένο πεδίο θα αναπτυχθεί την επόμενη 5ετία. Όπως φαίνεται στις απαντήσεις τους (Σχήμα 3.3) η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματός μας εκτιμά ότι υπάρχουν σημαντικές προοπτικές για το άμεσο μέλλον στο συγκεκριμένο πεδίο ασφάλισης.

(std.dev=7.094.491, min value=250.000, max value = 27.000.000)

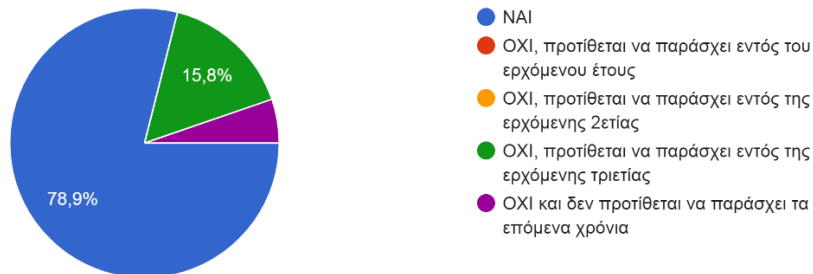
Σχήμα 3.2: Ποιο ήταν ύψος παραγωγής ασφαλίσεων (GWP) του Κλάδου Αστικής Ευθύνης, εκτός αυτοκινήτου, το έτος 2020;

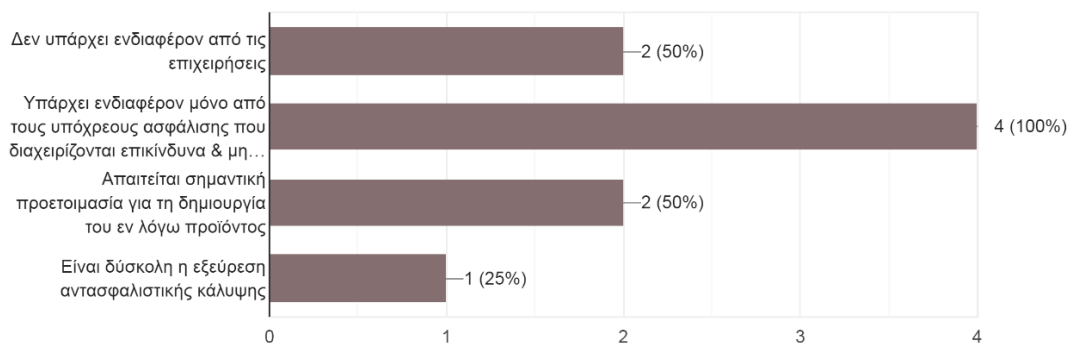
Σχήμα 3.3: Εκτιμάτε ότι το πεδίο ασφάλισης αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης θα αναπτυχθεί την επόμενη 5ετία;

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, όπως μαρτυρά το Σχήμα 3.4, το 80% των εταιρειών του δείγματός μας παρέχει ήδη καλύψεις του κλάδου αστικής ευθύνης στην ελληνική αγορά, έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς. Τρεις εταιρίες (15,78%) απάντησαν ότι δεν παρέχουν προς το παρόν τις εν λόγω καλύψεις αλλά προτίθενται να τις παράσχουν εντός της επόμενης τριετίας, ενώ μόλις μία εταιρία (5,26%) απάντησε πως δεν παρέχει και δεν προτίθεται να παράσχει τις καλύψεις αυτές τα επόμενα χρόνια. Οι εταιρίες που απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση αυτή είναι εταιρίες που: (α) κατά μέσο όρο έχουν περισσότερα έτη λειτουργίας (72 έτη) από το σύνολο του δείγματός μας (47 έτη), (β) δεν παρουσιάζουν καμία στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το μέσο ύψος παραγωγής ασφαλίσεων (στον κλάδο ασφάλισης αστικής ευθύνης) σε σχέση με το σύνολο του δείγματός μας (6,27 εκ.€), (γ) όλες εκτιμούν ότι το πεδίο ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης θα αναπτυχθεί την επόμενη πενταετία). Επίσης, στο Σχήμα 3.5 καταγράφονται αναλυτικά οι βασικοί λόγοι για τους οποίους οι συγκεκριμένες εταιρείες δεν ενδιαφέρονται να αναπτύξουν προϊόντα αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν διαπιστώνεται ότι και οι τέσσερις εταιρείες που δεν παρέχουν σήμερα τα εν λόγω προϊόντα θεωρούν ότι μέχρι στιγμής, υπάρχει σχετικό ενδιαφέρον μόνο από τους υπόχρεους ασφάλισης που διαχειρίζονται επικίνδυνα και μη επικίνδυνα απόβλητα. Δύο εταιρείες θεωρούν ότι γενικά δεν υπάρχει ενδιαφέρον από τις επιχειρήσεις ενώ δύο απαντήσεις εστίασαν και στις σημαντικές

απαιτήσεις προετοιμασίας για τη δημιουργία του εν λόγω προϊόντος. Μια εταιρία τέλος επισήμανε πως είναι δύσκολη η εξεύρεση αντασφαλιστικής κάλυψης.

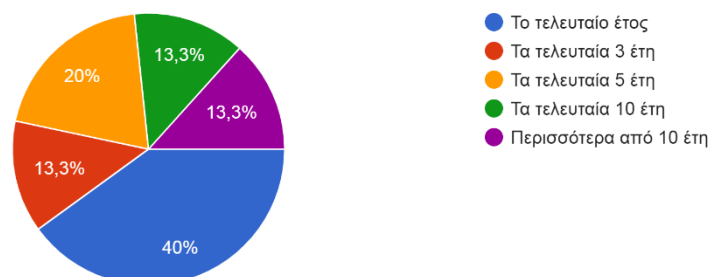

Σχήμα 3.4: Η εταιρίας σας παρέχει καλύψεις του κλάδου αστικής ευθύνης έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς στην ελληνική αγορά;

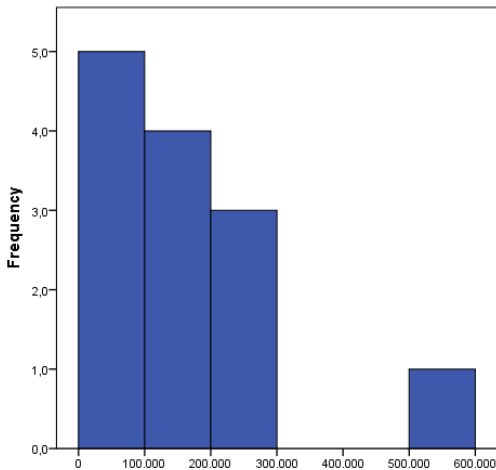
Σχήμα 3.5: Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι έλλειψης ενδιαφέροντος ανάπτυξης προϊόντων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

Όσες εταιρείες απάντησαν ότι προσφέρουν ήδη καλύψεις του κλάδου αστικής ευθύνης έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς (απαντήσεις: ΝΑΙ στο Σχήμα 3.4), ερωτήθηκαν στη συνέχεια εδώ και πόσα χρόνια παρέχουν αυτές τις καλύψεις. Όπως διαπιστώνεται από το Σχήμα 3.6, οι περισσότερες εταιρείες (40%) απάντησαν ότι προσφέρουν καλύψεις έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς το τελευταίο μόνο έτος, ενώ μόνο το 26,6% φαίνεται να παρέχει τις εν λόγω καλύψεις για περισσότερα από 5 έτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ερώτηση αυτή δεν επηρεάζεται από τα έτη λειτουργίας των ασφαλιστικών εταιριών καθώς η ελάχιστη τιμή στην ερώτηση εκείνη ήταν τα 13 έτη λειτουργίας (τιμή μεγαλύτερη από την τελευταία επιλογή στην παρούσα ερώτηση).

Σχήμα 3.6: Εδώ και πόσα χρόνια η εταιρίας σας παρέχει καλύψεις έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς;

Οι ίδιες εταιρείες (όσες δηλαδή απάντησαν ΝΑΙ στο Σχήμα 3.4) ερωτήθηκαν στη συνέχεια αναφορικά με το ύψος παραγωγής ασφαλίσεων του χαρτοφυλακίου αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης (για το έτος 2020). Σύμφωνα με τις απαντήσεις που λάβαμε, οι τιμές αυτές κυμαίνονται μεταξύ 20.000€ και 500.000€ με μέσο ύψος παραγωγής ασφαλίσεων ίσο με 142.000€ (Σχήμα 3.7). Αξίζει να σημειωθεί ότι το μέσο ύψος παραγωγής ασφαλίσεων του χαρτοφυλακίου αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης (για τις συγκεκριμένες εταιρείες) αντιστοιχεί περίπου στο 5% του συνολικού ύψους παραγωγής ασφαλίσεων (GWP) του Κλάδου Αστικής Ευθύνης (για το ίδιο έτος – 2020), με τα επιμέρους ποσοστά (για κάθε εταιρία ξεχωριστά) ωστόσο να κυμαίνονται μεταξύ του 1% και του 21%.

Σχήμα 3.7: Ποιο ήταν το ύψος παραγωγής ασφαλίσεων (GWP) του χαρτοφυλακίου αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης, το έτος 2020;

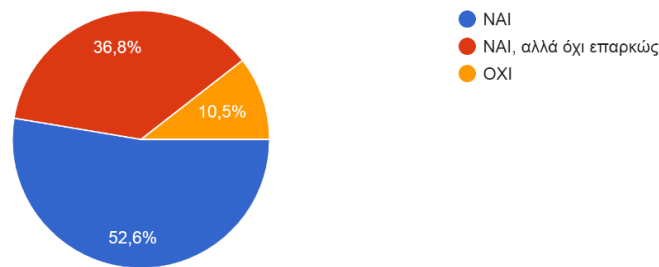
3.2 Η ασφάλιση αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης

3.2.1 Επίπεδο ενημέρωσης αναφορικά με το καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης

Στη συνέχεια του ερωτηματολογίου επιχειρήθηκε να καταγραφεί το επίπεδο ενημέρωσης των ασφαλιστικών εταιριών του δείματός μας αναφορικά με το καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης. Για τον σκοπό αυτό αρχικά ερωτήθηκαν για το αν γνωρίζουν περί της νομοθεσίας για την περιβαλλοντική ευθύνη (ΠΔ 148/2009) που αφορά στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Το σύνολο των 19 εταιριών απάντησε θετικά στο ερώτημα αυτό. Στη συνέχεια ακολούθησε ερώτηση που είχε στόχο να διευκρινίσει αν οι ερωτώμενοι είχαν σαφή γνώση της διαδικασίας απόδοσης περιβαλλοντικής ευθύνης, δηλαδή του πλαισίου καταλογισμού λήψης μέτρων πρόληψης ή/και αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς. Για το σύνολο του δείγματος, το 52,6% απάντησε ότι έχει σαφή και επαρκή γνώση ενώ το 36,8% ότι γνωρίζει περί της διαδικασίας αλλά όχι επαρκώς (Σχήμα 3.8). Τέλος δύο εταιρείες (10,5%) απάντησαν ότι δεν έχουν σαφή γνώση της διαδικασίας. Είναι ωστόσο αξιοσημείωτο και οι δύο εταιρείες που απάντησαν αρνητικά είναι εταιρείες που παρέχουν καλύψεις του Κλάδου Αστικής Ευθύνης έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς¹¹. Από την άλλη, οι εταιρείες που απάντησαν ότι έχουν σαφή αλλά όχι επαρκή γνώση είναι εταιρείες που είτε δεν παρέχουν καλύψεις περιβαλλοντικής ζημιάς,

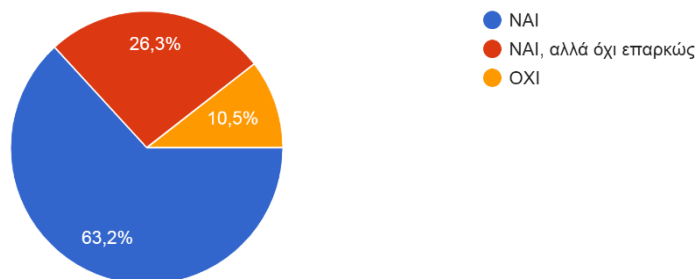
¹¹ Και οι δύο εταιρείες αυτές παρέχουν κάλυψη για μη επικίνδυνα απόβλητα, ενώ η μία παρέχει καλύψεις και για επικίνδυνα απόβλητα

είτε τις παρέχουν εδώ και μόλις ένα έτος (άρα δεν έχουν ακόμα μεγάλη εμπειρία επί της διαδικασίας αυτής).

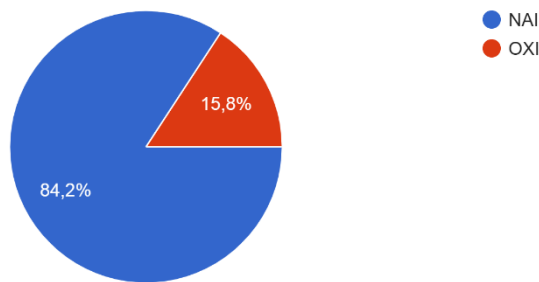
Σχήμα 3.8: Έχετε σαφή γνώση της διαδικασίας απόδοσης περιβαλλοντικής ευθύνης;

Το επόμενο ερώτημα που εξετάσαμε αφορούσε την επαρκή γνώση και παρακολούθηση της περιβαλλοντικής και αδειοδοτικής νομοθεσίας που αφορά στις επιχειρήσεις/πελάτες της κάθε εταιρίας. Στη συγκεκριμένη ερώτηση δύο μόνο εταιρείες (10,5%) απάντησαν αρνητικά και πρόκειται και στις δύο περιπτώσεις για εταιρείες που δεν παρέχουν καλύψεις περιβαλλοντικής ζημιάς. Αντίθετα, σχεδόν δύο στις τρεις εταιρείες (63,2%) απάντησαν ότι γνωρίζουν επαρκώς τη σχετική νομοθεσία, ενώ περίπου μία στις τέσσερις εταιρείες (26,3%) απάντησαν ότι τη γνωρίζουν αλλά όχι επαρκώς. Αναφορικά με την τελευταία κατηγορία, μη επαρκή γνώση φαίνεται να έχουν κυρίως εταιρείες που δεν παρέχουν καλύψεις περιβαλλοντικής ζημιάς ή επιχειρήσεις που τις παρέχουν για ένα μόλις έτος (μόνο μία εταιρία που παρέχει τις εν λόγω καλύψεις για περισσότερα από ένα έτη απάντησε ότι δεν διαθέτει επαρκή γνώση).

Σχήμα 3.9: Γνωρίζετε επαρκώς και παρακολουθείτε την περιβαλλοντική και αδειοδοτική νομοθεσία που αφορά στις επιχειρήσεις/πελάτες της Εταιρίας σας;

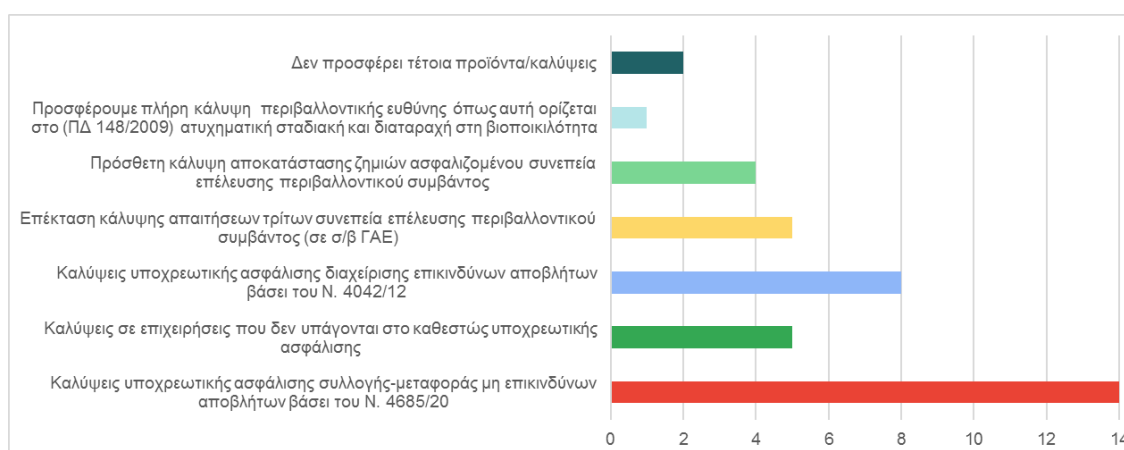
Η τελευταία ερώτηση που αφορούσε το επίπεδο ενημέρωσης των ασφαλιστικών εταιρειών αναφορικά με το καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης εστίαζε στο αν οι εταιρείες παρακολουθούν γενικότερα τις θεσμικές εξελίξεις σε Ελλάδα και Ευρώπη για την περιβαλλοντική ευθύνη. Το 84,2% των εταιρειών απάντησαν θετικά, ενώ το 15,8% (τρεις εταιρείες δηλαδή) απάντησαν αρνητικά (Σχήμα 3.10). Μεταξύ των τριών αρνητικών απαντήσεων, οι δύο προήλθαν από ασφαλιστικές εταιρείες που δεν παρέχουν καλύψεις περιβαλλοντικής ζημιάς, ενώ μια προήλθε από εταιρία που παρέχει τις εν λόγω καλύψεις εδώ και ένα μόλις έτος.

Σχήμα 3.10: Παρακολουθείτε τις θεσμικές εξελίξεις στην Ελλάδα και Ευρώπη για την περιβαλλοντική ευθύνη;

3.2.2 Προσφορά ασφαλιστικού προϊόντος για την περιβαλλοντική ευθύνη

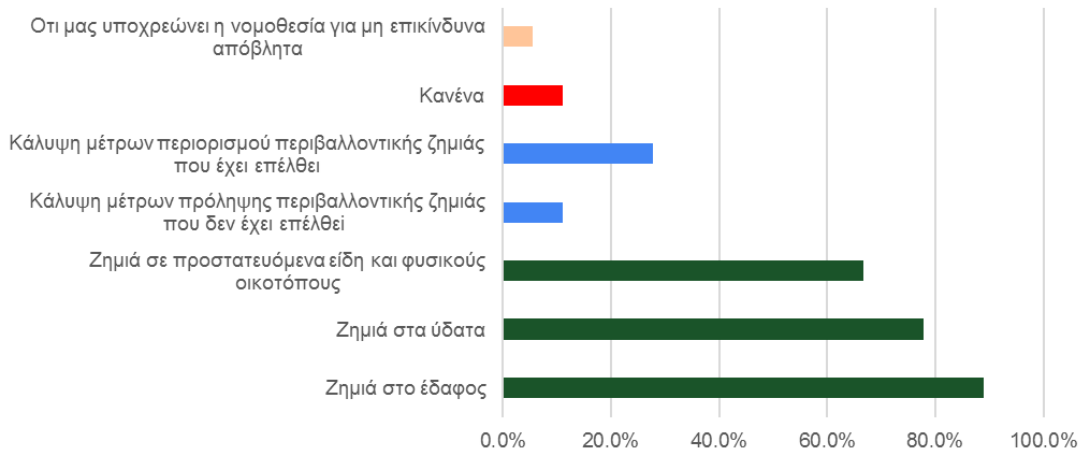
Στην επόμενη ενότητα του ερωτηματολογίου γίνεται ανάλυση της προσφοράς του ασφαλιστικού προϊόντος για την περιβαλλοντική ευθύνη εξετάζοντας διαδοχικά τον τύπο προϊόντων, την έκταση κάλυψης, τα όρια ασφάλισης, την τεχνογνωσία και την ετοιμότητα, την αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου, την τιμολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου και ζητήματα που αφορούν στον ανταγωνισμό των εταιρειών. Ξεκινώντας από τα προϊόντα/καλύψεις που προσφέρουν οι ασφαλιστικές εταιρείες του δείγματός μας για την αστική περιβαλλοντική ευθύνη παρατηρούμε πως οι περισσότερες εταιρίες (83%) προσφέρουν καλύψεις υποχρεωτικής ασφάλισης συλλογής-μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων βάσει του Ν.4685/20. Η δεύτερη κατηγορία που επιλέγεται από τους εκπροσώπους των ασφαλιστικών εταιρειών του δείγματός μας είναι οι καλύψεις υποχρεωτικής ασφάλισης διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων βάσει του Ν.4042/12 (47%). Στη συνέχεια, ένα 30% των εταιρειών προσφέρει καλύψεις σε επιχειρήσεις που δεν υπάγονται στο καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης, ενώ ο ίδιος αριθμός (ποσοστό) εταιρειών (30%) προσφέρει επέκταση κάλυψης απαιτήσεων τρίτων ως συνέπεια επέλευσης περιβαλλοντικού συμβάντος (σε σ/β ΓΑΕ). Λιγότερες εταιρείες επιλέγουν να προσφέρουν τα υπόλοιπα προϊόντα που σχετίζονται με την κάλυψη περιβαλλοντικής ευθύνης και την αποκατάσταση ζημιών λόγω περιβαλλοντικού συμβάντος (Σχήμα 3.11).

Σχήμα 3.11: Τι είδους προϊόντα / καλύψεις προσφέρει η εταιρία σας για την αστική περιβαλλοντική ευθύνη;

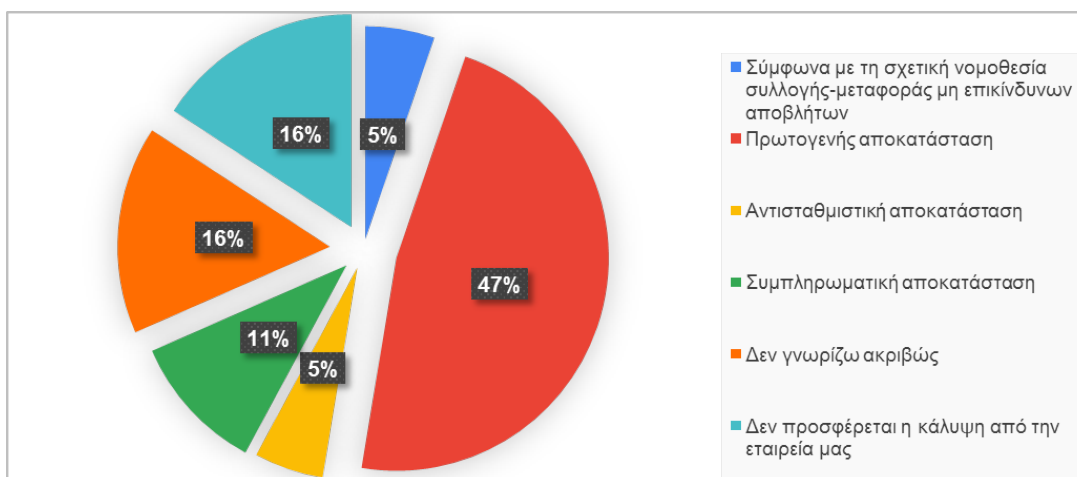
Αναφορικά με τα πεδία κάλυψης που προσφέρουν οι εταιρείες του δείγματός μας παρατηρούμε ότι κυρίως οι καλύψεις αφορούν ζημιές και όχι μέτρα πρόληψης και περιορισμού της ζημιάς. Αναλογικά, οι περισσότερες εταιρείες καλύπτουν ζημιές στο έδαφος (89%) και στα ύδατα (78%), ενώ περίπου 2

στις 3 εταιρείες καλύπτουν ζημιές σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους. Αξίζει από την άλλη να σημειωθεί ότι μόλις μία στις δέκα εταιρείες (11%) καλύπτει μέτρα πρόληψης της περιβαλλοντικής ζημιάς που δεν έχει επέλθει.

Σχήμα 3.12: Ποια πεδία κάλυψης προσφέρει η εταιρία σας;

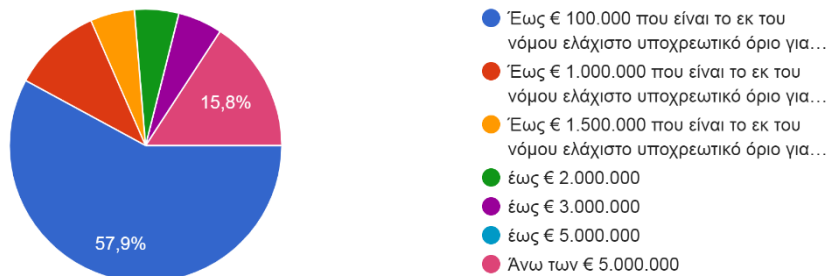
Στη συνέχεια οι εταιρείες κλήθηκαν να απαντήσουν ως προς την προσφερόμενη έκταση κάλυψης. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 16% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν γνωρίζει να απαντήσει και ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (50%) δήλωσε ότι καλύπτει την πρωτογενή αποκατάσταση. Αρκετά μικρός είναι επομένως ο αριθμός των εταιρειών που προσφέρουν συμπληρωματική ή/και αντισταθμιστική κάλυψη.

Σχήμα 3.13: Ποια πεδία η προσφερόμενη έκταση κάλυψης;

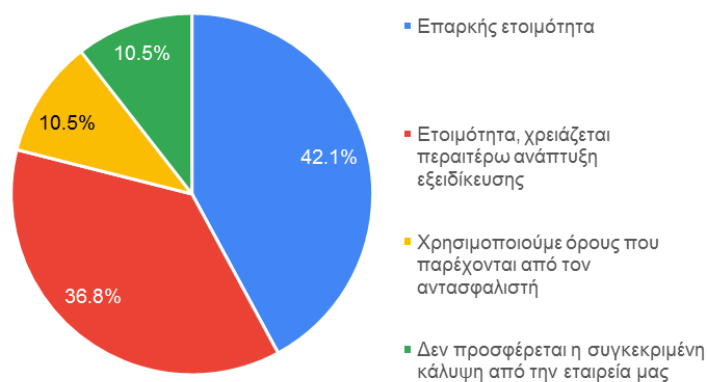
Η επόμενη ερώτηση αφορούσε τα όρια ασφαλιστικής κάλυψης που μπορεί στην παρούσα χρονική περίοδο να προσφέρει η κάθε ασφαλιστική εταιρία (ανά συμβόλαιο) για την κάλυψη του κινδύνου περιβαλλοντικής ευθύνης. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 3.14, οι περισσότερες εταιρείες (57,9%) επιλέγουν το κατώτερο δυνατό όριο των 100.000€ που είναι το εκ του νόμου ελάχιστο υποχρεωτικό όριο για την κάλυψη συλλογής - μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων. Τρεις εταιρείες (15,8%) δήλωσαν ότι προσφέρουν κάλυψη άνω των 5.000.000€ και δύο εταιρείες ότι προσφέρουν κάλυψη έως 1.000.000 που είναι το εκ του νόμου ελάχιστο υποχρεωτικό όριο για την κάλυψη διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων (Σχήμα 3.14). Συσχετίζοντας τις τιμές αυτές με το ύψος παραγωγής ασφαλιστρών του χαρτοφυλακίου

αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης προκύπτει μια θετική και σημαντική συσχέτιση ($R=0.65$) που φανερώνει ότι εταιρείες με μεγαλύτερο ύψος παραγωγής ασφαλιστρών αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης αναμένεται να έχουν και μεγαλύτερη κάλυψη¹². Επίσης αξίζει να αναφερθεί ότι οι εταιρείες που προσφέρουν τα υψηλότερα όρια κάλυψης είναι αυτές που καλύπτουν το σύνολο σχεδόν των πεδίων που παρουσιάζονται στο Σχήμα 3.12.

Σχήμα 3.14: Ποια είναι τα όρια ασφαλιστικής κάλυψης που προσφέρει η εταιρεία σας για την κάλυψη του κινδύνου περιβαλλοντικής ευθύνης;

Το επίπεδο ετοιμότητας της εταιρείας σε σχέση με την δομή των προσφερόμενων συμβολαίων (π.χ. εξειδίκευση όρων, σύνδεση με την νομοθεσία) ήταν το επόμενο ερώτημα που κλήθηκαν να απαντήσουν οι εκπρόσωποι των εταιρειών. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους (Σχήμα 3.15), το 42% των εταιρειών δήλωσε ότι διαθέτουν επαρκή επίπεδο ετοιμότητας, ενώ το 37% δήλωσε μεν ότι υπάρχει επαρκές επίπεδο ετοιμότητας αλλά χρειάζεται ακόμα περαιτέρω επεξεργασία. Μία στις δέκα εταιρείες (10,5%) φαίνεται να χρησιμοποιεί όρους που παρέχονται από τον αντασφαλιστή. Σε παρόμοια ερώτηση που αφορούσε την αξιολόγηση του επιπέδου ετοιμότητας των ασφαλιστικών εταιρειών σε σχέση με την διαδικασία αξιολόγησης, τοποθέτησης ή/και ανάληψης κινδύνου (underwriting) μόλις το 31,6% δήλωσε επαρκή ετοιμότητα και γνώση στη διαχείριση και αξιολόγηση σχετικών αιτημάτων ενώ οι υπόλοιπες εταιρείες απάντησαν πως υπάρχει κάποιος βαθμός ετοιμότητας αλλά χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη εξειδίκευσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι καμία εταιρεία του δείγματός μας δεν απάντησε πως «δεν απαιτείται ιδιαίτερη εξειδίκευση σε σχέση με την τηρούμενη διαδικασία» (Σχήμα 3.16).

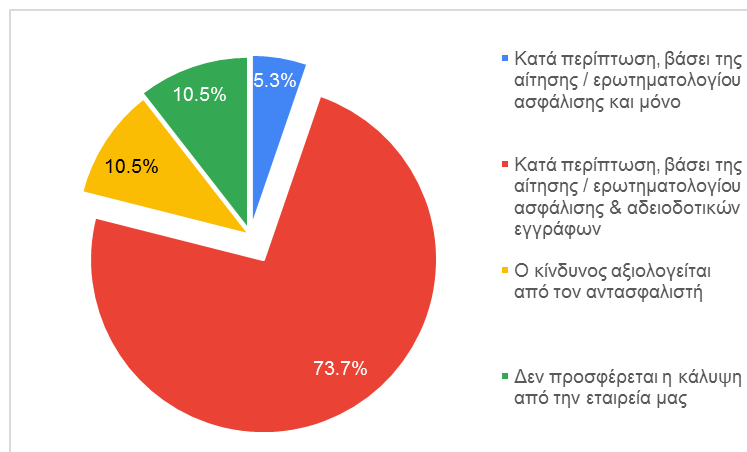
Σχήμα 3.15: Πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ετοιμότητας της εταιρείας σας σε σχέση με τη δομή των προσφερόμενων συμβολαίων;

¹² Πολύ μικρότερη και λιγότερο στατιστικά σημαντική βρέθηκε η συσχέτιση των ορίων ασφαλιστικής κάλυψης με το συνολικό ύψος παραγωγής ασφαλιστρών του κλάδου αστικής ευθύνης.

Σχήμα 3.16: Πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ετοιμότητας της εταιρίας σας σε σχέση με τη διαδικασία αξιολόγησης/τοποθέτησης/ανάληψης κινδύνου (underwriting);

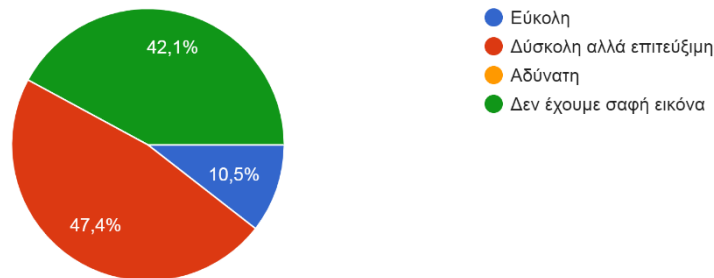
Ένα ιδιαίτερα κρίσιμο και ταυτόχρονα ενδιαφέρον ζήτημα που πρέπει να αναλυθεί σε σχέση με τις ασφαλιστικές εταιρείες είναι ο τρόπος αξιολόγησης που ακολουθούν για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο. Σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματός μας στο σχετικό ερώτημα (Σχήμα 3.17), διαπιστώνεται ότι στις περισσότερες περιπτώσεις (73,7%) η αξιολόγηση γίνεται κατά περίπτωση, βάσει της αίτησης / ερωτηματολογίου ασφάλισης και αδειοδοτικών εγγράφων. Μόνο μια εταιρεία που αξιολογεί κατά περίπτωση βασίζεται αποκλειστικά στην αίτηση/ερωτηματολόγιο ασφάλισης, ενώ και σε αυτή την ερώτηση δύο εταιρείες αξιολογούν τον κίνδυνο μέσω του αντασφαλιστή (οι ίδιες εταιρείες με αυτές που χρησιμοποιούν όρους που προσφέρονται από τον αντασφαλιστή στο Σχήμα 3.15).

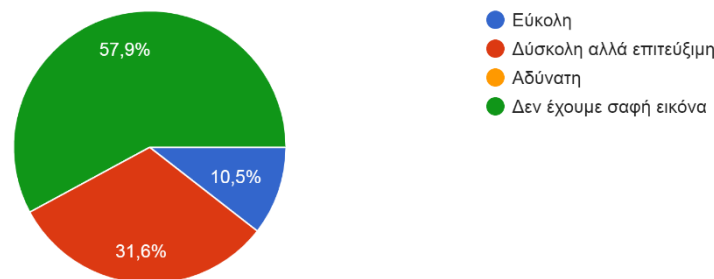
Σχήμα 3.17: Πώς θα αξιολογούσατε τον περιβαλλοντικό κίνδυνο στην εταιρία σας;

Αναφορικά με την ευκολία/δυσκολία αξιολόγησης του περιβαλλοντικού κινδύνου (από τις ασφαλιστικές εταιρείες) για ενδεχόμενη περιβαλλοντική ζημιά, τρεις διαφορετικές ερωτήσεις έγιναν, ανάλογα με το πεδίο κάλυψης του κινδύνου. Αρχικά λοιπόν, η ερώτηση αφορούσε τον περιβαλλοντικό κίνδυνο για ενδεχόμενη ζημιά στο έδαφος. Μόλις το 10,5% χαρακτήρισε την συγκεκριμένη αξιολόγηση ως «εύκολη» ενώ το 47,4% τη χαρακτήρισε ως «δύσκολη αλλά επιτεύξιμη». Αρκετές εταιρείες (42,1%) δήλωσαν ότι δεν έχουν ακόμα σαφή εικόνα για να μπορέσουν να δώσουν απάντηση (Σχήμα 3.18). Παρόμοια ποσοστά ως προς το βαθμό ευκολίας συναντάμε και στην περίπτωση της αξιολόγησης του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά στα ύδατα, με τη διαφορά ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση (Σχήμα 3.19) αυξάνεται ο αριθμός των εταιρειών που δηλώνουν ότι δεν έχουν σαφή εικόνα και μειώνεται ο αριθμός αυτών που επιλέγουν την απάντηση: «δύσκολη αλλά επιτεύξιμη». Τέλος, συγκριτικά με τις δύο προηγούμενες περιπτώσεις, η πιο δύσκολη αξιολόγηση (με μόλις το 5,2% να δηλώνει πως πρόκειται για εύκολη αξιολόγηση και ταυτόχρονα για ένα ίδιο ποσοστό, για πρώτη φορά, να δηλώνει πως μια τέτοια

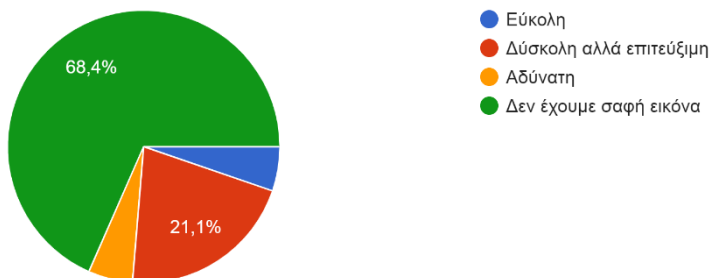
αξιολόγηση είναι αδύνατη) και ταυτόχρονα η αξιολόγηση με τις περισσότερες απαντήσεις στην επιλογή «δεν έχουμε σαφή εικόνα» (68,4%) είναι αυτή που εξετάζει τον περιβαλλοντικό κίνδυνο για ενδεχόμενη ζημιά σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους (Σχήμα 3.20).

Σχήμα 3.18: Πόσο εύκολη είναι σύμφωνα με την εμπειρία σας η αξιολόγηση των επιχειρήσεων έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά στο έδαφος;

Σχήμα 3.19: Πόσο εύκολη είναι σύμφωνα με την εμπειρία σας η αξιολόγηση των επιχειρήσεων έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά στα ύδατα;

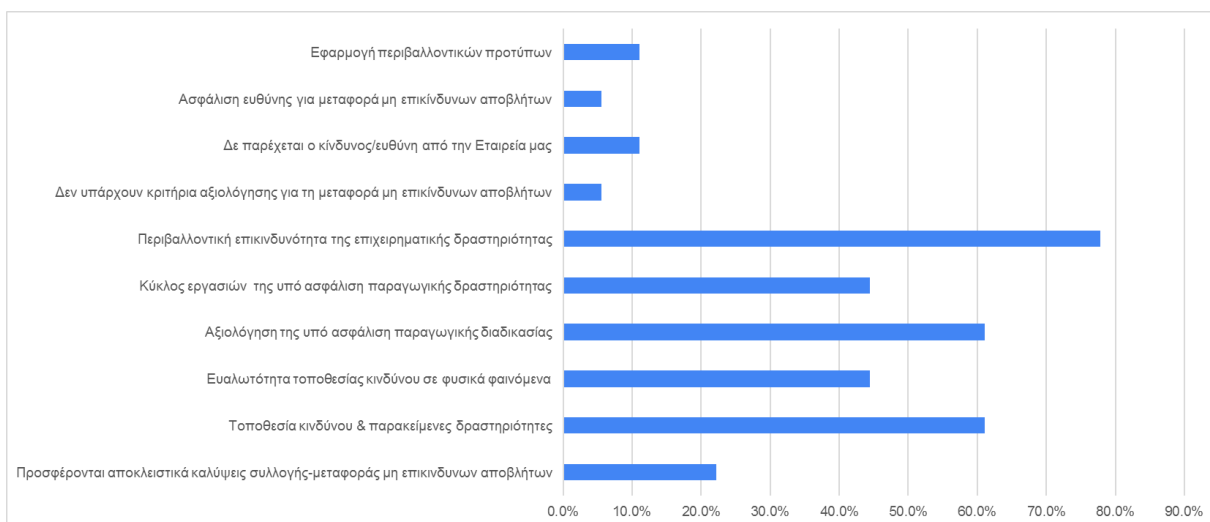
Σχήμα 3.20: Πόσο εύκολη είναι σύμφωνα με την εμπειρία σας η αξιολόγηση των επιχειρήσεων έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους;

Σε μια προσπάθεια καταγραφής των βασικών λόγων που καθιστούν δύσκολη (ή αδύνατη) την αξιολόγηση των παραπάνω κινδύνων, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δώσουν συγκεκριμένες επεξηγήσεις/αιτιολογίες με τη μορφή απαντήσεων ελεύθερου κειμένου. Σύμφωνα με την ανάλυση των απαντήσεων αυτών διαπιστώνεται ότι δεν προκύπτουν διαφορετικές αιτιολογίες παρόλο το γεγονός ότι έχουμε διαφορετικά περιβαλλοντικά πεδία και ότι οι απαντήσεις στα Σχήματα 3.18-3.20 δεν ήταν πανομοιότυπες. Στην παρακάτω λίστα γίνεται μια προσπάθεια αποδελτίωσης των σημαντικότερων απαντήσεων που λάβαμε (και για τις τρεις περιπτώσεις) ακολουθώντας μια φθίνουσα ιεράρχηση (βάσει της συχνότητας των απαντήσεων):

- Δεν υπάρχουν προσβάσιμα στοιχεία της ευρύτερης περιοχής ενδιαφέροντος

- Δυσκολία παρουσιάζεται στην αξιολόγηση της προϋπάρχουσας ρύπανσης όταν αιτείται αναδρομική κάλυψη
- Δεν υπάρχει καταγραφή της πρότερης κατάστασης.
- Κάθε περίπτωση είναι διαφορετική τόσο ως προς τα μεταφερόμενα εμπορεύματα όσο και ως προς τη ζημία
- Εξειδικευμένοι τεχνικοί όροι στις μελέτες που παρουσιάζονται και πολύπλοκο νομικό πλαίσιο καθώς μεγάλη ευμεταβλητότητα (volatility) στην πρόβλεψη σεναρίων ζημίας λόγω της περιορισμένης εμπειρίας και δεδομένων.
- Υπάρχει ελάχιστη εμπειρία σε ζημίες αυτού του είδους που κάνουν δύσκολη την αξιολόγηση
- Δεν επιθυμούν να συμπληρώσουν το σχετικό ερωτηματολόγιο.

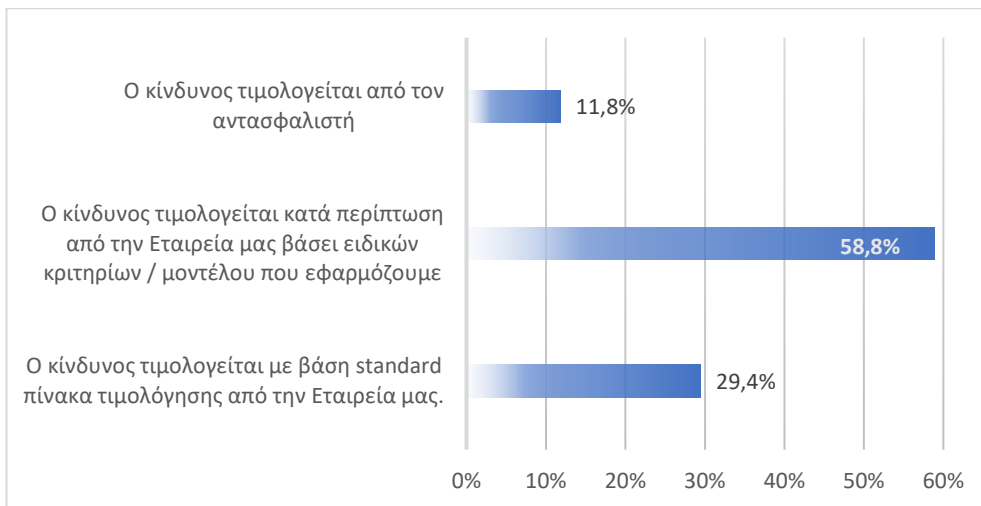
Στη συνέχεια, οι ασφαλιστικές εταιρείες κλήθηκαν να μας υποδείξουν τα βασικά κριτήρια που εφαρμόζουν στην αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου. Όπως διαπιστώνεται από το Σχήμα 3.21, οι εταιρείες εφαρμόζουν ένα πλέγμα διαφορετικών κριτηρίων, με πιο διαδεδομένο αυτό της περιβαλλοντικής επικινδυνότητας της επιχειρηματικής δραστηριότητας (χρησιμοποιείται από το 78% των εταιρειών). Στη συνέχεια βλέπουμε ότι η τοποθεσία κινδύνου και οι παρακείμενες δραστηριότητες καθώς και η αξιολόγηση της υπό ασφάλισης παραγωγικής δραστηριότητας αποτελούν δύο εξίσου σημαντικά κριτήρια (χρησιμοποιούνται και τα δύο από το 61% των ασφαλιστικών εταιρειών). Η ευαλωτότητα της τοποθεσίας κινδύνου σε φυσικά φαινόμενα και ο κύκλος εργασιών της υπό ασφάλιση παραγωγικής δραστηριότητας αποτελούν κριτήρια αξιολόγησης του κινδύνου για το 45% των εταιρειών. Τέλος, από τις απαντήσεις ορισμένων ασφαλιστικών εταιρειών αναφορικά με την κάλυψη συλλογής-μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων, όπου το υποχρεωτικό όριο κάλυψης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ορίζεται στο ποσό των 100.000 ευρώ, συνάγεται ότι στις εν λόγω περιπτώσεις οι εταιρείες αυτές μπορεί να εφαρμόζουν περιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης.

Σχήμα 3.21: Ποια είναι τα βασικά κριτήρια που εφαρμόζετε στην αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου;

Στο Σχήμα 3.22 παρουσιάζεται η μεθοδολογία τιμολόγησης του περιβαλλοντικού κινδύνου από τις ασφαλιστικές εταιρείες που προσφέρουν καλύψεις του κλάδου αστικής ευθύνης έναντι περιβαλλοντικής ζημίας. Η πλειοψηφία των εταιριών (58,8%) φαίνεται ότι τιμολογούν τον κίνδυνο κατά περίπτωση, βάσει ειδικών μοντέλων που εφαρμόζουν, ενώ το 29,4% χρησιμοποιεί έναν δεδομένο πίνακα τιμολόγησης που έχει διαμορφώσει η εκάστοτε εταιρεία. Οι εταιρείες που έχουν απαντήσει και νωρίτερα ότι αξιολογούν

τον κίνδυνο μέσω αντασφαλιστή χρησιμοποιούν την τιμολόγηση που «προσφέρει» ο αντασφαλιστής. Ο ανταγωνισμός των εταιρειών φαίνεται να αποτελεί κριτήριο που επηρεάζει την τιμολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι το σημαντικότερο κριτήριο. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόλις το 10% των εταιρειών θεωρεί τον ανταγωνισμό ως το κύριο κριτήριο ενώ από την άλλη ένα 10% δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη του τον ανταγωνισμό κατά τη διαδικασία τιμολόγησης (Σχήμα 3.23)

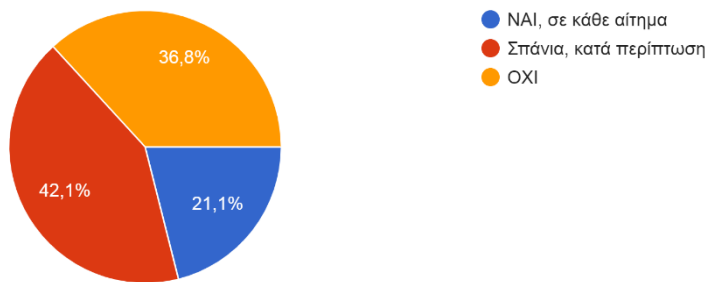

Σχήμα 3.22: Πώς τιμολογείτε τον περιβαλλοντικό κίνδυνο;

Σχήμα 3.23: Σε ποιο βαθμό ο ανταγωνισμός επηρεάζει την τιμολόγηση της εταιρίας σας για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο;

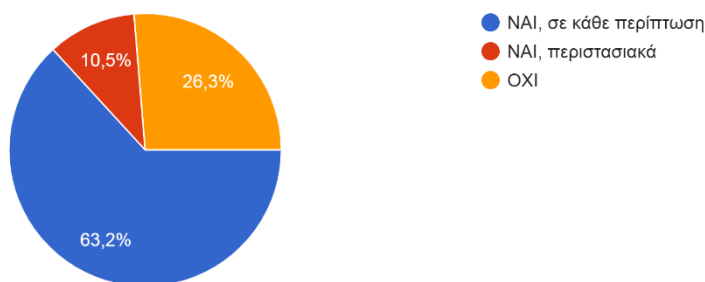
Τέλος, σε ερώτηση που αφορούσε το αν γίνεται χρήση υπηρεσιών πραγματογνώμονα/εκτιμητή περιβαλλοντικού κινδύνου κατά τη διαδικασία underwriting, διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες εταιρείες κάνουν χρήση τέτοιων υπηρεσιών κατά περίπτωση (42%), ενώ μία στις πέντε εταιρείες (21%) χρησιμοποιούν τους πραγματογνώμονες/εκτιμητές σε κάθε αίτημα. Σημαντικός είναι επίσης ο αριθμός των εταιρειών (37%) που προσφέρουν καλύψεις του κλάδου αστικής ευθύνης έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς και δεν κάνουν χρήση των εν λόγω υπηρεσιών (Σχήμα 3.24).

Σχήμα 3.24: Κάνετε χρήση υπηρεσιών πραγματογνώμονα/εκτιμητή περιβαλλοντικού κινδύνου κατά τη διαδικασία underwriting;

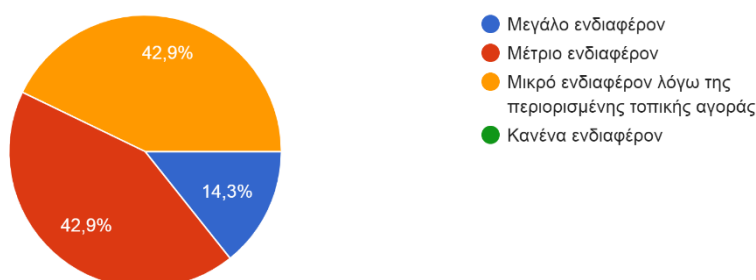
3.2.3 Εμπειρία από την ανασφαλιστική αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη

Η επόμενη ομάδα ερωτήσεων αφορά την αξιολόγηση της εμπειρίας των ασφαλιστικών εταιρειών από την ανασφαλιστική αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη. Στο πλαίσιο αυτό, οι εταιρείες ερωτήθηκαν αρχικά αν χρησιμοποιούν ανασφάλιση στην τοποθέτηση περιβαλλοντικών κινδύνων με την πλειοψηφία των ασφαλιστικών (63%) να απαντά θετικά, ότι δηλαδή χρησιμοποιεί ανασφάλιση σε κάθε περίπτωση. Ένα 10% των εταιρειών απάντησε ότι χρησιμοποιεί περιστασιακά ανασφάλιση ενώ περίπου μία στις τέσσερις εταιρείες δεν χρησιμοποιεί (τουλάχιστον για την ώρα) ανασφάλιση (Σχήμα 3.25).

Σχήμα 3.25: Χρησιμοποιείτε ανασφάλιση στην τοποθέτηση περιβαλλοντικών κινδύνων;

Στη συνέχεια, οι εταιρείες που χρησιμοποιούν (είτε σε κάθε περίπτωση, είτε περιστασιακά) ανασφάλιση κλήθηκαν να απαντήσουν σε ορισμένες πιο στοχευμένες ερωτήσεις ως προς την ανασφαλιστική αγορά. Η πρώτη από αυτές αφορούσε την αξιολόγηση του ενδιαφέροντος της ανασφαλιστικής αγοράς στην παροχή κάλυψης για την Ελλάδα. Οι απαντήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα φαίνεται να μοιράζονται (από 43%) μεταξύ του «μέτριου ενδιαφέροντος» και του «μικρού ενδιαφέροντος» λόγω της περιορισμένης τοπικής αγοράς. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι καμία εταιρία δεν θεωρεί πως η ανασφαλιστική αγορά δεν έχει κανένα ενδιαφέρον για τη συγκεκριμένη κάλυψη ενώ, αντίθετα, ορισμένες ασφαλιστικές πιστεύουν πως υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον από την ανασφαλιστική αγορά.

Σχήμα 3.26: Πώς αξιολογείτε το ενδιαφέρον της ανασφαλιστικής αγοράς στην παροχή κάλυψης για την Ελλάδα;

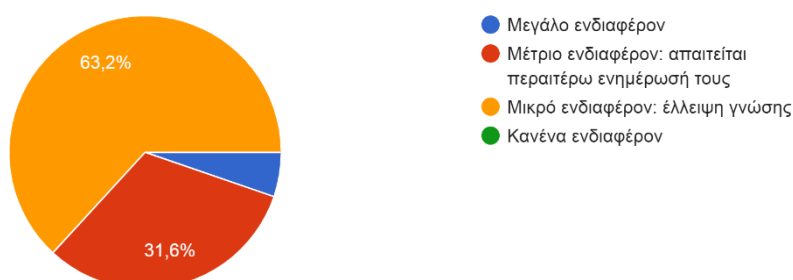
Αναφορικά με το περιεχόμενο των προσφερόμενων καλύψεων και όρων της αντασφαλιστικής αγοράς για κινδύνους στη Ελλάδα, το 43% περίπου των ασφαλιστικών εταιρειών του δείγματός μας θεωρεί ότι το πλαίσιο των καλύψεων είναι πολύ καλό καθώς παρέχονται καλύψεις και όροι με σαφήνεια και πληρότητα. Αρκετά ικανοποιητικό θεωρεί το πλαίσιο αυτό των καλύψεων το 36% του δείγματός μας, εντοπίζοντας ωστόσο κάποιες ασάφειες ή/και δυσκολίες στην κατανόηση των όρων. Μόλις μια εταιρεία απάντησε πως δεν παρέχονται ικανοποιητικές καλύψεις από τις αντασφαλιστικές ενώ το 14% θεωρεί δύσκολη τη συγκεκριμένη αξιολόγηση (αξίζει να σημειωθεί ότι οι εταιρείες που έδωσαν τη συγκεκριμένη απάντηση είναι ασφαλιστικές που δήλωσαν νωρίτερα ότι χρησιμοποιούν αντασφάλιση σε κάθε περίπτωση (Σχήμα 3.27).

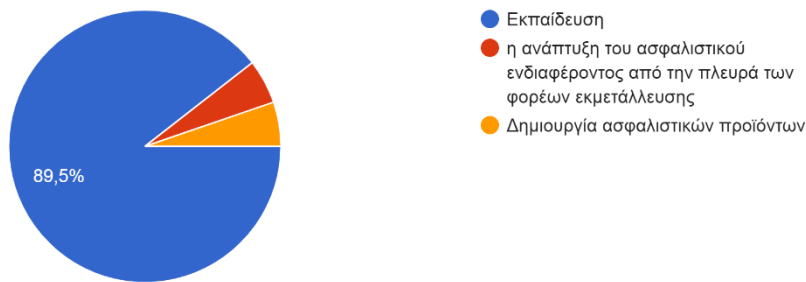
Σχήμα 3.27: Πώς αξιολογείτε το περιεχόμενο των προσφερόμενων καλύψεων και όρων της αντασφαλιστικής αγοράς για κινδύνους στην Ελλάδα;

3.2.4 Εμπειρία από την αγορά διαμεσολάβησης

Οι επόμενες δύο ερωτήσεις έχουν ως στόχο να καταγράψουν και να αξιολογήσουν την εμπειρία των ασφαλιστικών εταιρειών από την αγορά διαμεσολάβησης. Το πρώτο ερώτημα αφορούσε την αξιολόγηση του ενδιαφέροντος των διαμεσολαβητών που συνεργάζονται σε σχέση με την προώθηση προϊόντων ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από τις απαντήσεις που συγκεντρώσαμε είναι το μικρό ενδιαφέρον που φαίνεται να δείχνουν οι διαμεσολαβητές στα εν λόγω προϊόντα (σύμφωνα με το 63% των απαντήσεων). Αρκετοί εκπρόσωποι των ασφαλιστικών εταιρειών αξιολόγησαν ως μέτριο το ενδιαφέρον των διαμεσολαβητών ενώ μόλις μία εταιρεία απάντησε πως οι συνεργάτες της δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για την προώθηση προϊόντων ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης (Σχήμα 3.28). Στη συνέχεια, σε ερώτηση που αναζητούσε το τι θα μπορούσε να βοηθήσει στην ανάπτυξη της παραγωγής από τα δίκτυα πωλήσεων (από τους διαμεσολαβητές), σχεδόν το σύνολο του δείγματός μας ανέδειξε τη σημασία της κατάλληλης και επαρκούς εκπαίδευσης των διαμεσολαβητών (Σχήμα 3.29).

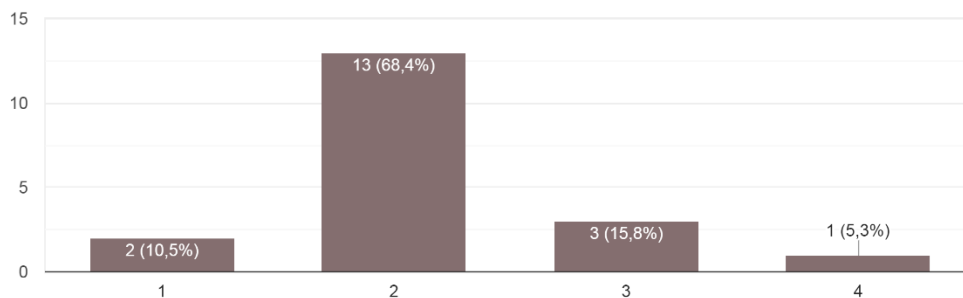
Σχήμα 3.28: Πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ενδιαφέροντος των συνεργατών (διαμεσολαβητών) σας σε σχέση με την προώθηση προϊόντων ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης;

Σχήμα 3.29: Τι πιστεύετε ότι θα βοηθούσε στην ανάπτυξη της παραγωγής από τα δίκτυα πωλήσεων (διαμεσολαβητές);

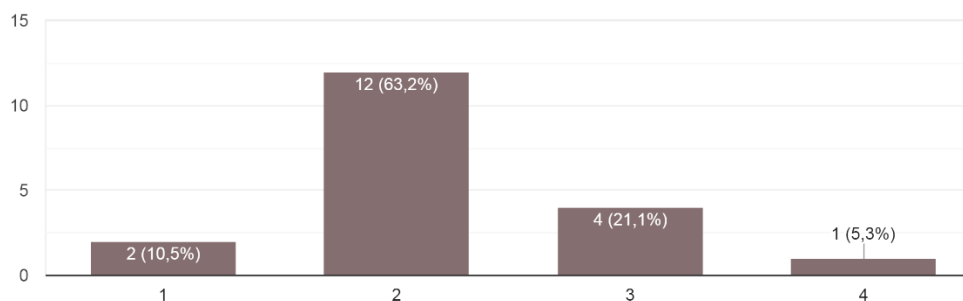
3.2.5 Εμπειρία από την πελατειακή αγορά (επιχειρήσεις) για την περιβαλλοντική ευθύνη

Στη συνέχεια καταγράφονται οι απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών σε ερωτήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων (πελατών τους) ως προς το ενδιαφέρον και την πρόθεση ασφάλισης για την περιβαλλοντική ευθύνη τους. Όπως φαίνεται οι απαντήσεις που δόθηκαν (σε μια 4βάθμια κλίμακα Likert) είναι πανομοιότυπες, φανερώνοντας: (α) ένα αρκετά χαμηλό μέσο επίπεδο ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων σε σχέση με την ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης (Σχήμα 3.30), αλλά και (β) μια ιδιαίτερα περιορισμένη πρόθεση ασφάλισης των επιχειρήσεων για την περιβαλλοντική τους ευθύνη (Σχήμα 3.31)

Σχήμα 3.30: Σε μια κλίμακα 1-4, πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων / πελατών σε σχέση με την ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης;

1: Μηδενικό, 2: Χαμηλό, 3: Μέτριο, 4: Υψηλό

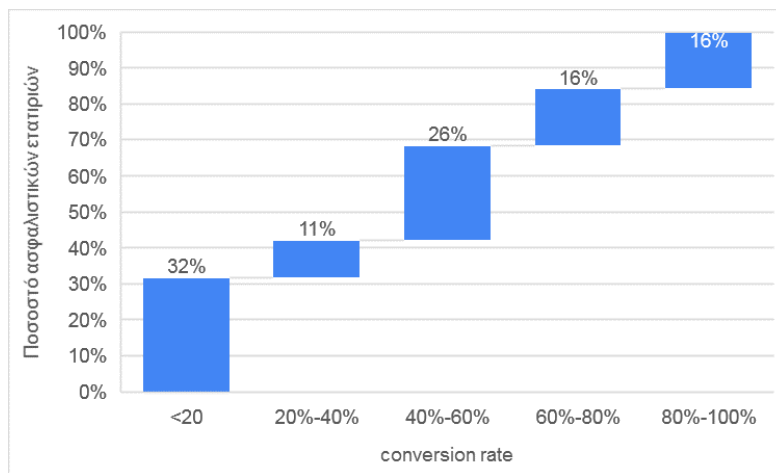

Σχήμα 3.31: Σε μια κλίμακα 1-4, πώς θα αξιολογούσατε την πρόθεση ασφάλισης των επιχειρήσεων/πελατών για την περιβαλλοντική ευθύνη;

1: Μηδενικό, 2: Χαμηλό, 3: Μέτριο, 4: Υψηλό

Συμπληρωματικά με την παραπάνω αξιολόγηση, οι ασφαλιστικές εταιρείες κλήθηκαν να απαντήσουν και επί του πρακτέου, δηλώνοντας δηλαδή το ποσοστό έκδοσης συμβολαίων (conversion rate) στο σύνολο

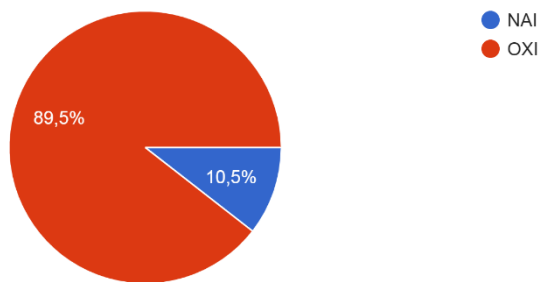
των προσφορών ασφάλισης που έχουν αποστείλει στις επιχειρήσεις/πελάτες τους. Το Σχήμα 3.32 φανερώνει ότι πράγματι, μεγάλη αναλογία ασφαλιστικών εταιρειών εμφανίζει ένα αρκετά χαμηλό ποσοστό έκδοσης συμβολαίων (32% των ασφαλιστικών εμφανίζει conversion rate κάτω του 20%), ενώ το conversion rate της πλειοψηφίας του δείγματός μας (περίπου για το 70% των ασφαλιστικών εταιριών) δεν ξεπερνά το 60%. Ως προς τα όρια ασφαλιστικής κάλυψης που ζητούν οι επιχειρήσεις για την κάλυψη του ασφαλιστικού κινδύνου, οι περισσότερες ασφαλιστικές (άνω του 80%) απάντησαν πως ζητούνται τα προβλεπόμενα από τον νόμο υποχρεωτικά όρια, ενώ μόλις τρεις εταιρείες απάντησαν χρησιμοποιώντας ποσοτικά μεγέθη (με τις δύο από αυτές να τοποθετούν το όριο μεταξύ 500.000 και 1.000.000 και τη μία να το τοποθετεί μεταξύ 3 και 10 εκατ. €).

Σχήμα 3.32: Από το σύνολο των προσφορών ασφάλισης που έχετε αποστείλει σε επιχειρήσεις/πελάτες, ποιο το ενδεικτικό ποσοστό έκδοσης συμβολαίων;

3.2.6 Εμπειρία από τη διαχείριση απαιτήσεων (ζημιών) περιβαλλοντικής ευθύνης

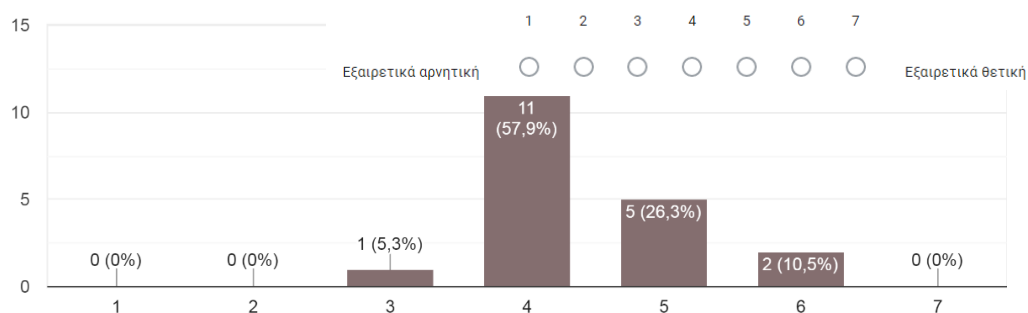
Στη συνέχεια, οι ασφαλιστικές εταιρείες κλήθηκαν να αξιολογήσουν το επίπεδο ετοιμότητάς τους σε σχέση με τη διαδικασία διαχείρισης απαιτήσεων. Από το σύνολο των εταιρειών που προσφέρουν καλύψεις του κλάδου αστικής ευθύνης έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς σχεδόν οι μισές (45%) απάντησαν ότι διαθέτουν επαρκή ετοιμότητα και γνώση στη διαχείριση απαιτήσεων ενώ οι υπόλοιπες (55%) απάντησαν ότι το επίπεδο ετοιμότητάς τους είναι ικανοποιητικό αλλά χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη εξειδίκευσης. Ενδιαφέρον στατιστικό στοιχείο ωστόσο προκύπτει από το γεγονός ότι μόλις το 10,5% των ασφαλιστικών εταιρειών του δείγματός μας έχει μέχρι σήμερα διαχειριστεί περιπτώσεις απαιτήσεων από συμβόλαια αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης (Σχήμα 3.33). Και οι δύο ασφαλιστικές εταιρείες καταγράφουν από μία περίπτωση ανάλογων περιπτώσεων, στις οποίες το μέγιστο ύψος ζημιάς που αποζημιώσανε ήταν 10.000€ και 50.000€ αντίστοιχα. Ο περιορισμένος αριθμός των περιπτώσεων αυτών δεν επιτρέπει την ασφαλή εξαγωγή περαιτέρω συμπερασμάτων αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης των ασφαλιστικών εταιριών από τη διαχείριση των απαιτήσεων.

Σχήμα 3.33: Έχει μέχρι σήμερα η εταιρία σας διαχειριστεί περιπτώσεις απαιτήσεων από συμβόλαια αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

3.2.7 Αξιολόγηση των επιπτώσεων από την επιβολή υποχρεωτικού καθεστώτος χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη

Στην επόμενη ενότητα ρωτήσαμε τις ασφαλιστικές εταιρείες αναφορικά με την επίπτωση που αναμένουν να έχει στην εταιρεία τους η υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε με 7-βαθμια κλίμακα Likert (όπου 1: εξαιρετικά αρνητική επίπτωση και 7: εξαιρετικά θετική επίπτωση), σε τρία διαφορετικά επίπεδα (εταιρεία, κλάδος ασφάλειας, εθνική οικονομία). Βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν σε επίπεδο εταιρείας, διαπιστώθηκε (Σχήμα 3.34) ότι οι περισσότερες ασφαλιστικές θεωρούν οριακά ή μέτρια θετική την επίπτωση ενός τέτοιου μέτρου για την εταιρεία τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι καμία εταιρεία δεν επέλεξε τις πολύ αρνητικές επιπτώσεις (δηλαδή τις απαντήσεις: 1/7 και 2/7) ούτε όμως και τις εξαιρετικά θετικές επιπτώσεις (δηλαδή την απάντηση: 7/7). Σε διευκρινιστικές ερωτήσεις αναφορικά με την επιλογή της συγκεκριμένης τιμής/απάντησης, οι βασικές θετικές επιδράσεις συνοψίζονται στο ότι θα πιεστούν οι επιχειρήσεις να ασφαλιστούν, θα αναπτυχθεί περαιτέρω η ασφαλιστική συνείδηση και θα αυξηθεί η ασφαλίσιμη ύλη. Από την άλλη, η βασική αρνητική πλευρά που επισημαίνεται είναι οι επιχειρήσεις ενδέχεται να ασφαλιστούν με χαμηλά όρια που θα απέχουν από τον πραγματικό κίνδυνο/ρίσκο.

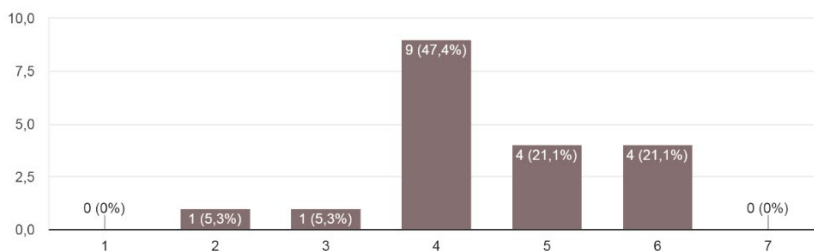

Σχήμα 3.34: Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στην εταιρία σας από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων;

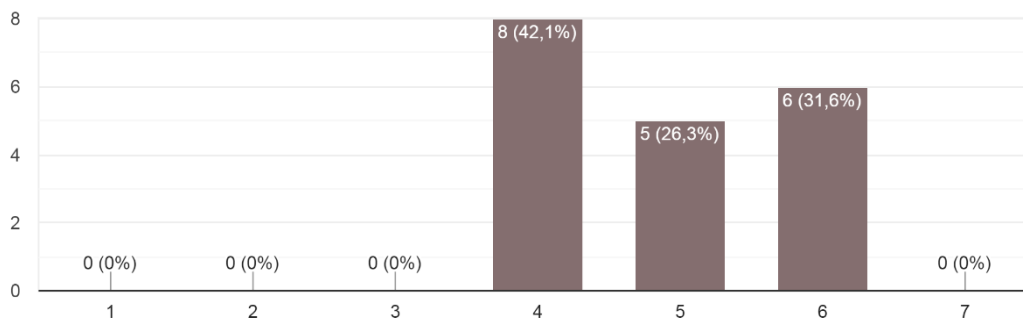
Σε αντίστοιχο ερώτημα, που επικεντρώνει ωστόσο στις επιπτώσεις στον κλάδο ασφάλισης και όχι στην ίδια την εταιρεία οι απαντήσεις παρουσιάζουν λίγο μεγαλύτερη διακύμανση (Σχήμα 3.35) αλλά σε γενικές γραμμές πολύ παρόμοια αποτελέσματα με αυτά του προηγούμενου σχήματος. Στις διευκρινιστικές ερωτήσεις που ακολούθησαν διαπιστώθηκε ταύτιση των θετικών επιδράσεων με αυτές που αφορούν και τις ίδιες τις εταιρείες και αναφέρθηκαν προηγουμένως. Στις αρνητικές επιπτώσεις

τονίστηκε επιπλέον η πιθανότητα να προκύψει μεγάλη ζημιά από συγκεκριμένες καλύψεις περιβαλλοντικής ευθύνης.

Τέλος, όταν το ίδιο ερώτημα τίθεται σε σχέση με τις επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, τότε τα οφέλη φαίνεται να αυξάνουν σημαντικά όπως φανερώνει και το σχήμα 3.36. Οι θετικές επιπτώσεις που έλαβαν υπόψη τους οι εταιρείες του δείγματός μας κατά την αξιολόγηση αυτή αφορούν κυρίως: (α) την ταχύτερη και πληρέστερη αποκατάσταση των ζημιών, (β) την συμβολή του μέτρου αυτού στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και (γ) στην μετατόπιση του κινδύνου (σε χαμηλότερη κατηγορία κινδύνου).

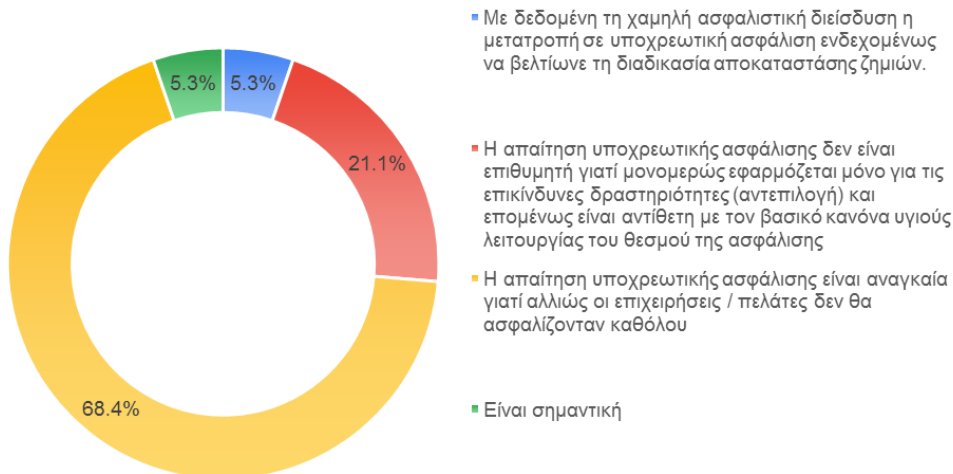

Σχήμα 3.35: Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στον κλάδο της ασφάλισης από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων;

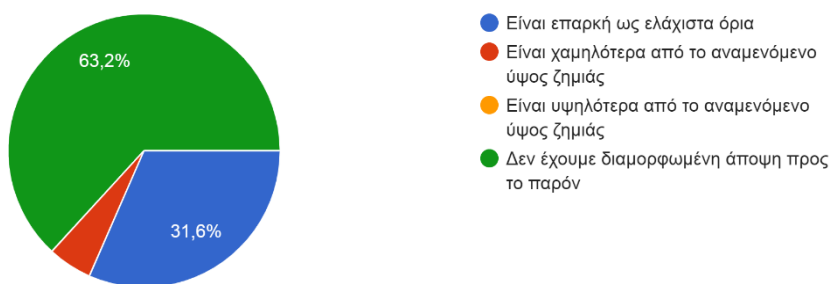
Σχήμα 3.36: Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στην ελληνική οικονομία από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων;

Πέρα από την εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων από ένα καθεστώς υποχρεωτικότητας, οι ασφαλιστικές εταιρείες ρωτήθηκαν και για το αν τελικά συμφωνούν με την εφαρμογή ενός τέτοιου καθεστώτος. Η πλειοψηφία των εταιρειών (68,4%) συμφώνησε ότι η απαίτηση υποχρεωτικής ασφάλισης είναι αναγκαία γιατί αλλιώς οι επιχειρήσεις/πελάτες δεν θα ασφαλιζόνταν καθόλου. Σημαντική και χρήσιμη χαρακτήρισε επίσης ένα 10,6% του δείγματός μας την μετατροπή σε υποχρεωτική την ασφάλιση της περιβαλλοντικής ευθύνης κυρίως λόγω της δεδομένης χαμηλής ασφαλιστικής διείσδυσης και με στόχο τη βελτίωση της διαδικασίας αποκατάστασης ζημιών. Ωστόσο μία στις 5 εταιρείες φαίνεται να διαφωνεί με την υποχρεωτικότητα με βασικό επιχείρημα ότι εφαρμόζεται μονομερώς για τις επικίνδυνες δραστηριότητες και είναι άρα αντίθετη με τον βασικό κανόνα της υγιούς λειτουργίας του θεσμού της ασφάλισης (Σχήμα 3.37).

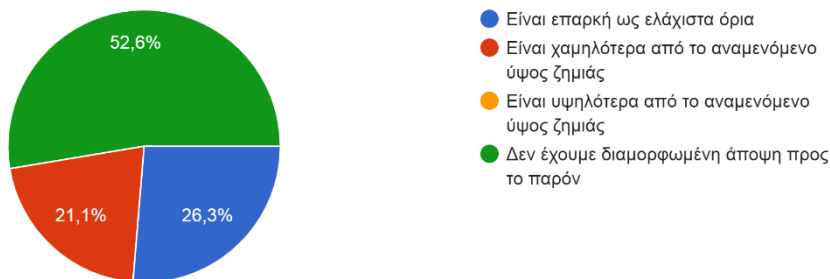

Σχήμα 3.37: Πώς κρίνετε το καθεστώς υποχρεωτικότητας για την ασφάλιση της περιβαλλοντικής ευθύνης σε σχέση με ένα ελεύθερο καθεστώς ασφάλισης στην χώρα μας;

Οι επόμενες δύο ερωτήσεις στοχεύουν στην αξιολόγηση της επάρκειας των νομοθετημένων ελάχιστων ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης: (α) για τη διαχείριση/συλλογή – μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων του Ν.4042/12 (Σχήμα 3.38) και (β) για τη συλλογή/μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων του Ν. 4685/20 (Σχήμα 3.39), σε σχέση πάντα με το ύψος ενός ενδεχόμενου περιβαλλοντικού συμβάντος. Και στις δύο περιπτώσεις, η απάντηση που φαίνεται να κυριαρχεί (63,2 και 52,6% αντίστοιχα) είναι ότι οι εταιρείες δεν έχουν διαμορφωμένη άποψη προς το παρόν. Περίπου 32% συμφωνεί πώς είναι επαρκή τα όρια του Ν.4042/12 ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τον Ν.4685/20 είναι λίγο μικρότερο (26,3%). Σε αντίθεση με τα επικίνδυνα απόβλητα που μόνο μία εταιρεία δήλωσε ότι τα όρια είναι χαμηλότερα από το αναμενόμενο ύψος ζημιάς, στην περίπτωση των μη επικίνδυνων αποβλήτων του Ν.4685/20, αρκετά υψηλό ποσοστό (21,1%) θεωρεί τα όρια ασφάλισης χαμηλότερα από το αναμενόμενο ύψος ζημιάς.

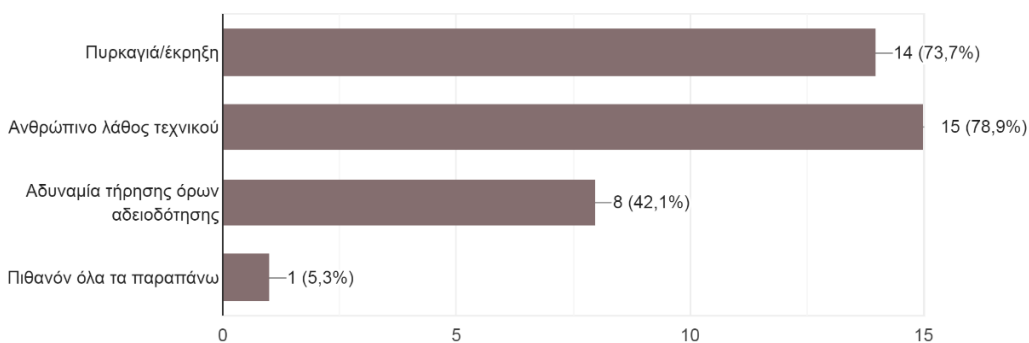
Σχήμα 3.38: Πώς κρίνετε την επάρκεια των νομοθετημένων ελάχιστων ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης για τη διαχείριση / συλλογή - μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων του Ν. 4042/12 σε σχέση με το ύψος ενός ενδεχόμενου περιβαλλοντικού συμβάντος;

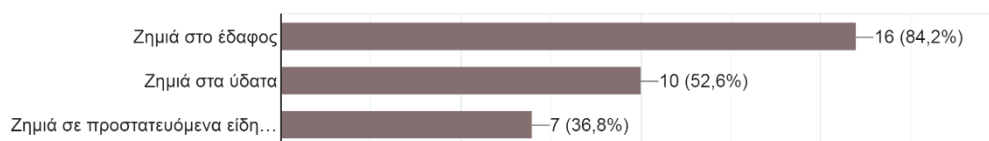
Σχήμα 3.39: Πώς κρίνετε την επάρκεια των νομοθετημένων ελάχιστων ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης για τη συλλογή -μεταφορά μη επικινδύνων αποβλήτων του Ν. 4685/20 σε σχέση με το ύψος ενός ενδεχόμενου περιβαλλοντικού συμβάντος;

3.2.8 Εκτίμηση και αποτίμηση περιβαλλοντικού κινδύνου

Στο Σχήμα που ακολουθεί (Σχήμα 3.40) απεικονίζονται οι απαντήσεις στο ερώτημα που θέσαμε στις ασφαλιστικές εταιρείες αναφορικά με το κυριότερο αίτιο πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού συμβάντος. Όπως διαπιστώνεται τα δύο σημαντικότερα αίτια που καταγράφονται στις απαντήσεις τους είναι το ανθρώπινο λάθος και η πυρκαγιά/έκρηξη, ενώ αρκετά λιγότερες απαντήσεις συγκεντρώνει η επιλογή της «αδυναμίας τήρησης των όρων αδειοδότησης». Η επόμενη ερώτηση είχε ως σκοπό να καταγράψει τις εκτιμήσεις των εταιρειών ως προς τις πιο συνηθισμένες επιπτώσεις ενός περιβαλλοντικού συμβάντος από κινδύνους που μέχρι σήμερα έχουν αναλάβει. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 3.41, το μεγαλύτερο ποσοστό των εταιρειών θεωρεί ως συνηθέστερες ζημιές αυτές που μπορεί να πραγματοποιηθούν στο έδαφος (84%). Ακολουθούν οι αναμενόμενες ζημιές στα ύδατα (52%), ενώ μόλις το 37% θεωρεί ως συνηθισμένες τις επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν ζημιά σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απαντήσεις αυτές παρουσιάζουν πολύ υψηλή συσχέτιση (και εμφανίζουν και παρόμοιες αναλογίες) με τα αντίστοιχα πεδία κάλυψης ζημιών που προσφέρουν οι εν λόγω εταιρείες (Σχήμα 3.12).

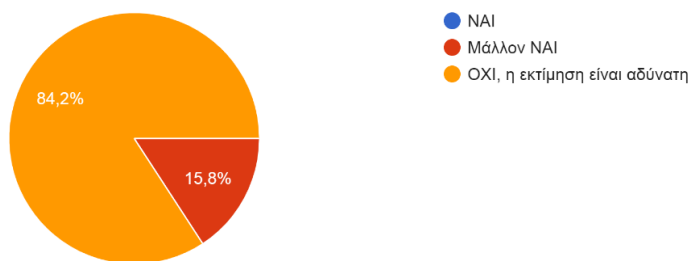

Σχήμα 3.40: Ποια πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι τα κύρια αίτια πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού συμβάντος;

Σχήμα 3.41: Ποιες πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι οι συνηθισμένες επιπτώσεις ενός περιβαλλοντικού συμβάντος από κινδύνους που μέχρι σήμερα έχετε αναλάβει;

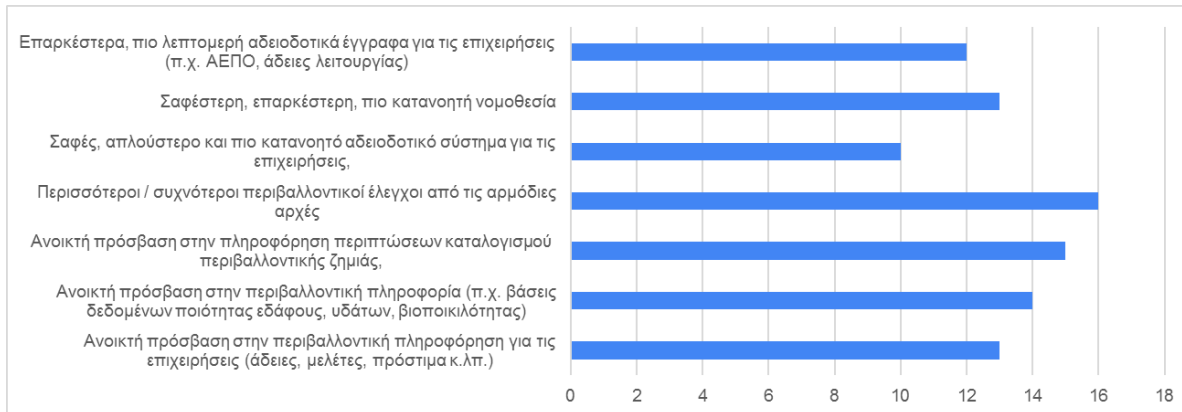
Πολύ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις που έδωσαν οι ασφαλιστικές εταιρείες σε ερώτημα που τους τέθηκε αναφορικά με τη δυνατότητά τους να εκτιμήσουν το αναμενόμενο κόστος αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον, από κινδύνους που έχουν αναλάβει μέχρι σήμερα. Είναι λοιπόν αξιοσημείωτο ότι καμία εταιρεία δεν έδωσε μια σίγουρα θετική (καταφατική) απάντηση, ενώ η πλειοψηφία των ασφαλιστικών (84%) δήλωσε πως μια τέτοια εκτίμηση είναι αδύνατη. Το βασικό επιχείρημα για αυτή τη μεγάλη αδυναμία εκτίμησης του κόστους αποκατάστασης είναι ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό να γίνει εκ των προτέρων καθώς το κόστος αυτό διαφέρει κάθε φορά ανάλογα με τη φύση ή/και την έκταση της ζημιάς. Τέλος, το 16% των ασφαλιστικών εταιρειών απάντησε πως μάλλον μπορούν να κάνουν μια εκτίμηση (Σχήμα 3.42).

Σχήμα 3.42: Ανεξάρτητα από το όριο ευθύνης του συμβολαίου, θα μπορούσατε να κάνετε μια γενική (μέση) εκτίμηση του αναμενόμενου κόστους αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον από τους κινδύνους που μέχρι σήμερα έχετε αναλάβει (ανά συμβόλαιο);

3.2.9 Υποστήριξη του κράτους στην ανάπτυξη της αγοράς περιβαλλοντικής ευθύνης

Η τελευταία ερώτηση, με την οποία έκλινε η μεγάλη αυτή ενότητα του ερωτηματολογίου των ασφαλιστικών εταιρειών (που αφορούσε την ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης κάθε εταιρείας), επικέντρωνε στις δυνατότητες υποστήριξης του κράτους στην ανάπτυξη της αγοράς περιβαλλοντικής ευθύνης. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες ρωτήθηκαν για το πώς πιστεύουν ότι το κράτος θα μπορούσε να συμβάλει (θετικά) στην ανάπτυξη της εν λόγω αγοράς και οι απαντήσεις τους καταγράφονται στο Σχήμα 3.43. Όπως μπορεί κανείς να διαπιστώσει δεν υπάρχει καμία απάντηση που να υπερτερεί σαφώς των υπολοίπων. Αντίθετα, όλες οι πιθανές βοήθειες που μπορεί να παράσχει το κράτος (και οι οποίες εξετάστηκαν ως δυνατότητες στο παρόν ερωτηματολόγιο) θεωρήθηκαν από αρκετά έως και πολύ σημαντικές. Για στατιστικούς μόνο λόγους αξίζει να σημειωθεί ότι οι τρεις απαντήσεις που επιλέχθηκαν από τις περισσότερες εταιρίες είναι κατά φθίνουσα σειρά οι εξής: (1) Ανάγκη για περισσότερους και συχνότερους περιβαλλοντικούς ελέγχους από τις αρμόδιες αρχές, (2) Ανοικτή πρόσβαση στην πληροφόρηση περιπτώσεων καταλογισμού περιβαλλοντικής ζημιάς, (3) Ανοικτή πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία.

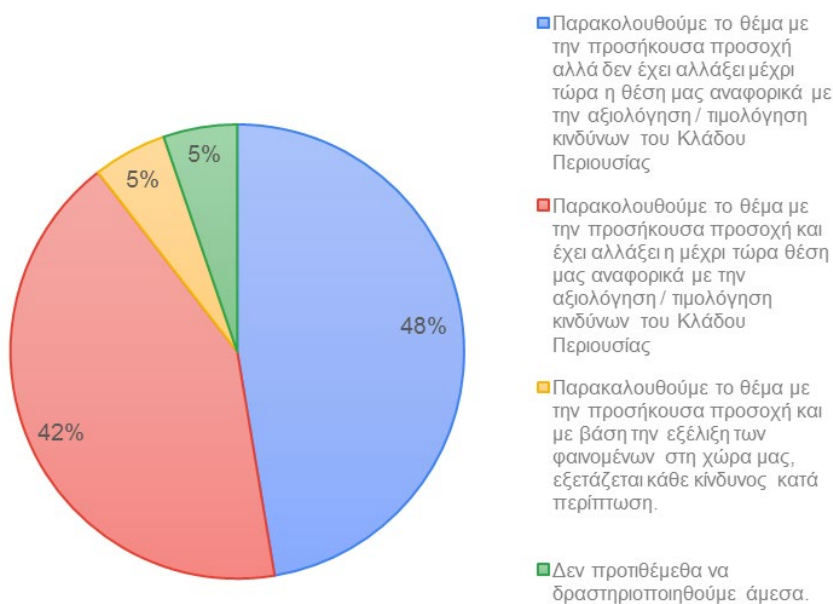

Σχήμα 3.43: Πώς πιστεύετε ότι το κράτος θα μπορούσε να υποστηρίξει την ανάπτυξη της αγοράς ασφάλισης έναντι των κινδύνων περιβαλλοντικής ευθύνης;

3.3 Χρηματοοικονομική ασφάλεια για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο και την κλιματική αλλαγή

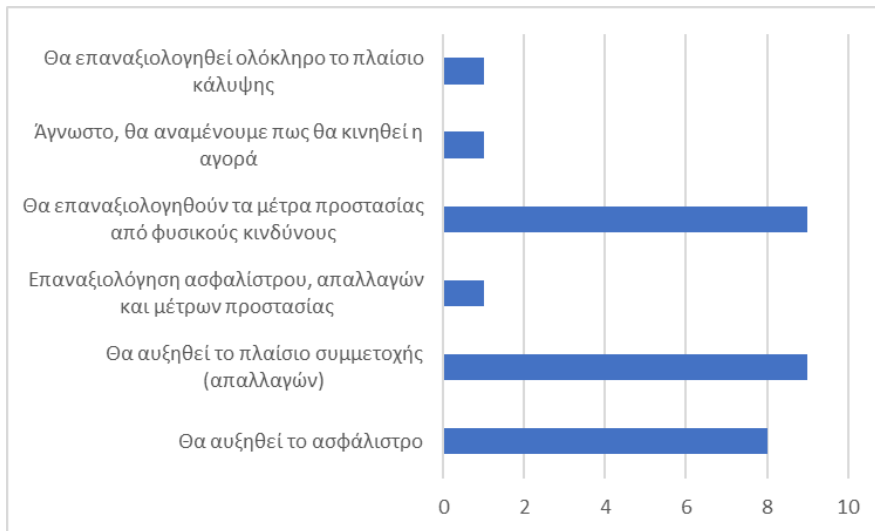
Σε αυτή την τελευταία ενότητα επιχειρήθηκε μέσα από τέσσερις σύντομες απαντήσεις να γίνει μια γενική καταγραφή και αξιολόγηση του πώς αντιλαμβάνονται οι ασφαλιστικές εταιρείες τη χρηματοοικονομική ασφάλεια σε σχέση με τον περιβαλλοντικό κίνδυνο που προέρχεται από την κλιματική αλλαγή. Για τον σκοπό αυτό ρωτήθηκαν αρχικά για το επίπεδο ωρίμανσης και προετοιμασίας της εταιρείας τους αναφορικά με την επίταση φυσικών φαινομένων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που λάβαμε (Σχήμα 3.44), το δείγμα μας φαίνεται να είναι σχεδόν μοιρασμένο στη μέση ανάμεσα σε ασφαλιστικές που δηλώνουν ότι παρακολουθούν το θέμα με προσοχή, δεν έχουν αλλάξει ακόμα τη θέση τους αναφορικά με την αξιολόγηση/τιμολόγηση των κινδύνων του Κλάδου Περιουσίας (48%) και σε ασφαλιστικές που παρακολουθούν το θέμα με προσοχή και έχουν αλλάξει την μέχρι τώρα θέση τους (42%) ή εξετάζουν κάθε κίνδυνο κατά περίπτωση (5%).

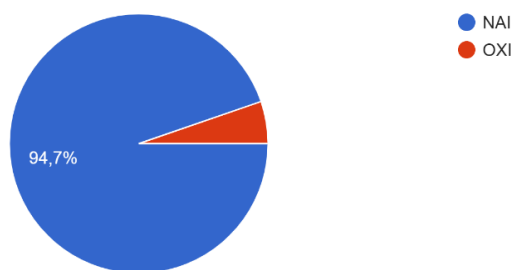
Σχήμα 3.44: Ποιο το επίπεδο ωρίμανσης / προετοιμασίας της Εταιρίας σας αναφορικά με την επίταση φυσικών φαινομένων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή;

Στο επόμενο Σχήμα, παρουσιάζονται οι απαντήσεις των ασφαλιστικών σε σχέση με τον τρόπο που αναμένουν ότι θα επηρεαστεί η τοποθέτησή τους σε περίπτωση που η εταιρεία τους λάβει μέτρα που θα λάβουν υπόψη ενδεχόμενη επίταση των φυσικών κινδύνων από την κλιματική αλλαγή. Όπως λοιπόν διαπιστώνεται, τα τρία πιο πιθανά αποτελέσματα/επιπτώσεις/μέτρα για τις ασφαλιστικές εταιρείες θα αφορούν στα εξής: (α) (ανάγκη για) επαναξιολόγηση των μέτρων προστασίας από φυσικούς κινδύνους και την (β) αύξηση του πλαισίου συμμετοχής (απαλλαγών), (γ) αύξηση του ασφάλιστρου (Σχήμα 3.45).

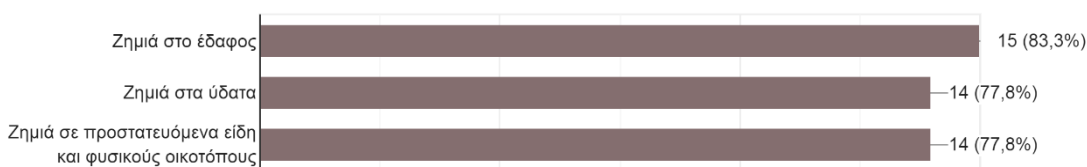

Σχήμα 3.45: Στην περίπτωση που η Εταιρία σας λάβει μέτρα λαμβάνοντας υπόψη ενδεχόμενη επίταση των φυσικών κινδύνων από την κλιματική αλλαγή, πως πιστεύετε ότι θα επηρεαστεί η τοποθέτησή σας;

Όπως θα αναμένονταν, σχεδόν το σύνολο των ασφαλιστικών εταιρειών (95%) του δείγματός μας θεωρεί ότι η κλιματική αλλαγή μπορεί να επιφέρει επιπρόσθετα και περιβαλλοντικά συμβάντα (Σχήμα 3.46) με τις απαντήσεις να ισομοιράζονται αυτή τη φορά σε πιθανές επιπτώσεις στο έδαφος, τα ύδατα και τα προστατευόμενα είδη/φυσικούς οικοτόπους (Σχήμα 3.47).

Σχήμα 3.46: Πιστεύετε ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα μπορούσαν να επιφέρουν επιπρόσθετα και περιβαλλοντικό συμβάν;

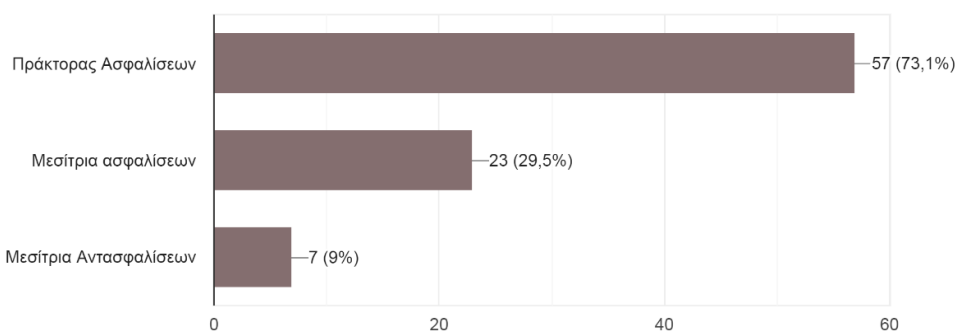
Σχήμα 3.47: Τι από τα ακόλουθα εκτιμάτε ότι θα συμβεί ως επίπτωση της κλιματικής αλλαγής;

4 Καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας για τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές

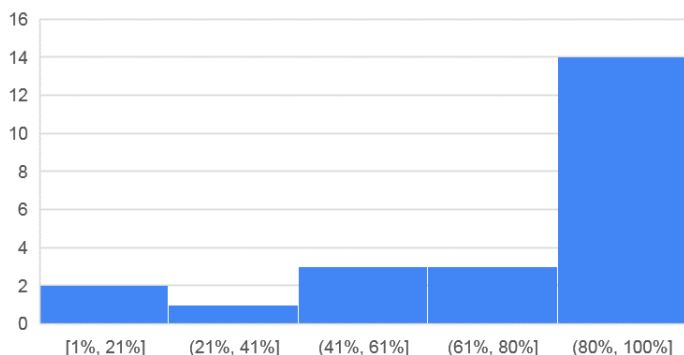
4.1 Εικόνα και δραστηριοποίηση στο πεδίο της περιβαλλοντικής ευθύνης

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου είχε ως στόχο να καταγράψει το προφίλ των διαμεσολαβητών που έλαβαν μέρος στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε και στην οποία συμμετείχαν συνολικά (επιστρέφοντας πλήρως συμπληρωμένα τα ερωτηματολόγια) 78 εταιρίες. Σύμφωνα με το Σχήμα 4.1, από τις εταιρείες αυτές το 73% προσφέρει υπηρεσίες διαμεσολάβησης ως ασφαλιστικοί πράκτορες, το 30% ως μεσίτες ασφαλίσων και το 9% ως μεσίτες αντασφαλίσων (με τα ποσοστά να αθροίζουν πάνω από 100% καθώς αρκετές εταιρείες προσφέρουν παραπάνω από μια υπηρεσίες).

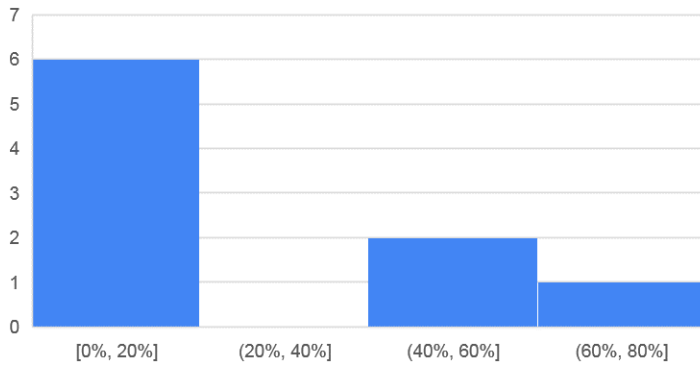
Από τις εταιρείες που δήλωσαν ότι προσφέρουν υπηρεσίες μεσιτών ασφαλίσων, το 60% περίπου απάντησαν ότι η δραστηριότητά τους αφορά κατά κύριο λόγο τη μεσιτεία ασφαλίσων (στο 80%-100% της συνολικής τους δραστηριότητας) ενώ πολύ λίγες φαίνεται να απασχολούνται μόνο μερικώς με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα (Σχήμα 4.2). Από την άλλη, όλες οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται ως μεσίτες αντασφαλίσων δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα και στη μεσιτεία ασφαλίσων, ενώ για τις περισσότερες από αυτές οι αντασφαλίσεις αντιστοιχούν σε ένα μικρό ποσοστό της δραστηριότητάς τους (Σχήμα 4.3).

Σχήμα 4.1. Η εταιρία σας προσφέρει υπηρεσίες ασφαλιστικής διαμεσολάβησης ως:

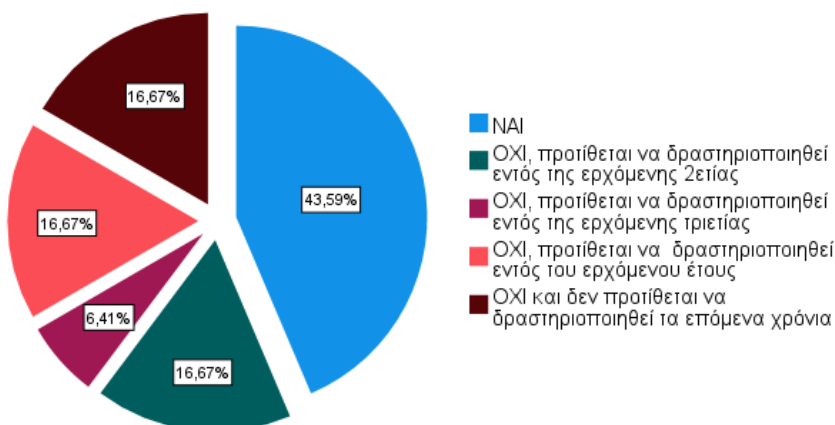

Σχήμα 4.2. Αν η εταιρία σας είναι μεσίτρια ασφαλίσων ποια η % κατανομή της δραστηριότητας της στη μεσιτεία ασφαλίσων;

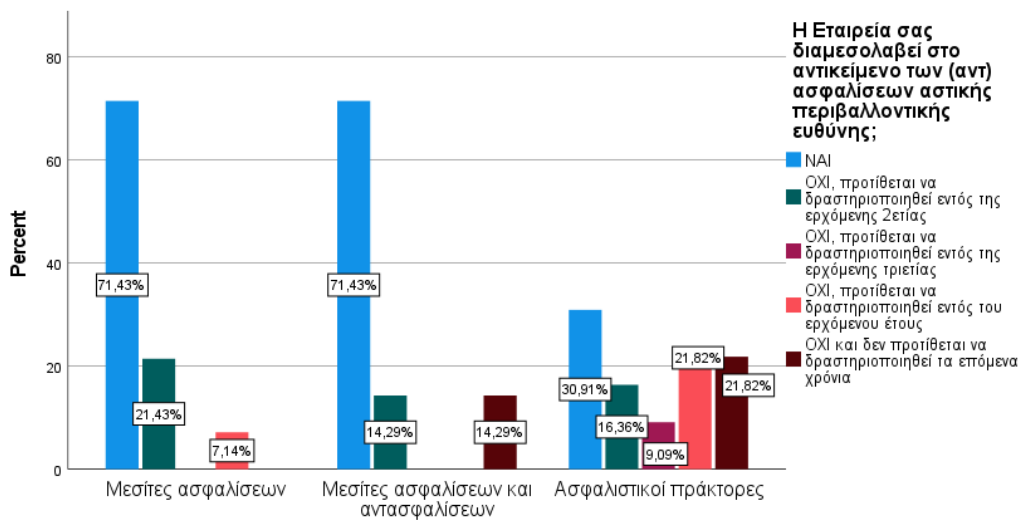

Σχήμα 4.3. Αν η εταιρία σας είναι μεσίτρια αντασφαλίσεων ποια η % κατανομή της δραστηριότητας της στη μεσιτεία αντασφαλίσεων;

Μια δεύτερη σημαντική κατηγοριοποίηση του δείγματός μας πέρα από αυτή του Σχήματος 4.1, αφορά το αν οι εταιρείες διαμεσολαβούν στο αντικείμενο ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 4.4, το 43,6% των εταιρειών διαμεσολαβούν στο εν λόγω αντικείμενο ενώ ένα επίσης σημαντικό ποσοστό (κοντά στο 40%) προτίθεται να δραστηριοποιηθεί εντός της ερχόμενης τριετίας. Τέλος οι 13 από τις 78 εταιρίες του δείγματός μας (16,67%) δεν διαμεσολαβούν σήμερα στο αντικείμενο των ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης και δεν προτίθενται να το πράξουν στο άμεσο μέλλον. Από την ανάλυση που γίνεται στο Σχήμα 4.5 προκύπτει ότι η εικόνα διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης που προσφέρει κάθε εταιρία, με σαφώς πιο έντονη (αναλογικά) δραστηριοποίηση στον κλάδο της αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης από τους μεσίτες ασφαλίσεων (και αντασφαλίσεων) σε σχέση με τους ασφαλιστικούς πράκτορες.

Σχήμα 4.4. Η εταιρία σας διαμεσολαβεί στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

Σχήμα 4.5. Διαμεσολάβηση στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης ανάλογα με τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης που προσφέρουν οι εταιρίες

Στη συνέχεια, στο Σχήμα 4.6 παρουσιάζονται τα έτη λειτουργίας των εταιρειών, τόσο στο σύνολό τους, όσο και σύμφωνα με τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης που προσφέρουν. Όπως φαίνεται, ο μέσος όρος των απαντήσεων κυμαίνεται αρκετά χαμηλότερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο των ασφαλιστικών εταιρειών (23,7 έτη έναντι 47 έτη των ασφαλιστικών εταιριών). Εξετάζοντας τα έτη λειτουργίας των εταιρειών του δείγματός μας με βάση τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης που προσφέρουν διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχουν πολύ σημαντικές διαφοροποιήσεις.

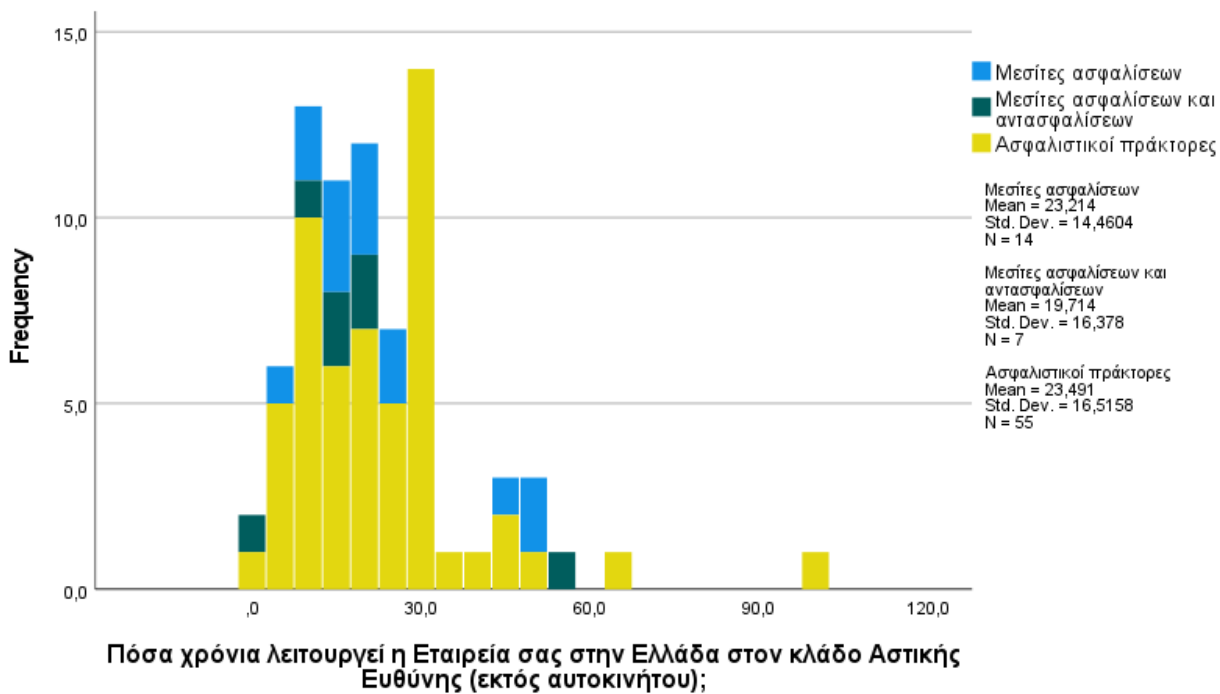
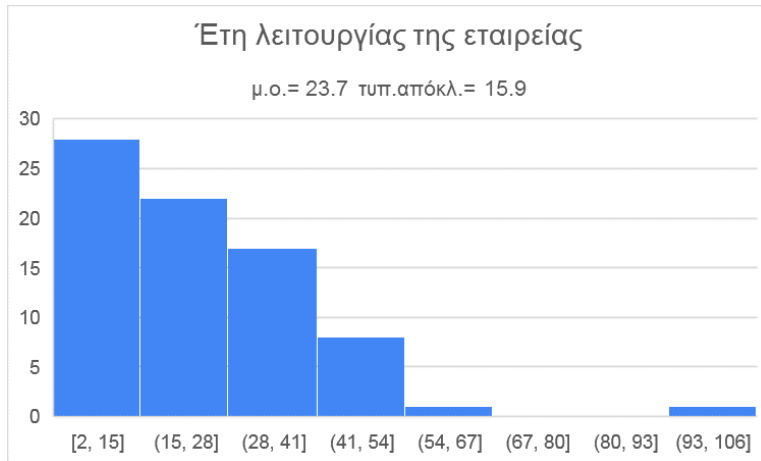
Αντίθετα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.1, προκύπτει αξιολογη διαφορά στα έτη λειτουργίας μεταξύ αυτών των εταιρειών που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης (μ.ο.=28,2 έτη) και σε εκείνων που δεν διαμεσολαβούν (μ.ο.=19,8 έτη) φανερώνοντας ότι εταιρείες με μεγαλύτερη παρουσία στον χώρο επιλέγουν συνήθως να προσφέρουν τις εν λόγω υπηρεσίες διαμεσολάβησης.

Report

Πόσα χρόνια λειτουργεί η Εταιρεία σας στην Ελλάδα στον κλάδο Αστικής Ευθύνης (εκτός αυτοκινήτου);

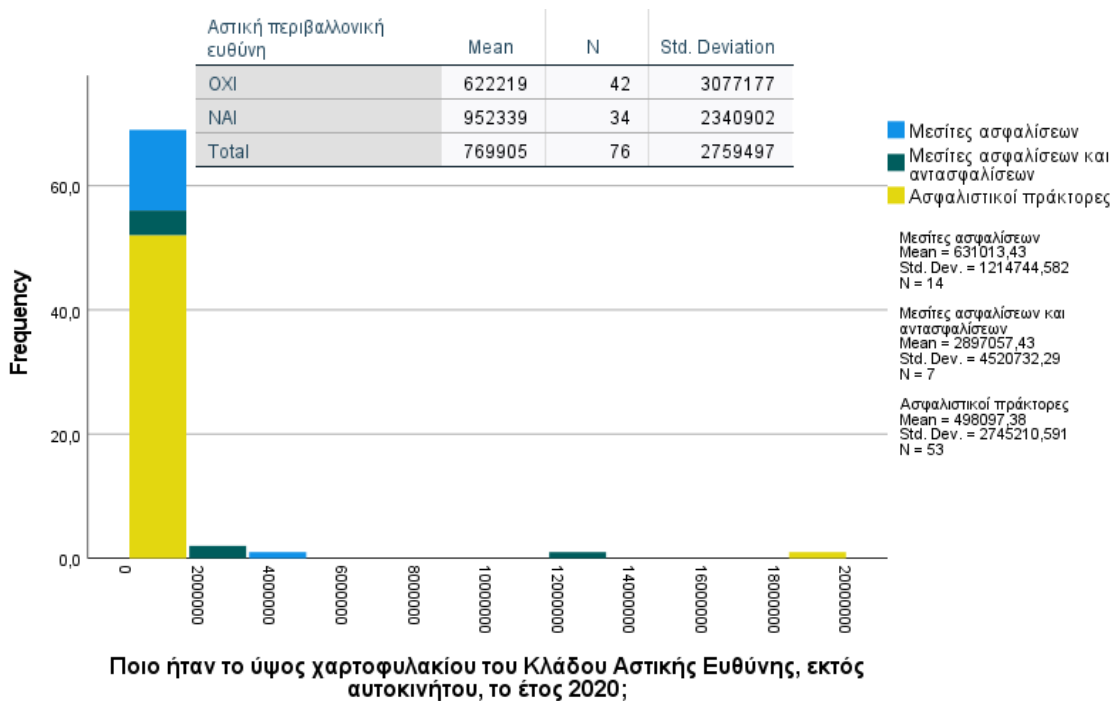
Q6	Mean	N	Std. Deviation
OXI	19,795	44	11,9487
ΝΑΙ	28,235	34	19,2292
Total	23,474	78	15,9982

Πίνακας 4.1. Χρόνια λειτουργίας σε σχέση με τη διαμεσολάβηση στο αντικείμενο της (αντ)ασφάλισης αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

Σχήμα 4.6. Πόσα χρόνια λειτουργεί η εταιρία σας στην Ελλάδα στον κλάδο Αστικής Ευθύνης (εκτός αυτοκινήτου);

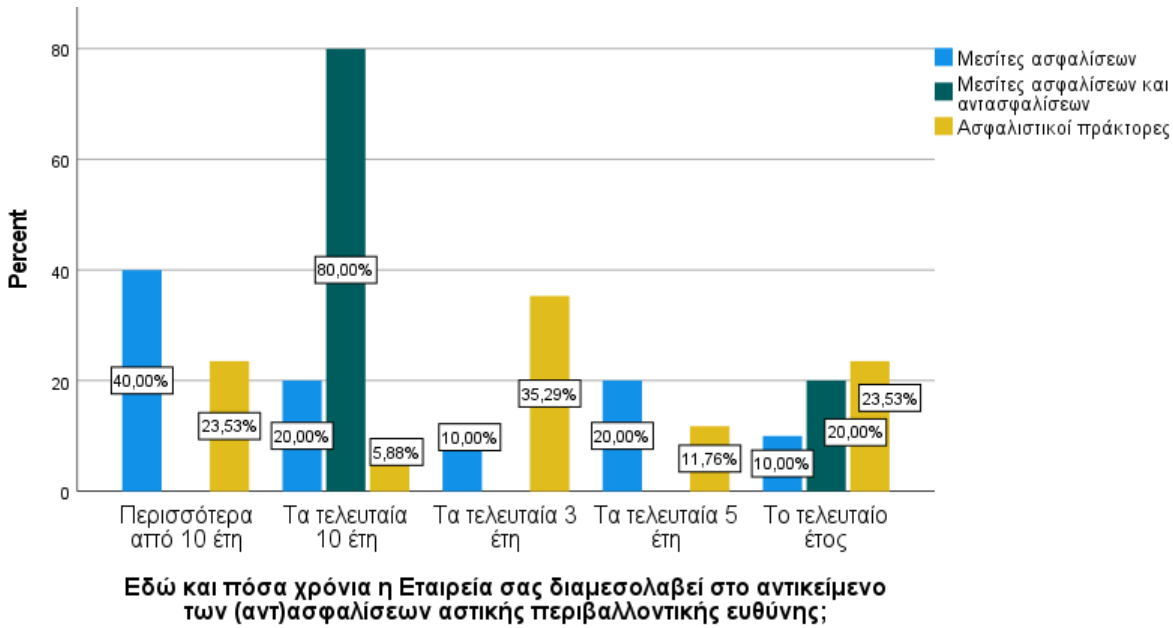
Στο Σχήμα 4.7 καταγράφεται με την μορφή ιστογράμματος η κατανομή των 76 εταιρειών (2 εταιρείες δεν απάντησαν) βάσει του ύψους χαρτοφυλακίου του κλάδου αστικής ευθύνης (εκτός αυτοκινήτου) για το έτος 2020. Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει στη συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών, το ύψος του εν λόγω χαρτοφυλακίου δεν ξεπερνά το 1 εκατομμύριο ευρώ, με το μέσο ύψος για το σύνολο του δείγματός μας να κυμαίνεται κοντά στις 770.000€ και με αρκετά σημαντικές διαφορές μεταξύ των εταιρειών που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο της αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης (μ.ο.= 950.000€) και εκείνων που δεν διαμεσολαβούν (μ.ο.=622.000€), φανερώνοντας έτσι μια θετική συσχέτιση της εν λόγω διαμεσολάβησης με το ύψος χαρτοφυλακίου (και άρα με το μέγεθος της εταιρείας).

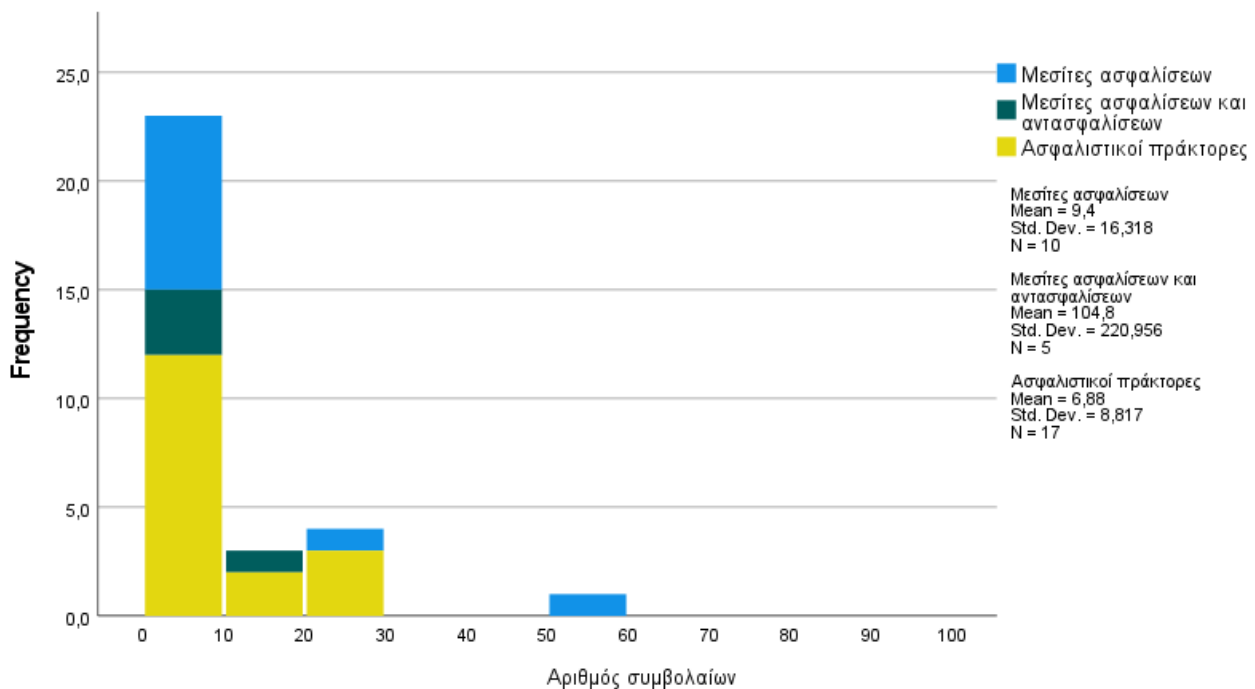
Σχήμα 4.7. Ποιο ήταν ύψος χαρτοφυλακίου του κλάδου αστικής ευθύνης, εκτός αυτοκινήτου, το έτος 2020;

Όσες εταιρείες απάντησαν ότι διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης (απαντήσεις ΝΑΙ στο Σχήμα 4.4), τις ρωτήσαμε στη συνέχεια «εδώ και πόσα χρόνια παρέχουν αυτές τις καλύψεις» (Σχήμα 4.8). Σχεδόν οι μισές (47%) απάντησαν ότι προσφέρουν τις υπηρεσίες αυτές πάνω από πέντε έτη ενώ ένα μικρό ποσοστό (17,6%) δήλωσε ότι τις προσφέρει το τελευταίο έτος. Φαίνεται δηλαδή μια σημαντική διαφορά μεταξύ των απαντήσεων αυτών και των αντίστοιχων απαντήσεων των ασφαλιστικών εταιρειών, όπου διαπιστώθηκε ότι στην πλειοψηφία τους (73%) άρχισαν να προσφέρουν καλύψεις έναντι περιβαλλοντικής ζημιάς τα τελευταία 5 έτη. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι μεγαλύτερες εταιρείες που προσφέρουν περισσότερες από μία υπηρεσίες διαμεσολάβησης (όσες δηλαδή προσφέρουν μεσιτεία αντασφάλισης σε συνδυασμό με μεσιτεία ασφάλισης) φαίνεται να έχουν τη μεγαλύτερη εμπειρία ενώ τη μικρότερη (αναλογικά) εμπειρία την εμφανίζουν οι ασφαλιστικοί πράκτορες.

Στο επόμενο ερώτημα που ακολούθησε, οι εταιρείες (που απάντησαν ΝΑΙ στο Σχήμα 4.4) κλήθηκαν να μας αναφέρουν τον συνολικό αριθμό των συμβολαίων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης για τα οποία διαμεσολάβησαν κατά το έτος 2020. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που προέκυψαν, κατά μέσο όρο οι εταιρείες του δείγματός μας διαμεσολάβησαν το 2020 για 23 περίπου συμβόλαια αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Οι περισσότερες απαντήσεις ωστόσο περιορίζονται σε μονοψήφιο αριθμό συμβολαίων ενώ σημαντική επίδραση στο μέσο όρο φαίνεται να ασκεί μια εταιρεία που δήλωσε ότι διαμεσολάβησε για περισσότερα από 200 συμβόλαια. Στο Σχήμα 4.9 παρουσιάζεται η κατανομή των απαντήσεων με το υπόμνημα να διαχωρίζει την κατανομή αυτή στις επιμέρους κατηγορίες των διαμεσολαβητών, ανάλογα με τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Γίνεται άρα αντιληπτό ότι ο μέσος αριθμός συμβολαίων για εταιρείες που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά ως μεσίτες ασφαλίσεων είναι κάτω από δέκα (9,4 συμβόλαια), ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος για τους ασφαλιστικούς πράκτορες είναι ακόμα χαμηλότερος καθώς ισούται με 6,9 συμβόλαια/έτος.

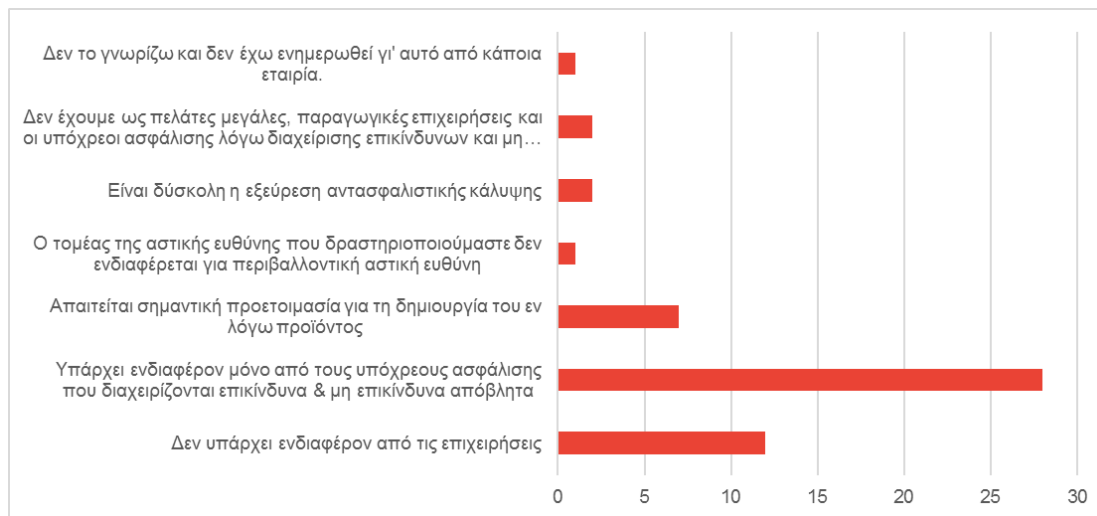
Σχήμα 4.8. Εδώ και πόσα χρόνια η εταιρία σας διαμεσολαβεί στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

Σχήμα 4.9. Ποιος ήταν ο αριθμός συμβολαίων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης το έτος 2020 στα οποία διαμεσολαθήσατε;

Τέλος, σε ερώτημα που αφορούσε τους κύριους λόγους έλλειψης ενδιαφέροντος στη διαμεσολάβηση προϊόντων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης, η κυρίαρχη απάντηση ήταν ότι: «υπάρχει ενδιαφέρον μόνο από τους υπόχρεους ασφάλισης που διαχειρίζονται επικίνδυνα και μη επικίνδυνα απόβλητα». Η απάντηση αυτή σε συνδυασμό με την δεύτερη σε συχνότητα απάντηση («δεν υπάρχει ενδιαφέρον από τις επιχειρήσεις») φανερώνουν ότι ο κύριος ανασταλτικός παράγοντας είναι η μειωμένη ζήτηση των

συγκεκριμένων προϊόντων από τις επιχειρήσεις. Η συνολική κατανομή των απαντήσεων στο συγκεκριμένο ερώτημα παρουσιάζονται στο Σχήμα 4.10.

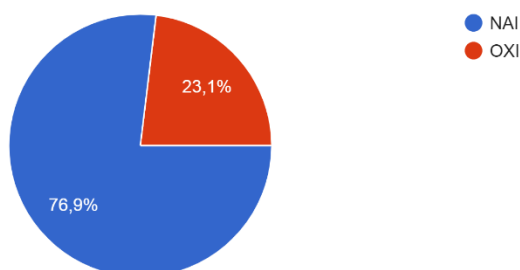

Σχήμα 4.10. Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι έλλειψης ενδιαφέροντος στη διαμεσολάβηση προϊόντων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

4.2 Η ασφάλιση αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης

4.2.1 Επίπεδο ενημέρωσης αναφορικά με το καθεστώς της περιβαλλοντικής ευθύνης

Στη συνέχεια του ερωτηματολογίου επιχειρούμε να αξιολογήσουμε το επίπεδο ενημέρωσης των διαμεσολαβητών του δείγματός μας αναφορικά με το καθεστώς περιβαλλοντικής ευθύνης. Για τον σκοπό αυτό, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ερωτήθηκαν αρχικά για το αν γνωρίζουν περί της νομοθεσίας για την περιβαλλοντική ευθύνη (ΠΔ 148/2009) που αφορά στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Σε αντίθεση με τις ασφαλιστικές εταιρείες που στο σύνολό τους απάντησαν ότι γνωρίζουν την εν λόγω νομοθεσία, οι εταιρείες των διαμεσολαβητών παρουσίασαν ένα ποσοστό της τάξης του 23% που δεν είχε τη σχετική γνώση. Από τις 18 εταιρείες που απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν μόλις μία έχει δηλώσει νωρίτερα ότι διαμεσολαβεί στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Επίσης ιδιαίτερα σημαντικό είναι να τονίσουμε ότι το σύνολο των αρνητικών απαντήσεων (της έλλειψης γνώσης δηλαδή) προκύπτει από την κατηγορία των διαμεσολαβητών που προσφέρουν υπηρεσίες ως ασφαλιστικοί πράκτορες (Σχήμα 4.11).

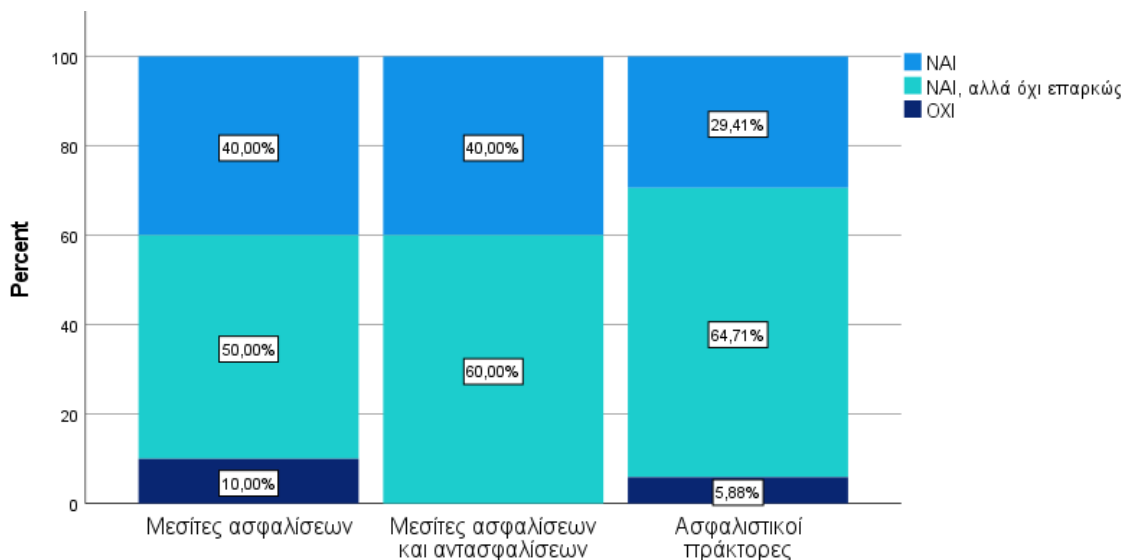

Σχήμα 4.11. Γνωρίζετε τη νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη (ΠΔ 148/2009) που αφορά στην εφαρμογή της αρχής "ο ρυπαίνων πληρώνει";

Έπειτα, ακολούθησε ερώτηση που είχε στόχο να διευκρινίσει αν οι ερωτώμενοι είχαν σαφή γνώση της διαδικασίας απόδοσης περιβαλλοντικής ευθύνης. Οι απαντήσεις που παρουσιάζονται στο Σχήμα 4.12

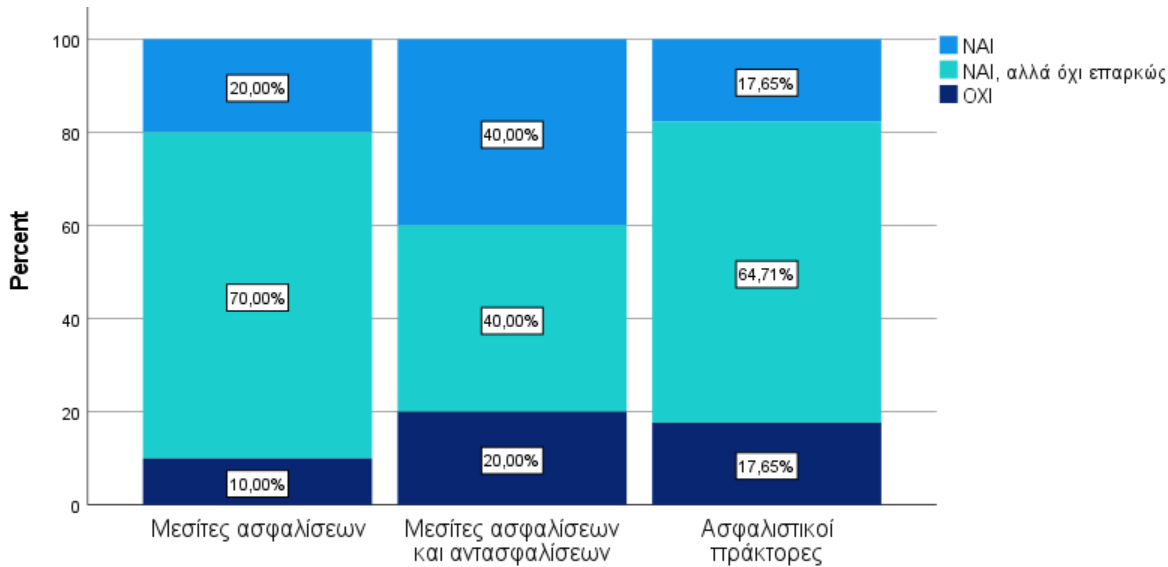
αφορούν τις εταιρείες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων περιβαλλοντικής ευθύνης. Όπως φαίνεται, κατά μέσο όρο περίπου 4 στις 10 έχουν σαφή και πλήρη γνώση της διαδικασίας ενώ μόλις ένα μικρό ποσοστό των μεσιτών ασφαλίσεων (10%) και των ασφαλιστικών πρακτόρων (5,9%) δήλωσε ότι δεν διαθέτει την απαραίτητη γνώση.

Σε ερώτημα που διερευνούσε την επάρκεια γνώσης και την παρακολούθηση της περιβαλλοντικής και αδειοδοτικής νομοθεσίας που αφορά στις επιχειρήσεις/πελάτες της κάθε εταιρείας, τα ποσοστά των απαντήσεων φαίνεται να διαφοροποιούνται στις τρεις υποκατηγορίες που εξετάζονται (Σχήμα 4.13). Έτσι, τα υψηλότερα ποσοστά επαρκούς γνώσης τα εμφανίζουν οι εταιρείες που προσφέρουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης ως μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων. Από την άλλη, τουλάχιστον το 90% των εταιρειών που προσφέρουν υπηρεσίες ως μεσίτες ασφαλίσεων ή ως ασφαλιστικοί πράκτορες δήλωσαν ότι γνωρίζουν και παρακολουθούν ως ένα βαθμό (έστω και μη επαρκώς) την περιβαλλοντική και αδειοδοτική νομοθεσία. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απαντήσεις στο ερώτημα αυτό παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα με τις αντίστοιχες που έδωσαν οι ασφαλιστικές εταιρείες.

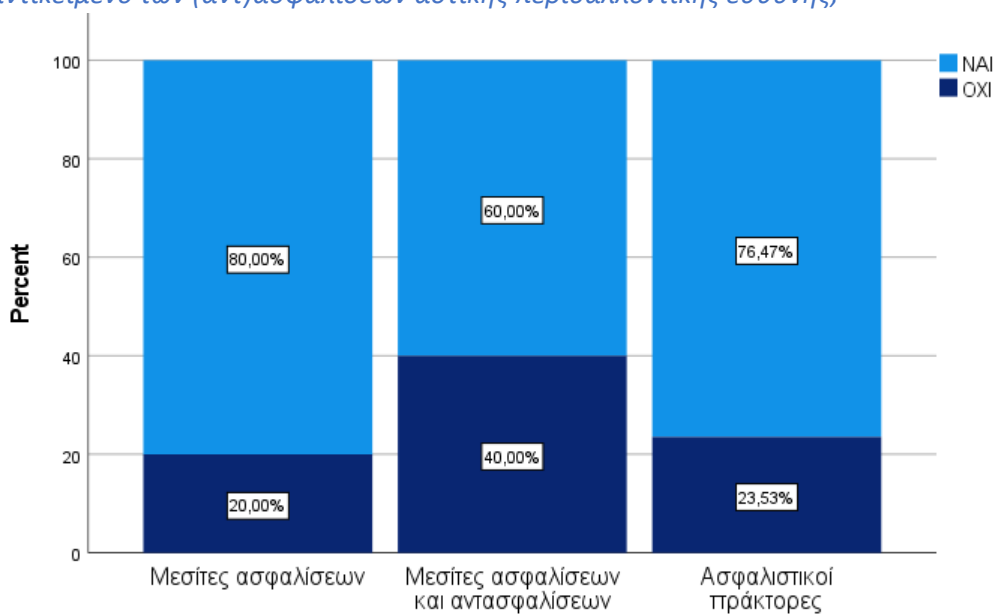

Σχήμα 4.12. Έχετε σαφή γνώση της διαδικασίας απόδοσης περιβαλλοντικής ευθύνης; Απαντήσεις μόνο για εταιρίες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

Η τελευταία ερώτηση που αφορούσε το επίπεδο ενημέρωσης των διαμεσολαβητών (συγκεκριμένα εκείνων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της περιβαλλοντικής αστικής ευθύνης) εστίαζε στο αν οι εταιρείες παρακολουθούν γενικότερα τις θεσμικές εξελίξεις σε Ελλάδα και Ευρώπη για την περιβαλλοντική ευθύνη. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 4.14, το ποσοστό των διαμεσολαβητών που παρακολουθούν τις εξελίξεις αυτές είναι αρκετά υψηλό με διαφορές ωστόσο μεταξύ των επιμέρους υπο-κατηγοριών και με τον μέσο όρο για το σύνολο του δείγματός μας να είναι αρκετά κοντά στον αντίστοιχο μέσο όρο των ασφαλιστικών εταιρειών.

Σχήμα 4.13. Γνωρίζετε επαρκώς και παρακολουθείτε την περιβαλλοντική και αδειοδοτική νομοθεσία που αφορά στις επιχειρήσεις/πελάτες της εταιρίας σας; Απαντήσεις μόνο για εταιρίες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

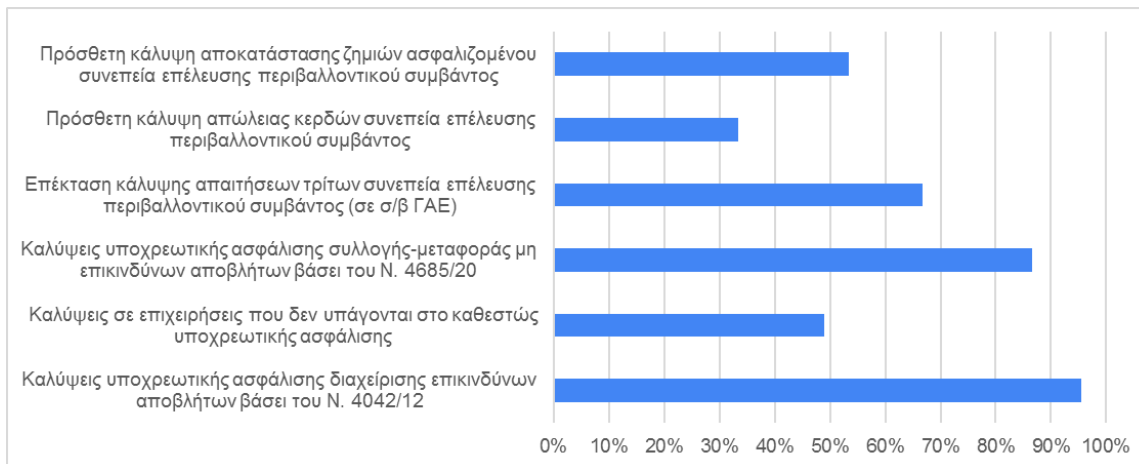

Σχήμα 4.14. Παρακολουθείτε τις θεσμικές εξελίξεις στην Ελλάδα & Ευρώπη για την περιβαλλοντική ευθύνη; Απαντήσεις μόνο για εταιρίες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης;

4.2.2 Προσφορά ασφαλιστικού προϊόντος για την περιβαλλοντική ευθύνη: τύπος προϊόντος, έκταση κάλυψης, τεχνογνωσία & ετοιμότητα, αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου, ανταγωνισμός

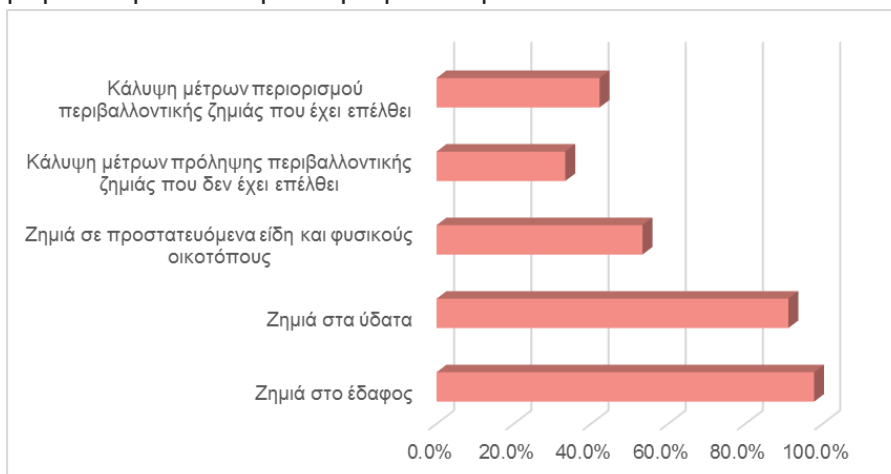
Στην ενότητα αυτή γίνεται ανάλυση της προσφοράς του ασφαλιστικού προϊόντος για την περιβαλλοντική ευθύνη εξετάζοντας διαδοχικά τον τύπο προϊόντων, την έκταση κάλυψης, την τεχνογνωσία και την ετοιμότητα, την αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου και ζητήματα που αφορούν τον ανταγωνισμό των εταιρειών διαμεσολάβησης. Όπως και στην προηγούμενη ενότητα, έτσι και σε αυτή, οι απαντήσεις καταγράφονται μόνο για τις εταιρείες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Ξεκινώντας από τα προϊόντα/καλύψεις για

τα οποία διαμεσολαβούν οι εταιρείες του δείγματός μας για την αστική περιβαλλοντική ευθύνη, παρατηρούμε ότι σχεδόν στο σύνολό τους (95%) προσφέρουν καλύψεις υποχρεωτικής ασφάλισης διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων βάσει του Ν. 4042/12. Επίσης σε πολύ υψηλό ποσοστό (86%) φαίνεται να διαμεσολαβούν για καλύψεις υποχρεωτικής ασφάλισης των μη επικίνδυνων αποβλήτων βάσει του Ν.4685/20. Τρίτη σε συχνότητα εμφανίζεται η επέκταση της κάλυψης απαιτήσεων τρίτων συνεπεία επέλευσης περιβαλλοντικού κινδύνου (67%). Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι τα ποσοστά για τα οποία οι εταιρείες του δείγματός μας φαίνεται να διαμεσολαβούν είναι αρκετά υψηλά για όλα σχεδόν τα προϊόντα για τα οποία ερωτήθηκαν (Σχήμα 4.15).

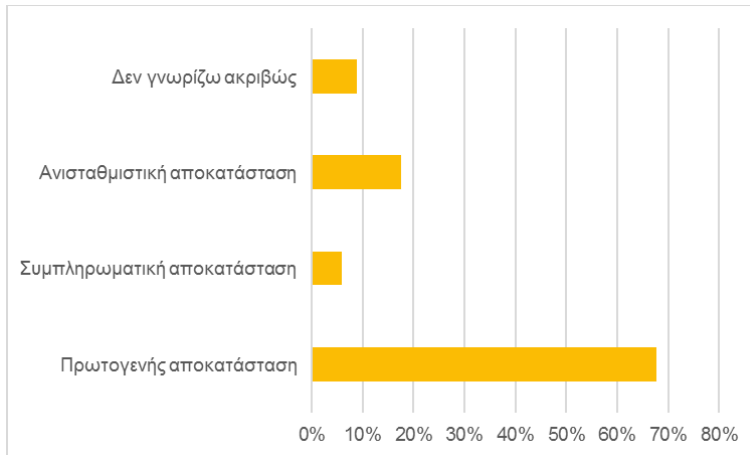
Σχήμα 4.15. Για ποια προϊόντα / καλύψεις διαμεσολαβεί η εταιρία σας αναφορικά με την αστική περιβαλλοντική ευθύνη;

Ως προς τα πεδία κάλυψης που προσφέρουν οι εταιρείες του δείγματός μας (για τα πεδία δηλαδή για τα οποία έχουν διαμεσολαβήσει), παρατηρούμε ότι αφορούν κυρίως τις ίδιες τις ζημιές και λιγότερο τα μέτρα πρόληψης και περιορισμού μιας ζημιάς. Αναλογικά, οι περισσότερες εταιρείες έχουν διαμεσολαβήσει για ζημιές στο έδαφος (97%), στα ύδατα (91%) και στα προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους (53,3%). Η ιεράρχηση των απαντήσεων που παρατηρείται στο Σχήμα 4.16, είναι ακριβώς η ίδια με τις αντίστοιχες απαντήσεις που έδωσαν οι ασφαλιστικές εταιρείες, με μόνη διαφορά ότι στην περίπτωση των διαμεσολαβητών, το σύνολο των πεδίων κάλυψης προσφέρεται από μεγαλύτερο αναλογικά αριθμό εταιρειών.

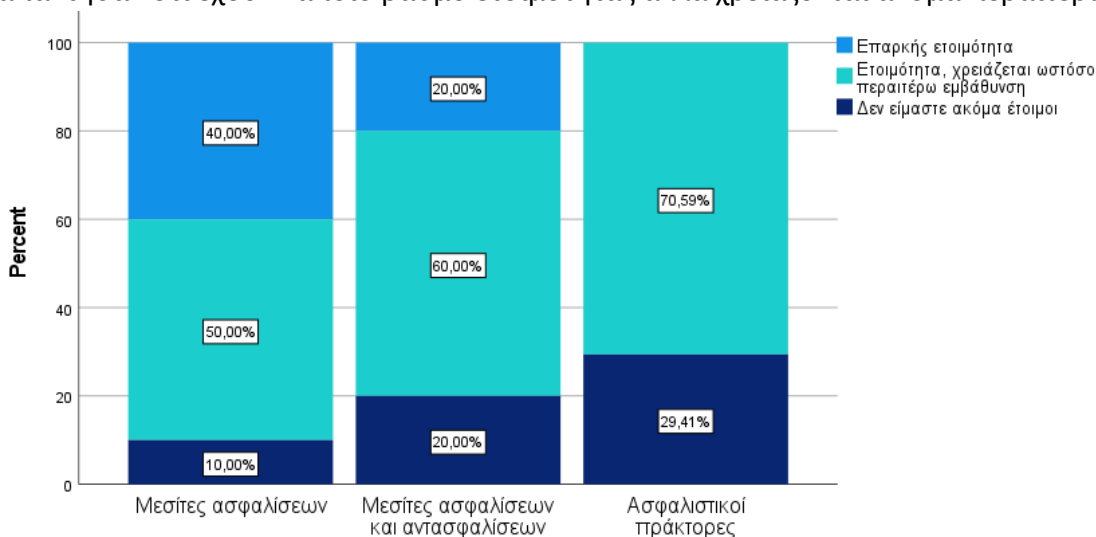
Σχήμα 4.16. Προσφερόμενα πεδία κάλυψης

Στη συνέχεια οι εταιρείες κλήθηκαν να απαντήσουν ως προς την προσφερόμενη έκταση κάλυψης. Είναι άξιο αναφοράς ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εταιρειών του δείγματός μας προσφέρει έκταση κάλυψης κυρίως για την πρωτογενή αποκατάσταση (68%) ενώ περίπου μια στις πέντε εταιρείες (το 18%) προσφέρουν κάλυψη για αντισταθμιστική αποκατάσταση. Είναι ακόμα άξιο αναφοράς ότι ένα ποσοστό της τάξης του 9% απάντησε ότι δεν γνωρίζει σχετικά με την προσφερόμενη έκταση κάλυψης.

Σχήμα 4.17. Προσφερόμενη έκταση κάλυψης

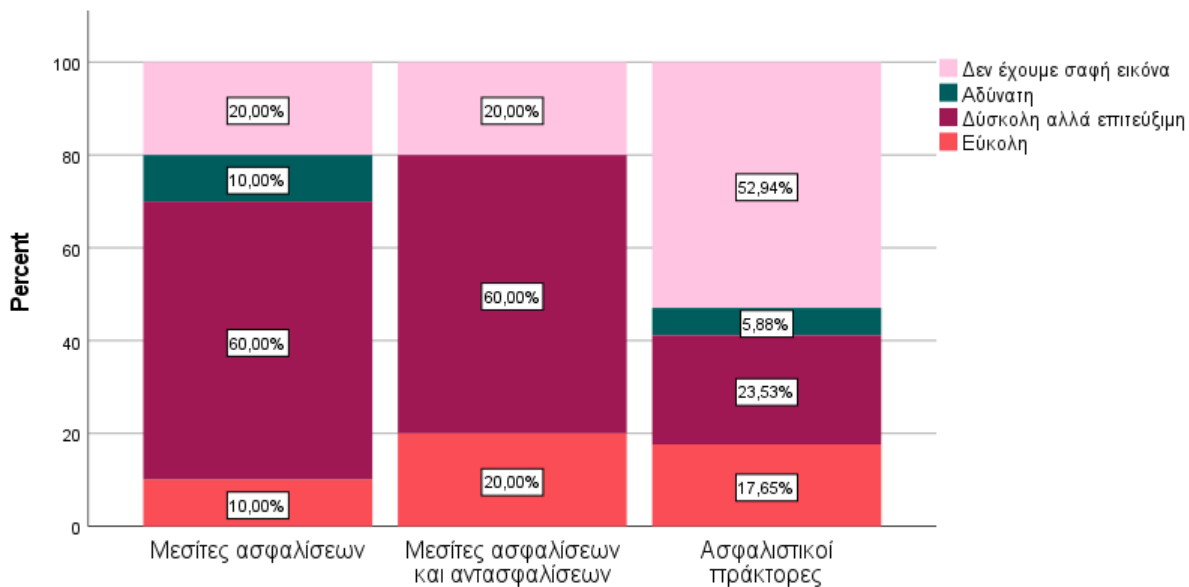
Το επίπεδο ετοιμότητας των εταιρειών διαμεσολάβησης σε σχέση με τη γνώση του αντικειμένου παρουσιάζεται στο Σχήμα 4.18. Σύμφωνα με αυτό, επαρκής ετοιμότητα δήλωσε μόλις το 40% των μεσιτών ασφαλίσεων και το 20% όσων προσφέρουν ταυτόχρονα υπηρεσίες μεσιτών ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων. Από την άλλη ένα ποσοστό που κυμαίνεται μεταξύ του 10% (μεσίτες ασφαλίσεων) και του 29,4% (ασφαλιστικοί πράκτορες) δηλώνει ότι δεν είναι ακόμα έτοιμοι, ενώ οι περισσότερες εταιρείες απάντησαν ότι έχουν κάποιο βαθμό ετοιμότητας αλλά χρειάζονται ακόμα περαιτέρω εμβάθυνση.

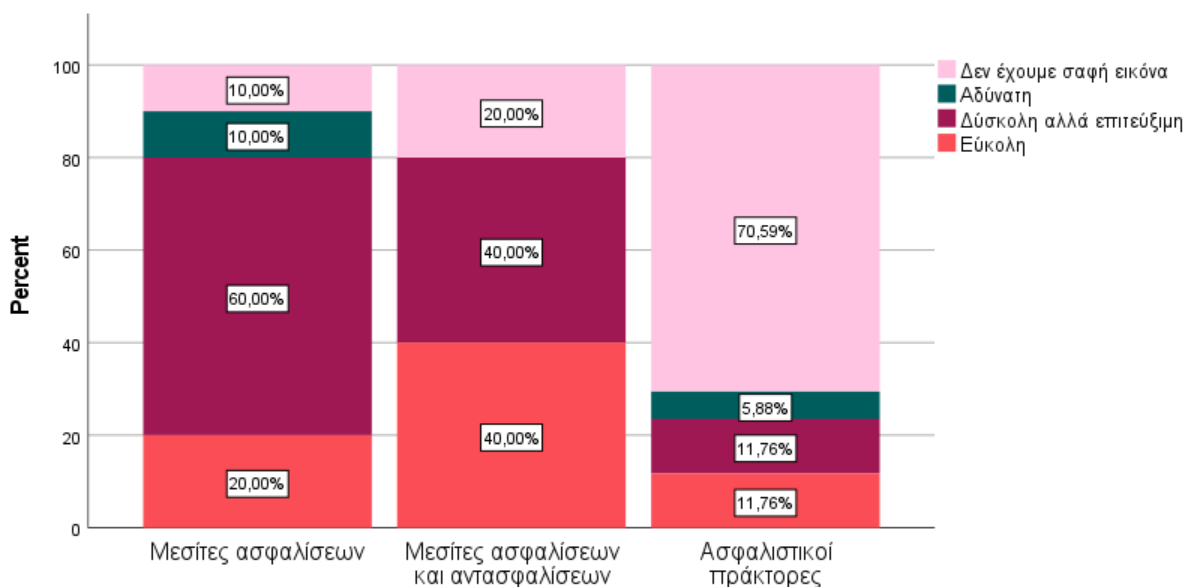
Σχήμα 4.18. Πως θα αξιολογούσατε το επίπεδο ετοιμότητας της εταιρίας σας σε σχέση με τη γνώση του αντικειμένου;

Αναφορικά με την ευκολία/δυσκολία αξιολόγησης των επιχειρήσεων/πελατών τους έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου, τρεις διαφορετικές ερωτήσεις έγιναν ανάλογα με το πεδίο κάλυψης του κινδύνου. Αρχικά λοιπόν η ερώτηση αφορούσε τον κίνδυνο για ενδεχόμενη ζημιά στο έδαφος. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 4.19, το ποσοστό των εταιρειών που χαρακτήρισε τη συγκεκριμένη αξιολόγηση ως

«εύκολη» κυμαίνεται από 10% (μεσίτες ασφαλίσεων) ως και 20% (μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων). Το μεγαλύτερο ποσοστό των εταιρειών θεωρεί δύσκολη αλλά επιτεύξιμη τη συγκεκριμένη αξιολόγηση, με εξαίρεση τους ασφαλιστικούς πράκτορες που στην πλειοψηφία τους θεωρεί ότι δεν έχουν σαφή εικόνα. Επίσης, σχετικά μικρό ποσοστό εταιρειών (10% στην κατηγορία των μεσιτών ασφαλίσεων και 6% στην κατηγορία των ασφαλιστικών πρακτόρων) απάντησε πως η εν λόγω αξιολόγηση είναι αδύνατη. Παρόμοια εμφανίζεται και η εικόνα (ως προς το βαθμό αξιολόγησης του περιβαλλοντικού κινδύνου) και για την περίπτωση της ζημιάς στα ύδατα (Σχήμα 4.20). Σε σχέση με τις προηγούμενες απαντήσεις (ζημιές στο έδαφος), οι διαφορές εντοπίζονται κυρίως στον διπλασιασμό του ποσοστού των δύο πρώτων κατηγοριών (μεσίτες ασφαλίσεων και μεσίτες ασφαλίσεων-αντασφαλίσεων) που θεωρούν τη συγκεκριμένη αξιολόγηση ως εύκολη. Αντίθετα, οι ασφαλιστικοί πράκτορες φαίνεται να έχουν ακόμα πιο ασαφή εικόνα ως προς τη συγκεκριμένη αξιολόγηση (σε σχέση με αυτή που είχαν για τις ζημιές στο έδαφος).

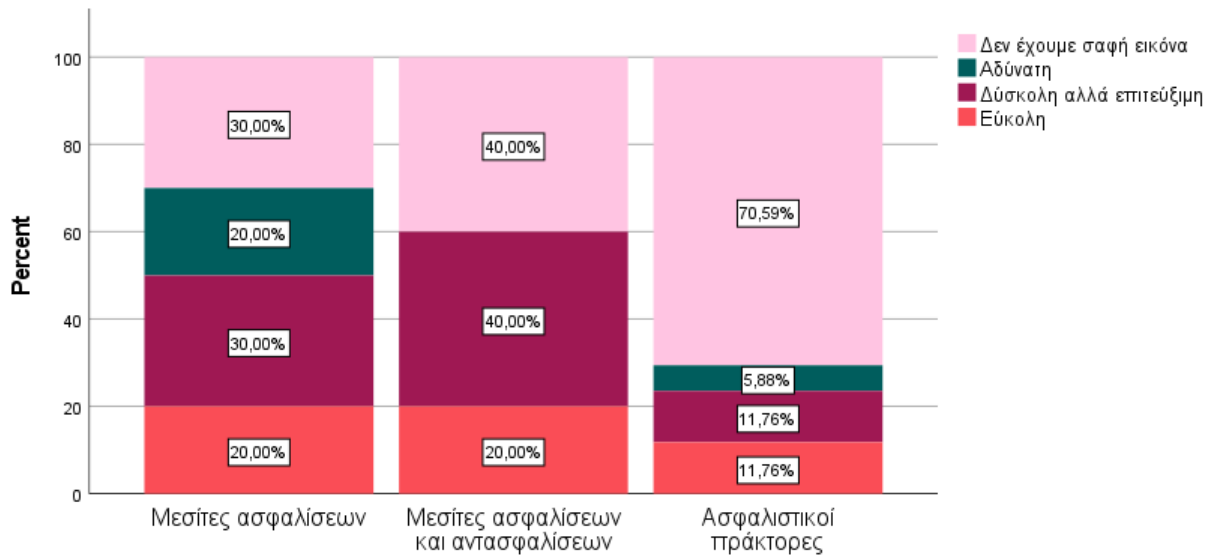

Σχήμα 4.19. Από την μέχρι τώρα εμπειρία σας πόσο εύκολη είναι η αξιολόγηση των επιχειρήσεων-πελατών σας έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά στο έδαφος;

Σχήμα 4.20. Από την μέχρι τώρα εμπειρία σας πόσο εύκολη είναι η αξιολόγηση των επιχειρήσεων-πελατών σας έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά στα ύδατα;

Τέλος, η αξιολόγηση του κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους (Σχήμα 4.21) παρουσιάζει πανομοιότυπες απαντήσεις με αυτές για τους υδατικούς πόρους, με μόνη σημαντική διαφορά, το αυξημένο ποσοστό των μεσιτών ασφαλίσεων που θεωρούν ότι δεν έχουν σαφή εικόνα καθώς και αυτών που θεωρούν αδύνατη την συγκεκριμένη αξιολόγηση.

Σχήμα 4.21. Από την μέχρι τώρα εμπειρία σας πόσο εύκολη είναι η αξιολόγηση των επιχειρήσεων-πελατών σας έναντι του περιβαλλοντικού κινδύνου για ενδεχόμενη ζημιά στα προστατευόμενα είδη κα φυσικούς οικοτόπους;

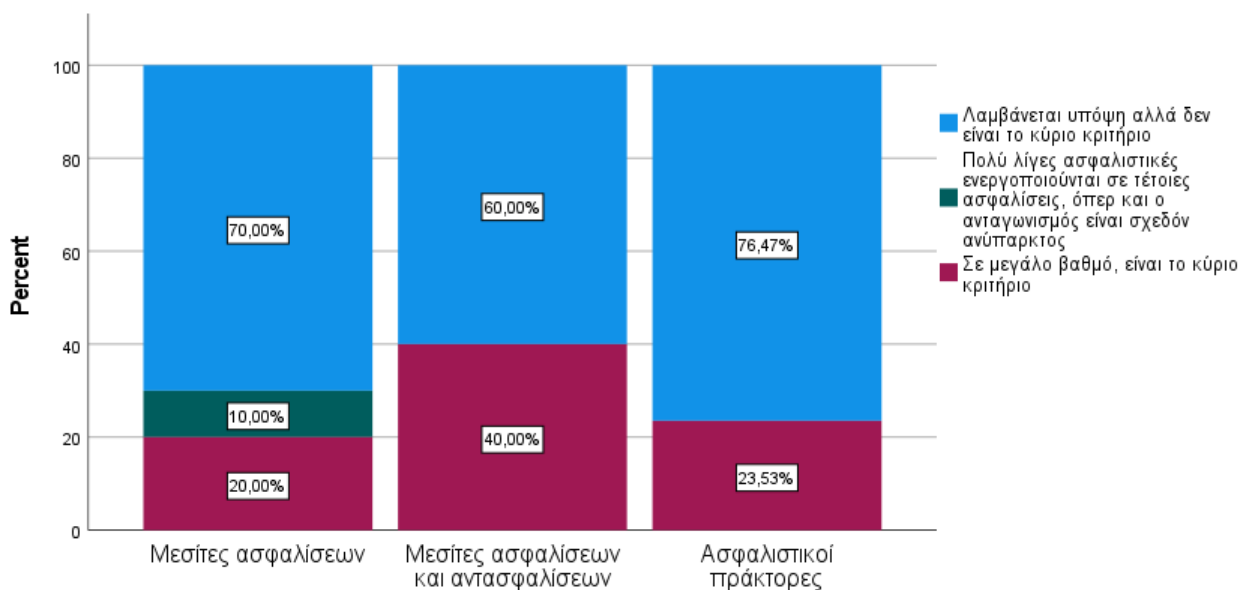
Σε μια προσπάθεια καταγραφής των βασικών λόγων που καθιστούν δύσκολη (ή αδύνατη) την αξιολόγηση των παραπάνω κινδύνων, οι εκπρόσωποι των εταιρειών κλήθηκαν να δώσουν συγκεκριμένες επεξηγήσεις/αιτιολογίες με τη μορφή απαντήσεων ελεύθερου κειμένου. Σύμφωνα με την ανάλυση των απαντήσεων αυτών διαπιστώνεται – όπως συνέβη και με τις ασφαλιστικές εταιρείες – ότι δεν προκύπτουν διαφορετικές αιτιολογίες παρόλο το γεγονός ότι έχουμε διαφορετικά περιβαλλοντικά πεδία. Βέβαια ενώ στα ερωτήματα που αφορούσαν την ευκολία αξιολόγησης είχαμε αρκετές διαφοροποιήσεις στις απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών, στην περίπτωση των διαμεσολαβητών έχουμε πολύ μεγάλες ομοιότητες¹³. Στην παρακάτω λίστα γίνεται λοιπόν μια προσπάθεια αποδελτίωσης των σημαντικότερων απαντήσεων που λάβαμε (και για τις τρεις περιπτώσεις), ακολουθώντας μια φθίνουσα ιεράρχηση (βάσει της συχνότητας των απαντήσεων):

- Οι επιχειρήσεις/πελάτες δεν έχουν επαρκή γνώση/πληροφόρηση της νομοθεσίας και δεν αισθάνονται ιδιαίτερη έκθεση σε τέτοιο κίνδυνο.
- Υπάρχει μια γενικότερη έλλειψη ενδιαφέροντος/κουλτούρας και κατανόησης των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων/πελατών.
- Δεν παρατηρείται μια σαφής πολιτική διαχείρισης από πλευράς των πελατών.
- Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα/στοιχεία από τις επιχειρήσεις (απουσία σχετικών μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή πραγματογνωμοσύνης για την ακριβή αξιολόγηση).
- Είναι δύσκολη η εκτίμηση του κινδύνου.
- Είναι δύσκολο να εξηγήσουν τον περιβαλλοντικό κίνδυνο στις επιχειρήσεις.

¹³ Συνεπώς η ταύτιση των αιτιολογήσεων/επεξηγήσεων που παρατηρήθηκε δικαιολογείται σε μεγάλο βαθμό.

- Παρατηρείται μια έλλειψη γνώσης/εμπειρίας στις ίδιες τις εταιρίες διαμεσολάβησης για το πώς να κάνουν την αξιολόγηση (σε αυτό συντελεί και το ότι είναι ένα σχετικά νέο αντικείμενο).
- Δεν υπάρχει καλή συνεργασία με τους πελάτες στο συγκεκριμένο ζήτημα.

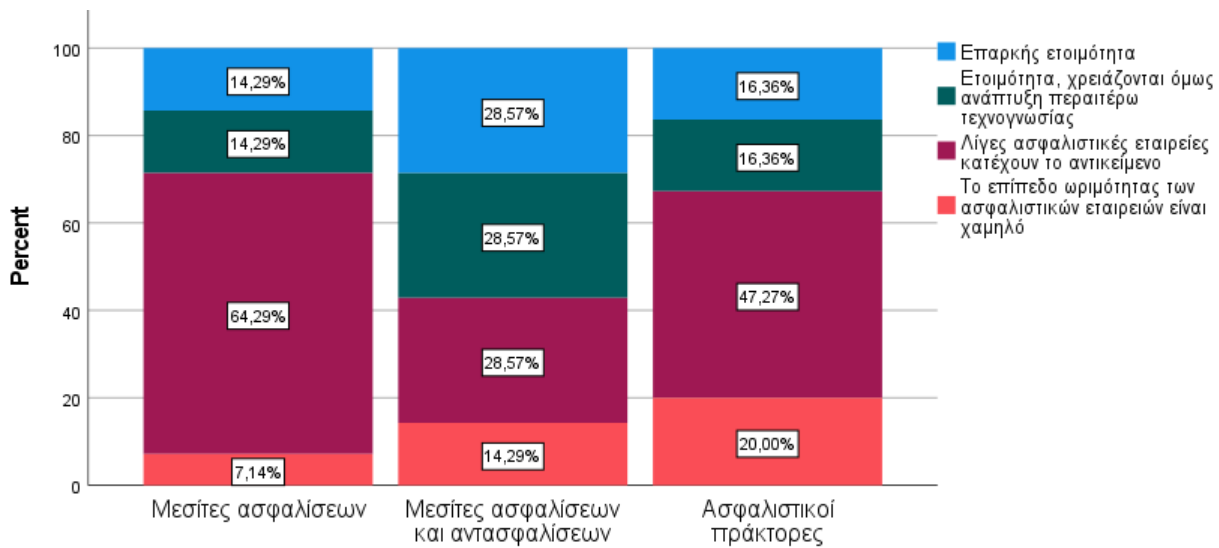
Το τελευταίο ερώτημα αυτής της ενότητας αφορούσε το βαθμό στον οποίο ο ανταγωνισμός μεταξύ των ασφαλιστικών εταιρειών φαίνεται να επηρεάζει την τιμολόγηση των συμβολαίων περιβαλλοντικής ευθύνης. Για το σύνολο του δείγματός μας αλλά και για τις επιμέρους υπο-κατηγορίες (βάσει της υπηρεσίας διαμεσολάβησης που προσφέρουν οι εταιρείες), παρατηρείται ότι η πιο κοινή απάντηση (με διαφορά από οποιαδήποτε άλλη) ήταν πως ο ανταγωνισμός των ασφαλιστικών εταιρειών λαμβάνεται υπόψη κατά την τιμολόγηση των εν λόγω συμβολαίων, αλλά δεν είναι το κύριο κριτήριο. Βέβαια ένα σημαντικό ποσοστό που κυμαίνεται από 20% ως 40% (ανάλογα με τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης κάθε εταιρίας) θεωρεί τον ανταγωνισμό αυτόν ως το κύριο κριτήριο ή έστω ως ένα πολύ σημαντικό κριτήριο.

Σχήμα 4.22. Σε ποιο βαθμό ο ανταγωνισμός μεταξύ των ασφαλιστικών εταιρειών επηρεάζει την τιμολόγηση των συμβολαίων περιβαλλοντικής ευθύνης;

4.2.3 Εμπειρία από την ασφαλιστική αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη

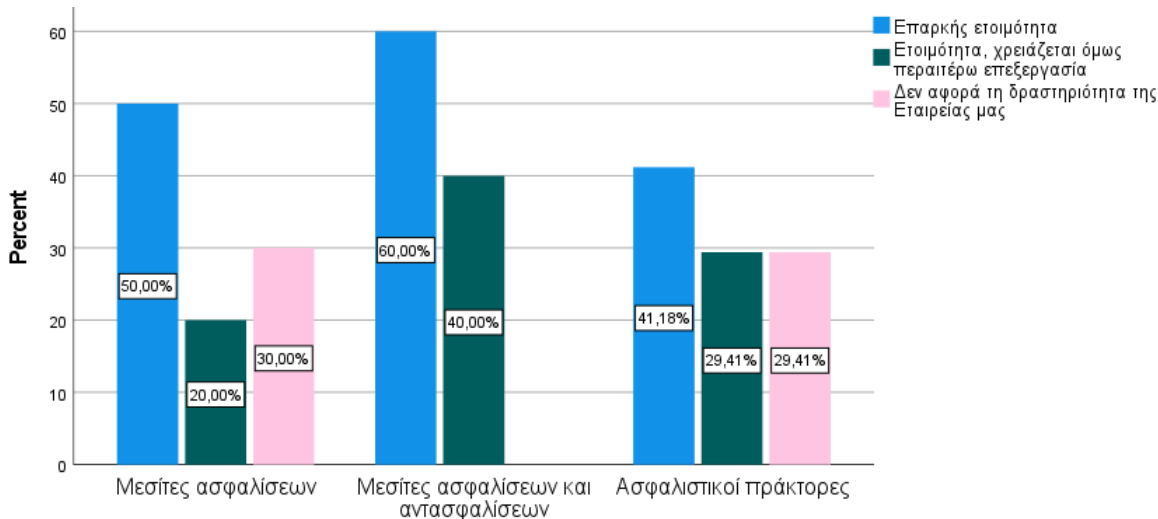
Η επόμενη ερώτηση είχε ως στόχο να καταγράψουν οι εταιρείες των διαμεσολαβητών την μέχρι σήμερα εμπειρία τους από την ασφαλιστική αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη. Για τον σκοπό αυτό τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν το επίπεδο ωριμότητας των ασφαλιστικών εταιρειών με τις οποίες συνεργάζονται σε σχέση με τη δομή των προσφερόμενων συμβολαίων (λαμβάνοντας για παράδειγμα υπόψη την τεχνογνωσία, την εξειδίκευση όρων, τη σύνδεση με τη νομοθεσία, τις καλύψεις, κτλ.). Οι απαντήσεις τους για κάθε κατηγορία ξεχωριστά παρουσιάζονται στο Σχήμα 4.23, όπου φαίνεται ότι το επίπεδο ωριμότητας των ασφαλιστικών εταιρειών θεωρείται σε γενικές γραμμές αρκετά χαμηλό. Σημαντικές διαφοροποιήσεις ωστόσο φαίνεται να προκύπτουν ως προς την αξιολόγηση των ασφαλιστικών από τις διαφορετικές υπο-ομάδες διαμεσολαβητών που εξετάζονται. Η χαμηλότερη αξιολόγηση προκύπτει από τους μεσίτες ασφαλίσεων και η υψηλότερη από τους μεσίτες ασφαλίσεων-αντασφαλίσεων.

Σχήμα 4.23. Πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ωριμότητας των ασφαλιστικών εταιρειών με τις οποίες συνεργάζεστε σε σχέση με τη δομή των προσφερόμενων συμβολαίων (π.χ. τεχνογνωσία, εξειδίκευση όρων, σύνδεση με τη νομοθεσία, καλύψεις);

4.2.4 Εμπειρία από την αντασφαλιστική αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη

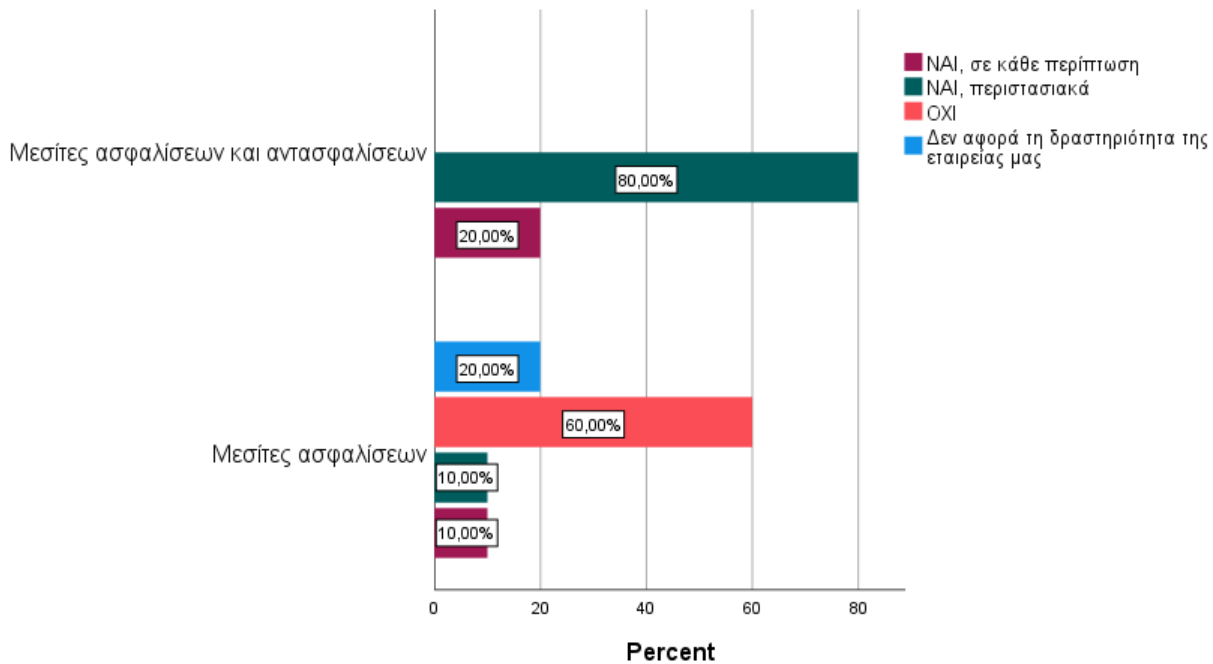
Η επόμενη ομάδα ερωτήσεων είχε στόχο να καταγράψει την εμπειρία των διαμεσολαβητών από την αντασφαλιστική αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη. Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι, παρότι μόνο οι μεσίτες αντασφαλίσεων διαθέτουν εξ' αντικείμενου την άμεση εμπειρία και επομένως μεγαλύτερη εγκυρότητα γνώμης στις απαντήσεις των ερωτήσεων αυτής της ομάδας, οι χρήσιμες απαντήσεις των υπόλοιπων κατηγοριών διαμεσολαβητών θα πρέπει να θεωρηθεί ότι πηγάζουν από την έμμεση εμπειρία τους μέσω των ασφαλιστικών εταιρειών με τις οποίες συνεργάζονται. Όπως και στις προηγούμενες δύο ενότητες, έτσι και εδώ, το δείγμα που αναλύουμε περιορίζεται στις εταιρείες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Στο πλαίσιο αυτό, ζητήθηκε αρχικά από τις εταιρείες αυτές να αξιολογήσουν το επίπεδο ωριμότητας των αντασφαλιστικών ομίλων με τους οποίους συνεργάζονται, σε σχέση με τη γνώση του αντικειμένου (κάλυψη περιβαλλοντικών κινδύνων). Από τις απαντήσεις τους, διακρίνουμε ότι το 30% των εταιρειών που προσφέρουν υπηρεσίες μεσιτείας ασφαλίσεων αλλά και αυτών που προσφέρουν υπηρεσίες ασφαλιστικών πρακτόρων, ορθά θεωρούν ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν αφορά την εταιρεία τους. Οι υπόλοιπες εταιρείες φαίνεται να έχουν μια θετική άποψη για το επίπεδο ετοιμότητας των αντασφαλιστικών ομίλων, το οποίο στην πλειοψηφία τους το θεωρούν επαρκές (σε ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ του 60% και του 70%, επί των εταιρειών διαμεσολάβησης που τους αφορά η εν λόγω δραστηριότητα).

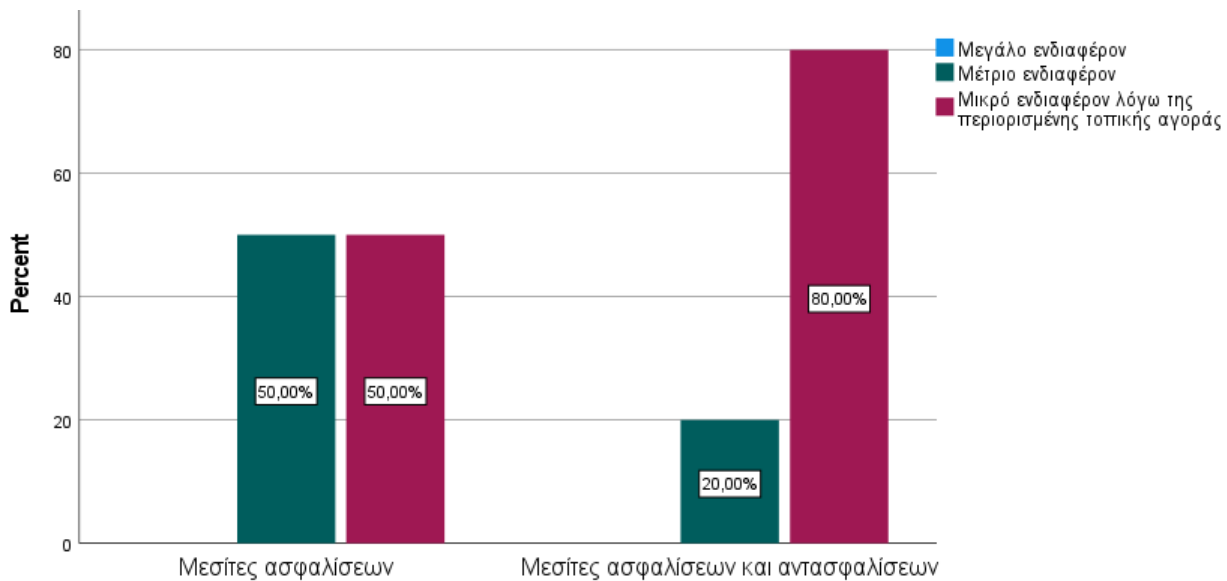
Σχήμα 4.24. Πως θα αξιολογούσατε το επίπεδο ωριμότητας των αντασφαλιστικών ομίλων με τους οποίους συνεργάζεστε σε σχέση με τη γνώση του αντικειμένου;

Όπως φαίνεται από το επόμενο σχήμα (Σχήμα 4.25), μόνο το 20% των μεσιτών ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων και το 10% των μεσιτών ασφαλίσεων διανέμουν ασφαλιστικά προϊόντα έναντι περιβαλλοντικών κινδύνων για λογαριασμό των επιχειρήσεων-πελατών τους με χρήση αντασφαλιστικής κάλυψης «σε κάθε περίπτωση» από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Τα αντίστοιχα ποσοστά διανομής αντίστοιχων ασφαλιστικών προϊόντων με χρήση αντασφαλιστικής κάλυψης «περιστασιακά» από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι 80% για τους μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων και μόλις 10% για τους μεσίτες ασφαλίσεων. Από την άλλη, αρκετά υψηλό εμφανίζεται το άθροισμα (ποσοστό) των απαντήσεων «Όχι» και «Δεν αφορά τη δραστηριότητα της εταιρίας μας» στις μεσίτριες ασφαλίσεων (80%) ενώ μηδενικές είναι οι απαντήσεις αυτές από τους μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων. Οι απαντήσεις αυτές συνδυαστικά με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στο Σχήμα 4.24, φανερώνουν ότι ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό εταιρειών έχει προχωρήσει σε αξιολόγηση του επιπέδου ωριμότητας των αντασφαλιστικών ομίλων, έχοντας έστω διαμορφώσει έμμεση εμπειρία από την αντασφαλιστική αγορά μέσω των ασφαλιστικών εταιρειών με τις οποίες συνεργάζονται.

Οι εταιρείες που απάντησαν «ΝΑΙ» στην προηγούμενη ερώτηση (αυτές δηλαδή που διανέμουν ασφαλιστικά προϊόντα έναντι περιβαλλοντικών κινδύνων για λογαριασμό των επιχειρήσεων-πελατών τους με χρήση αντασφαλιστικής κάλυψης από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις) κλήθηκαν στη συνέχεια να αξιολογήσουν με βάση την εμπειρία τους: (α) το ενδιαφέρον της αντασφαλιστικής αγοράς στην παροχή κάλυψης για την Ελλάδα και (β) το περιεχόμενο των προσφερόμενων καλύψεων και όρων της αντασφαλιστικής αγοράς για κινδύνους στην Ελλάδα. Οι απαντήσεις στο πρώτο ερώτημα παρουσιάζονται στο Σχήμα 4.26, όπου και διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες εταιρείες κλίνουν μεταξύ μικρού (λόγω της περιορισμένης τοπικής αγοράς) και μέτριου ενδιαφέροντος της αντασφαλιστικής αγοράς στην παροχή κάλυψης αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης για την Ελλάδα. Την πιο αρνητική εικόνα (αξιολόγηση) φαίνεται να την δίνουν οι διαμεσολαβητές που προσφέρουν υπηρεσίες μεσιτείας ασφαλίσεων-αντασφαλίσεων. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι καμία εταιρεία δεν επέλεξε ως απάντηση την επιλογή «μεγάλο ενδιαφέρον» αλλά ούτε και την επιλογή «κανένα ενδιαφέρον».

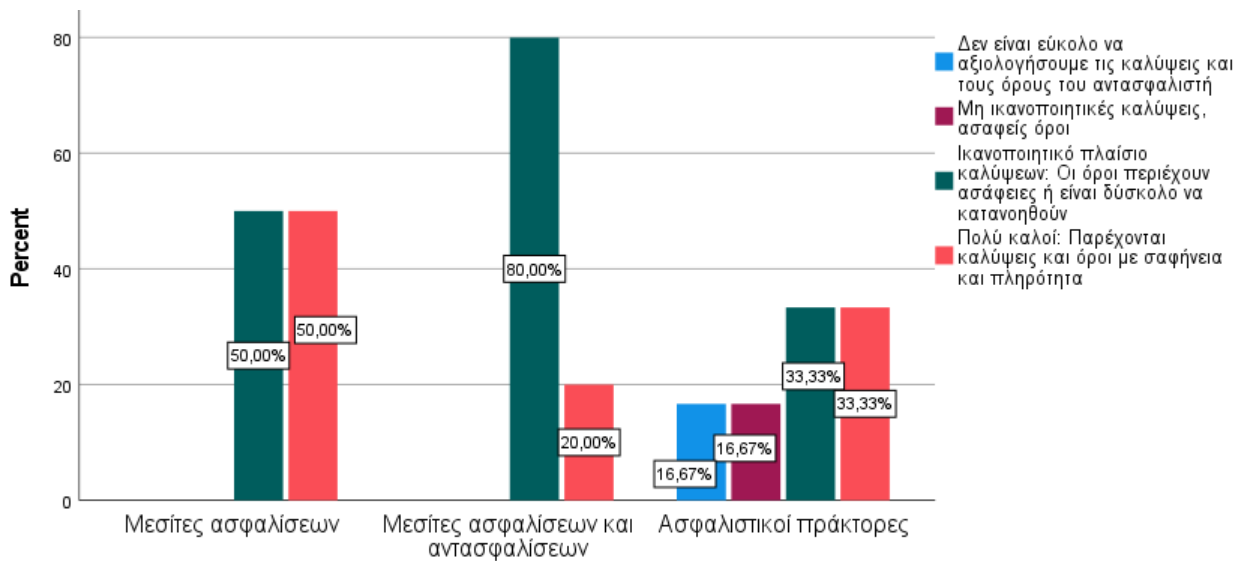

Σχήμα 4.25. Τοποθετείτε αντασφαλιστικά τους περιβαλλοντικούς κινδύνους των επιχειρήσεων-πελατών σας;

Σχήμα 4.26. Πώς αξιολογείτε το ενδιαφέρον της αντασφαλιστικής αγοράς στην παροχή κάλυψης για την Ελλάδα;

Αναφορικά με το περιεχόμενο των προσφερόμενων καλύψεων και των όρων της αντασφαλιστικής αγοράς για κινδύνους στην Ελλάδα, παρατηρούμε (Σχήμα 4.27) ότι υπάρχει σχετική ικανοποίηση συνολικά από το δείγμα μας αλλά και από κάθε (υπο)κατηγορία ξεχωριστά. Πολύ καλούς θεωρεί τους όρους και τις προσφερόμενες καλύψεις το 50% των μεσιτών ασφαλίσεων, το 20% των μεσιτών ασφαλίσεων-αντασφαλίσεων και το 33% των ασφαλιστικών πρακτόρων. Στις δύο πρώτες κατηγορίες όλες οι υπόλοιπες απαντήσεις συγκλίνουν στο ότι το πλαίσιο των καλύψεων είναι ικανοποιητικό με ασάφειες ή με δυσκολίες κατανόησης ωστόσο στους όρους. Τέλος μόνο ένα μικρό ποσοστό των ασφαλιστικών πρακτόρων δήλωσε πως θεωρεί τις καλύψεις μη ικανοποιητικές και τους όρους ασαφείς.

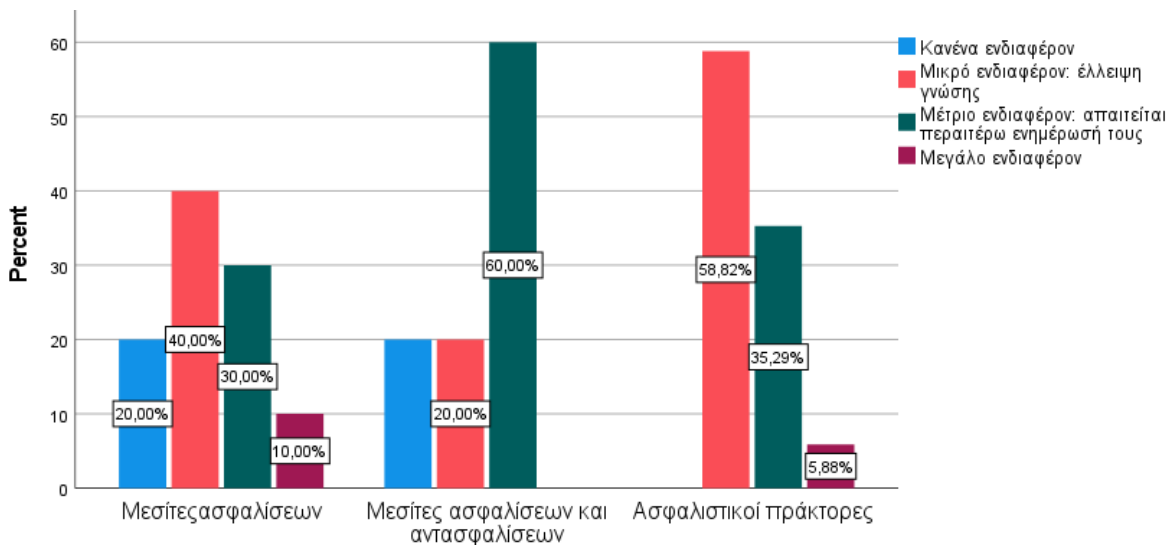

Σχήμα 4.27. Πώς αξιολογείτε το περιεχόμενο των προσφερόμενων καλύψεων και όρων της αντασφαλιστικής αγοράς για κινδύνους στην Ελλάδα;

4.2.5 Εμπειρία από την αγορά διαμεσολάβησης για την περιβαλλοντική ευθύνη

Μέσα από δύο στοχευμένα ερωτήματα επιχειρείται στη συνέχεια να διερευνηθεί η εμπειρία των διαμεσολαβητών από την ίδια την αγορά διαμεσολάβησης για την περιβαλλοντική ευθύνη. Για τον σκοπό αυτό, οι εταιρείες του δείγματός μας¹⁴ κλήθηκαν να αξιολογήσουν το επίπεδο ενδιαφέροντος των συνεργατών τους (διαμεσολαβητών) σε σχέση με την προώθηση προϊόντων ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης. Το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει άμεσα από τα αποτελέσματα που προέκυψαν (Σχήμα 4.28) είναι ότι το ενδιαφέρον των συνεργατών (διαμεσολαβητών) για την προώθηση προϊόντων ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο (μόλις το 10% των μεσιτών ασφαλίσεων και το 6% των ασφαλιστικών πρακτόρων είχαν αυτή την άποψη). Αντίθετα, οι περισσότερες απαντήσεις χαρακτηρίζουν το ενδιαφέρον αυτό ως μέτριο ή μικρό (με την επιλογή «μέτριο» να κυριαρχεί στις απαντήσεις των μεσιτών ασφαλίσεων-αντασφαλίσεων και την επιλογή «μικρό» να επιλέγεται από τους περισσότερους μεσίτες ασφαλίσεων και τους περισσότερους ασφαλιστικούς πράκτορες). Σε διερευνητική ερώτηση ως προς το τι θα μπορούσε να βοηθήσει στην ανάπτυξη της παραγωγής από τα δίκτυα πωλήσεων (διαμεσολαβητές), το σύνολο του δείγματός μας επέλεξε ως ενδεδειγμένη λύση την «εκπαίδευση».

¹⁴ Και στην ενότητα αυτή το δείγμα μας περιορίζεται στις εταιρείες εκείνες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης.

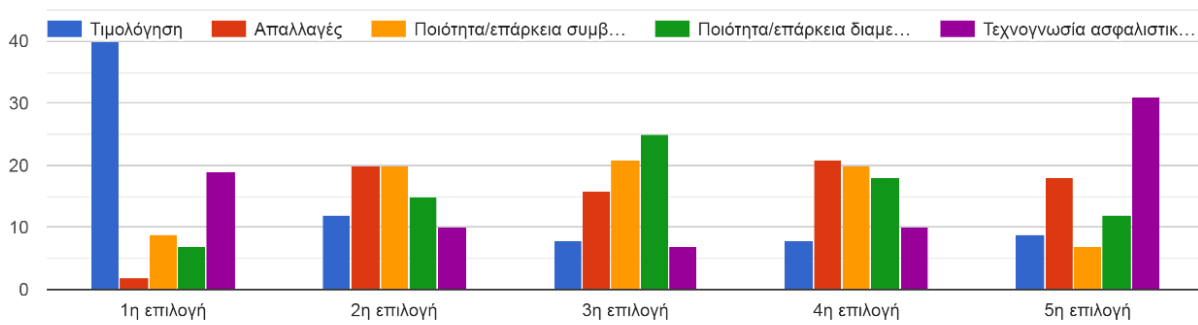
Σχήμα 4.28. Πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ενδιαφέροντος των συνεργατών (διαμεσολαβητών) σας σε σχέση με την προώθηση προϊόντων ασφάλισης περιβαλλοντικής ευθύνης;

4.2.6 Εμπειρία από την πελατειακή αγορά για την περιβαλλοντική ευθύνη

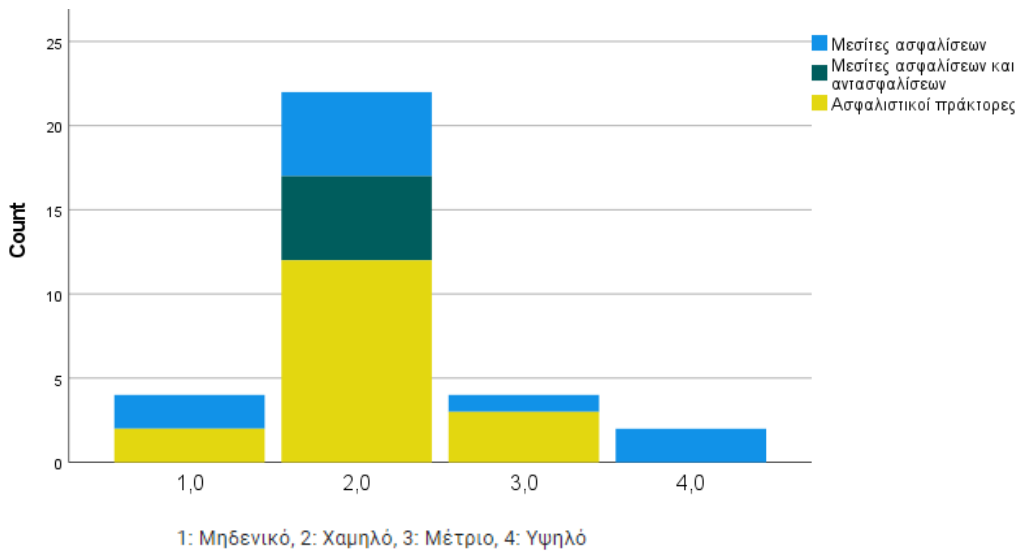
Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η εμπειρία των διαμεσολαβητών από την πελατειακή αγορά (από τις επιχειρήσεις δηλαδή) για την περιβαλλοντική ευθύνη¹⁵. Το πρώτο ζήτημα που αναλύεται είναι τα κριτήρια με τα οποία επιλέγουν ασφαλιστική εταιρεία για ένα συμβόλαιο αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης οι πελάτες (επιχειρήσεις) των εταιρειών του δείγματός μας. Για το σκοπό αυτό, επιχειρείται μια ιεράρχηση των κριτηρίων βάσει των οποίων - κατά την γνώμη (και την εμπειρία) των διαμεσολαβητών - οι πελάτες τους κάνουν τη συγκεκριμένη επιλογή. Τα κριτήρια που εξετάζονται είναι (α) η τιμολόγηση, (β) οι απαλλαγές, (γ) η ποιότητα/επάρκεια του συμβολαίου, (δ) η ποιότητα/επάρκεια του διαμεσολαβητή και (ε) η τεχνογνωσία της ασφαλιστικής εταιρείας στο αντικείμενο. Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις που λάβαμε (Σχήμα 4.29), το πρώτο και το βασικότερο κριτήριο επιλογής των επιχειρήσεων σύμφωνα με τους διαμεσολαβητές είναι η τιμολόγηση. Όλα τα υπόλοιπα κριτήρια φαίνεται να είναι αρκετά κοντά ως προς τη συμβολή τους στη συγκεκριμένη απόφαση, με το κριτήριο της ποιότητας-επάρκειας του συμβολαίου να είναι οριακά σημαντικότερο από τα άλλα και με το κριτήριο της τεχνογνωσίας της ασφαλιστικής να εμφανίζει την μεγαλύτερη απόκλιση στις απαντήσεις (πολλές εταιρείες το επέλεξαν ως το σπουδαιότερο, ενώ ακόμα περισσότερες το θεώρησαν ως το λιγότερο σημαντικό).

Έπειτα, καταγράφονται οι απαντήσεις των διαμεσολαβητών σε ερωτήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων (πελατών τους) ως προς το ενδιαφέρον και την πρόθεση ασφάλισης για την περιβαλλοντική ευθύνη. Οι απαντήσεις που δόθηκαν στα δύο αυτά ερωτήματα (χρησιμοποιώντας μια 4-βάθμια κλίμακα Likert), ήταν πανομοιότυπες τόσο μεταξύ τους, όσο και σε σχέση με τις αντίστοιχες απαντήσεις που είχαν δοθεί στο ερωτηματολόγιο των ασφαλιστικών εταιρειών. Προκύπτουν συνεπώς τα ίδια συμπεράσματα με αυτά που αναφέρθηκαν στην έρευνα των ασφαλιστικών εταιρειών, και συγκεκριμένα ότι: (α) το επίπεδο ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων σε σχέση με την ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης είναι αρκετά χαμηλό (Σχήμα 4.30) και κατά συνέπεια ότι (β) η πρόθεση ασφάλισης των επιχειρήσεων για την περιβαλλοντική τους ευθύνη είναι επίσης αρκετά περιορισμένη (Σχήμα 4.31).

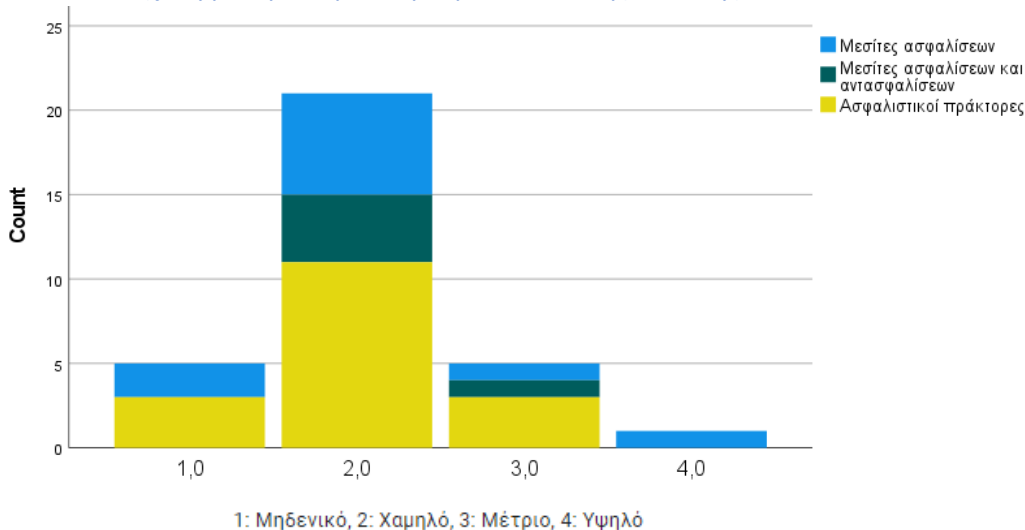
¹⁵ Το δείγμα μας περιορίζεται στις εταιρίες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης.

Σχήμα 4.29. Με ποιο κριτήριο κατά τη γνώμη και εμπειρία σας ο πελάτης επιλέγει ασφαλιστική εταιρία για ένα συμβόλαιο αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης; Ιεραρχήστε την απάντησή σας.

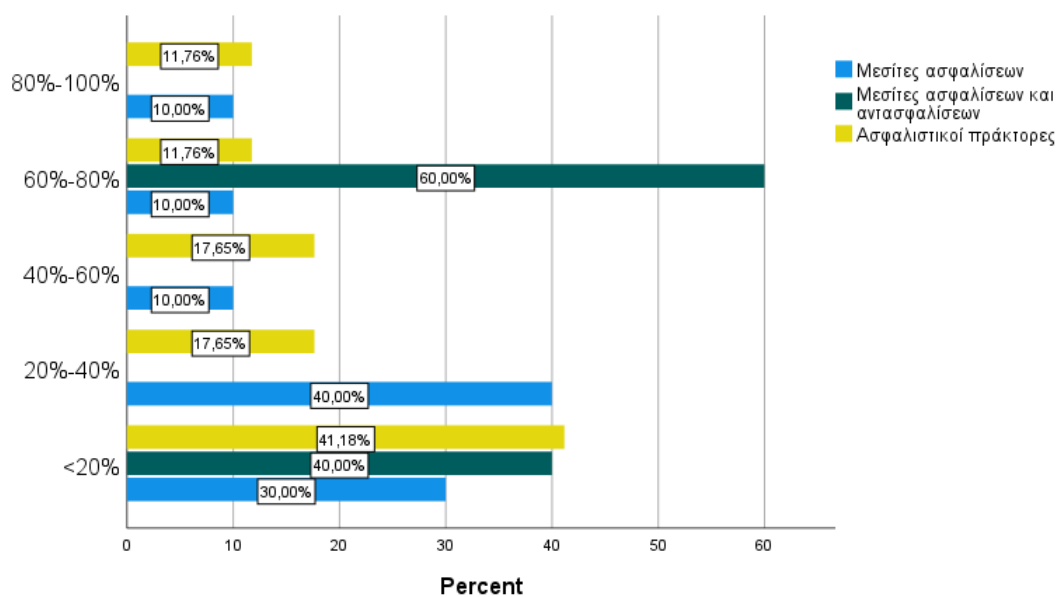

Σχήμα 4.30. Σε μια κλίμακα 1-4, πως θα αξιολογούσατε το επίπεδο ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων / πελατών σε σχέση με την ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης;

Σχήμα 4.31. Με κλίμακα 1-4, πως θα αξιολογούσατε την πρόθεση ασφάλισης των επιχειρήσεων / πελατών για την περιβαλλοντική ευθύνη τους;

Συμπληρωματικά με την παραπάνω αξιολόγηση, οι εταιρείες του δείγματός μας κλήθηκαν να απαντήσουν και επί του πρακτέου, δηλώνοντας το ποσοστό έκδοσης συμβολαίων (conversion rate) στο σύνολο των προσφορών ασφάλισης/αντασφάλισης που έχουν αποστείλει στις επιχειρήσεις/πελάτες τους. Το Σχήμα 4.32 φανερώνει ότι οι εταιρείες που προσφέρουν υπηρεσίες μεσιτών ασφαλίσων και αντασφαλίσων έχουν ένα αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό έκδοσης συμβολαίων από τις υπόλοιπες κατηγορίες (αν και η κατανομή της συγκεκριμένης κατηγορίας στο διάγραμμα αυτό πιθανόν να οφείλεται στον περιορισμένο αριθμό εταιρειών αυτής της κατηγορίας). Οι άλλες δύο κατηγορίες (μεσίτες ασφαλίσων, ασφαλιστικοί πράκτορες) έχουν παρόμοια αποτελέσματα, τα οποία δεν διαφέρουν πολύ και από τα αντίστοιχα αποτελέσματα των ασφαλιστικών εταιρειών, όπως παρουσιάστηκαν στην ανάλυση του σχετικού ερωτηματολογίου (Σχήμα 3.32). Έτσι λοιπόν βλέπουμε ότι το conversion rate για την πλειοψηφία των εταιρειών που ανήκουν στις δύο αυτές κατηγορίες¹⁶ δεν ξεπερνά το 60%.

Σχήμα 4.32. Από το σύνολο των προσφορών (αντ)ασφάλισης που έχετε αποστείλει σε επιχειρήσεις / πελάτες, ποιο το ενδεικτικό ποσοστό έκδοσης συμβολαίων (conversion rate);

4.2.7 Εκτίμηση και αποτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου

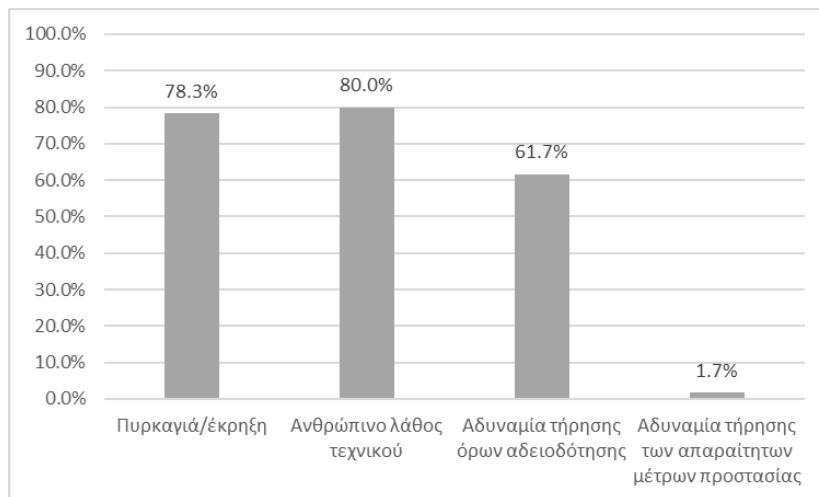
Στην παρούσα ενότητα εστιάζουμε την ανάλυσή μας στην εκτίμηση και αποτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου. Για τον σκοπό αυτό αρχικά κλήθηκαν οι διαμεσολαβητικές εταιρίες του δείγματός μας να μας υποδείξουν ποιο θεωρούν ως το κυριότερο αίτιο πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού συμβάντος¹⁷. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις τους (Σχήμα 4.33), τα δύο σημαντικότερα αίτια (με μικρές διαφορές μεταξύ τους) είναι το «ανθρώπινο λάθος» και η «πυρκαγιά/έκρηξη», ενώ ιδιαίτερα σημαντικό ποσοστό απαντήσεων συγκεντρώνει και η επιλογή της: «αδυναμίας τήρησης των όρων αδειοδότησης». Συγκρίνοντας και πάλι τις απαντήσεις με αυτές των ασφαλιστικών εταιρειών παρατηρούμε πως με εξαίρεση το λίγο υψηλότερο ποσοστό στην τελευταία επιλογή (αδυναμίας τήρησης των όρων

¹⁶ Συγκεκριμένα το 80% των ασφαλιστικών πρακτόρων και το 76,5% των μεσιτών ασφαλίσων εμφανίζουν conversion rate μικρότερο του 60%.

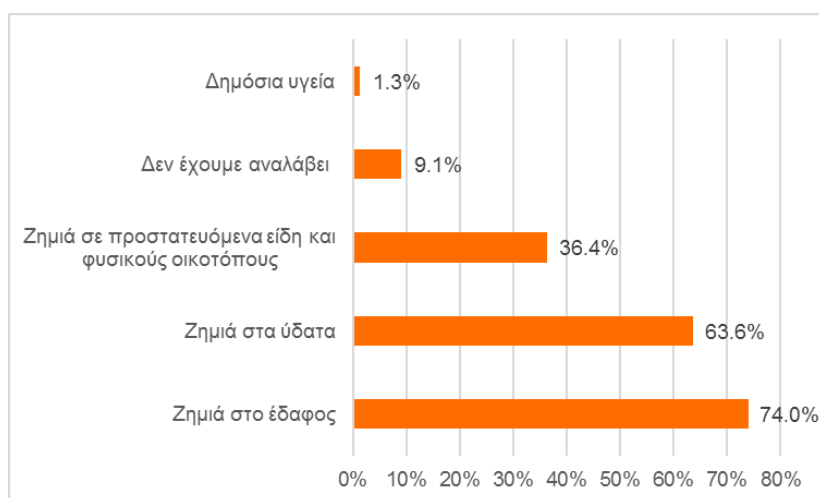
¹⁷ Και στην ενότητα αυτή το δείγμα μας περιορίζεται στις εταιρίες εκείνες που διαμεσολαβούν στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης.

αδειοδότησης), οι δύο αξιολογήσεις (διαμεσολαβητών, ασφαλιστικών εταιριών) παρουσιάζουν πολύ μεγάλη ομοιότητα.

Η επόμενη ερώτηση είχε σκοπό να καταγράψει τις εκτιμήσεις των διαμεσολαβητών ως προς τις πιο συνήθεις επιπτώσεις ενός περιβαλλοντικού συμβάντος, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που μέχρι σήμερα έχουν αναλάβει. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 4.34, η πλειοψηφία των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών θεωρεί ως συνήθεις τις επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν ζημιά στο έδαφος (74%). Ακολουθούν κατά σειρά οι αναμενόμενες ζημιές στα ύδατα (63,6%) και στους φυσικούς οικοτόπους και τα προστατευόμενα είδη (36,4%). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα παρουσιάζουν πολύ υψηλή συσχέτιση (και εμφανίζουν παρόμοιες αναλογίες) με τα αντίστοιχα προσφερόμενα πεδία κάλυψης ζημιών (Σχήμα 4.16). Επίσης δεν φαίνεται να διαφέρουν καθόλου από τις αντίστοιχες απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιριών, φανερώνοντας λοιπόν ότι η ιεράρχηση των πιθανών αιτιών πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού συμβάντος είναι αυτή που εμφανίζεται τελικά στο Σχήμα 4.34.

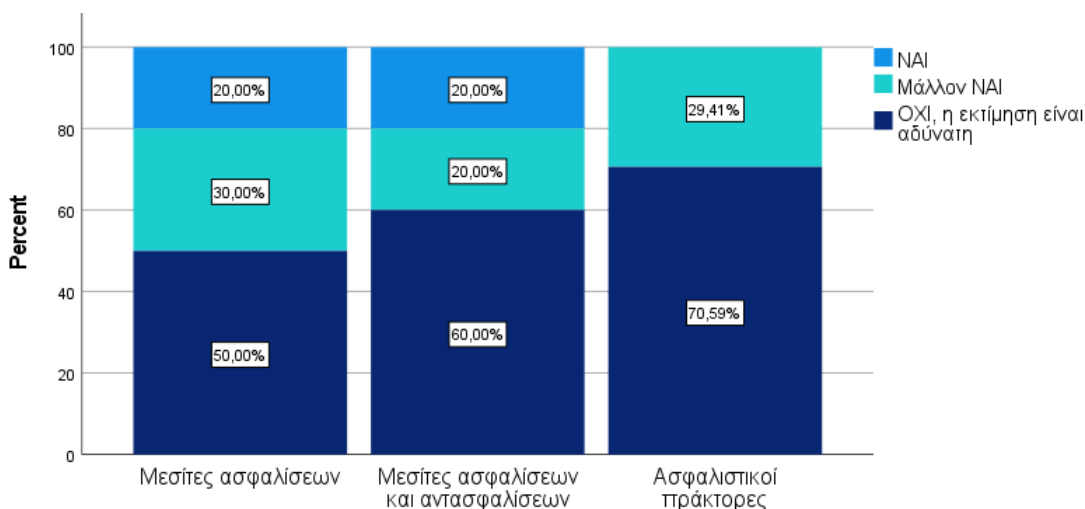

Σχήμα 4.33. Ποια πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι τα κύρια αίτια πρόκλησης ενός περιβαλλοντικού συμβάντος;

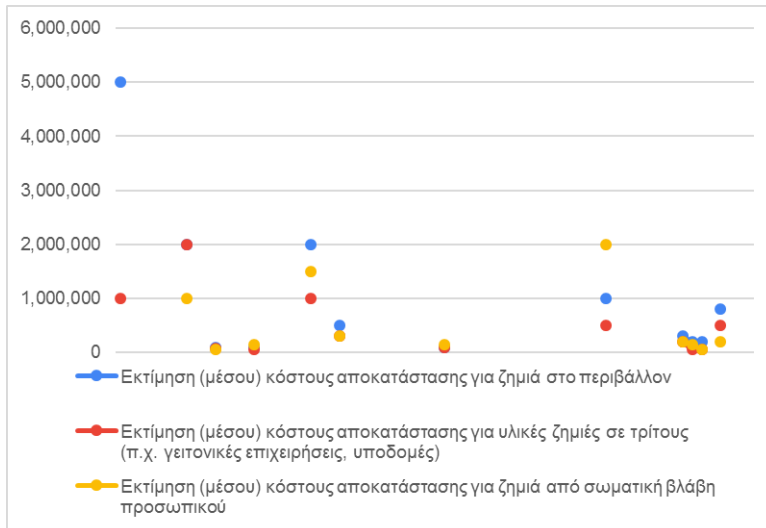
Σχήμα 4.34. Ποιες πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι οι συνήθεις επιπτώσεις ενός περιβαλλοντικού συμβάντος από τους κινδύνους που μέχρι σήμερα έχετε αναλάβει;

Στη συνέχεια, οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές ρωτήθηκαν για το αν μπορούν να κάνουν μια γενική (μέση) εκτίμηση του αναμενόμενου κόστους αποκατάστασης μιας ζημιάς στο περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που έχουν αναλάβει μέχρι σήμερα και ανεξάρτητα από το όριο ευθύνης του συμβολαίου (Σχήμα 4.35). Η βασική διαφορά των διαμεσολαβητών σε σχέση με τις ασφαλιστικές εταιρείες είναι ότι ενώ καμία ασφαλιστική εταιρεία δεν δήλωσε με σιγουριά ότι μπορεί να κάνει μια τέτοια εκτίμηση, στο δείγμα των διαμεσολαβητών υπάρχουν αρκετές εταιρείες που ισχυρίζονται ότι μπορούν (το 20% των μεσιτών ασφαλίσεων και το 20% των μεσιτών ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων). Επίσης αρκετά υψηλότερα (σε σχέση με τις ασφαλιστικές) εμφανίζονται τα ποσοστά των απαντήσεων ότι «μάλλον μπορούν να κάνουν μια τέτοια εκτίμηση».

Σχήμα 4.35. *Ανεξάρτητα από το όριο ευθύνης του συμβολαίου, θα μπορούσατε να κάνετε μια γενική (μέση) εκτίμηση του αναμενόμενου κόστους αποκατάστασης μιας ενδεχόμενης ζημιάς στο περιβάλλον από τους κινδύνους που μέχρι σήμερα έχετε αναλάβει (ανά συμβόλαιο);*

Έτσι λοιπόν, σε όσους απάντησαν ότι μπορούν (ή ότι μάλλον μπορούν) να εκτιμήσουν το αναμενόμενο κόστος αποκατάστασης τους ζητήσαμε να το επιχειρήσουν (να μας δώσουν δηλαδή μια εκτίμηση του μέσου κόστους αποκατάστασης) για τρεις διαφορετικές περιπτώσεις ζημιάς: (α) για ζημιά στο περιβάλλον, (β) για υλικές ζημιές και ζημιές σε τρίτους (π.χ. γειτονικές επιχειρήσεις, υποδομές) και (γ) για ζημιά από σωματική βλάβη προσωπικού. Τα αποτελέσματα για κάθε κατηγορία ξεχωριστά παρουσιάζονται αρχικά στο Σχήμα 4.36, όπου κάθε σημείο στο διάγραμμα φανερώνει τη μέση εκτίμηση κάθε συμμετέχοντα για κάθε κατηγορία ζημιάς (με διαφορετικό χρώμα αποτυπώνονται οι τρεις προαναφερθείσες κατηγορίες). Από την παρατήρηση των σημείων διαπιστώνεται μια αρκετά μεγάλη διασπορά των τιμών καθώς και ότι το κόστος αποκατάστασης για ζημιά στο περιβάλλον τις περισσότερες φορές εμφανίζεται υψηλότερο από το κόστος στις άλλες δύο κατηγορίες ζημιών. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από τα δεδομένα του Πίνακα 4.2, όπου και καταγράφονται οι μέσες, ελάχιστες και μέγιστες τιμές (εκτιμήσεις) που συγκεντρώσαμε για τις τρεις κατηγορίες ζημιών. Σύμφωνα με τις τιμές του εν λόγω πίνακα, το μέσο κόστος αποκατάστασης για ζημιά στο περιβάλλον εκτιμάται κοντά στο 1 εκατομμύριο ευρώ και είναι σχεδόν διπλάσιο από τις άλλες δύο κατηγορίες της ανάλυσής μας.

Σχήμα 4.36. Εκτίμηση κόστους αποκατάστασης για τις τρεις κατηγορίες κόστους

	Μέσος όρος	Max	Min
Εκτίμηση (μέσου) κόστους αποκατάστασης για ζημιά στο περιβάλλον	€ 953.571	€ 5.000.000	€ 50.000
Εκτίμηση (μέσου) κόστους αποκατάστασης για υλικές ζημιές σε τρίτους (π.χ. γειτονικές επιχειρήσεις, υποδομές)	€ 435.714	€ 2.000.000	€ 25.000
Εκτίμηση (μέσου) κόστους αποκατάστασης για ζημιά από σωματική βλάβη προσωπικού	€ 483.333	€ 2.000.000	€ 50.000

Πίνακας 4.2. Εκτίμηση (μέσου) κόστους αποκατάστασης για τις τρεις βασικές κατηγορίες κόστους

4.2.8 Γνώμη για τον θεσμό του υποχρεωτικού καθεστώτος χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη

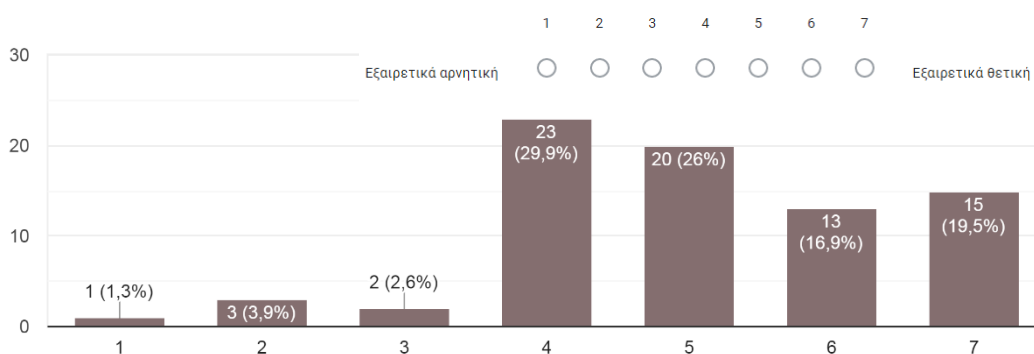
Ένα σημαντικό θέμα που αφορά τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές είναι η θεσμοθέτηση ενός υποχρεωτικού καθεστώτος χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη. Για τον σκοπό αυτό, στην παρούσα ενότητα ρωτήσαμε τις διαμεσολαβητικές εταιρείες του δείγματός μας αναφορικά με την επίπτωση που αναμένουν να έχει στην εταιρεία τους, στον κλάδο της ασφάλισης και στην εθνική οικονομία η υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε μια 7-βαθμια κλίμακα Likert, αντίστοιχη με αυτή που χρησιμοποιήθηκε και στο δείγμα των ασφαλιστικών εταιρειών (όπου 1: εξαιρετικά αρνητική επίπτωση και 7: εξαιρετικά θετική επίπτωση). Βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν αρχικά σε επίπεδο (διαμεσολαβητικής) εταιρείας, διαπιστώθηκε (Σχήμα 4.37) ότι οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου θεωρούν από λίγο ως και εξαιρετικά θετική την εφαρμογή ενός καθεστώτος υποχρεωτικής ασφάλισης. Όπως φαίνεται στον αναλυτικό Πίνακα 4.3, οι ασφαλιστικοί πράκτορες είναι αυτοί που εμφανίζουν την υψηλότερη μέση τιμή (και άρα αναμένουν την πιο θετική επίπτωση) ενώ οι μεσίτες αντασφαλίσεων έχουν την χαμηλότερη μέση τιμή, η οποία και αυτή όμως είναι

οριακά θετική (mean value = 4,4). Σε διευκρινιστικές ερωτήσεις αναφορικά με την επιλογή της συγκεκριμένης τιμής/απάντησης, οι βασικές θετικές επιδράσεις συνοψίζονται στις εξής:

- Οι φορείς εκμετάλλευσης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων προκειμένου να καλύψουν την ευθύνη τους θα έκαναν χρήση ιδιωτικής ασφάλισης.
- Όταν κάτι πρέπει να ασφαλιζεται υποχρεωτικά, οι διαμεσολαβητές που παρακολουθούν τις εξελίξεις και διαθέτουν μέσα ενημέρωσης (π.χ. site, social media), συνήθως επωφελούνται με πρόσκτηση νέων σχετικών εργασιών.
- Μόνο θετική μπορεί να είναι με κατάλληλη εκπαίδευση ασφαλιστών και πληροφόρηση των επιχειρήσεων.
- Αναμένεται να προκύψει μια πιο ολοκληρωμένη κάλυψη κινδύνου, αύξηση του πελατολογίου και αύξηση του κύκλου εργασιών.

Ως πιθανά αρνητικά ζητήματα που μπορεί να προκύψουν για τις ίδιες τις εταιρείες από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας αναφέρθηκαν κυρίως τα εξής:

- Είναι σχετικά περιορισμένος ο αριθμός των επιχειρήσεων που εμπίπτουν σε υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης περιβάλλοντος.
- Η αγορά δεν είναι ακόμα έτοιμη και υπάρχει κίνδυνος να γίνει πρόχειρη δουλειά.

Σχήμα 4.37. Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στην εταιρία σας από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων;

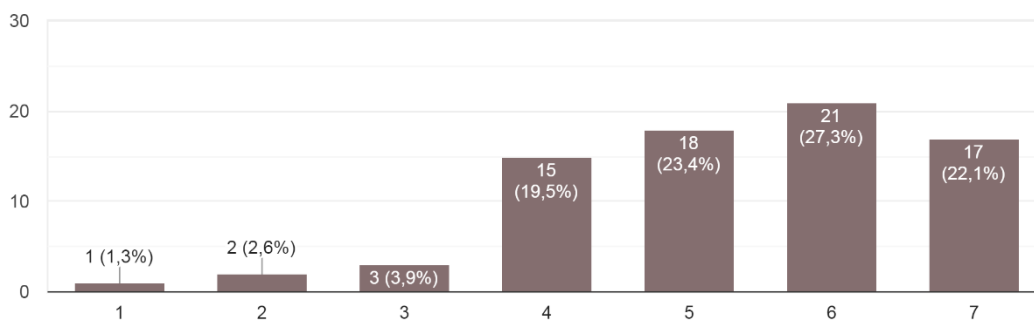
Σε αντίστοιχο ερώτημα, που επικεντρώνει στις επιπτώσεις στον κλάδο της ασφάλισης και όχι στην ίδια την εταιρεία, οι απαντήσεις παρουσιάζουν ακόμα πιο υψηλές τιμές στην 7-βάθμια κλίμακα Likert. Αυτό, πέρα από το Σχήμα 4.38 φαίνεται ακόμα πιο ξεκάθαρα στον αναλυτικό Πίνακα 4.3, όπου διαπιστώνεται ότι εκτός από τους μεσίτες ασφαλίσεων που εμφανίζουν σχεδόν την ίδια αξιολόγηση, σε όλες τις άλλες κατηγορίες η μέση τιμή αυξάνεται αρκετά (ενώ και για το σύνολο του δείγματός μας αυξάνεται από 5,29/7,0 σε 5,50/7,0). Σε διευκρινιστικές ερωτήσεις ως προς τις κυριότερες θετικές επιδράσεις που αναμένονται στον κλάδο της ασφάλισης, καταγράφηκαν οι εξής απαντήσεις (ταξινομημένες με βάση τον αριθμό των σχετικών απαντήσεων):

- Οι επιχειρήσεις θα αναγκαστούν να αποκτήσουν "ασφαλιστική συνείδηση" και ο κλάδος θα παρουσιάσει αύξηση ασφαλιστρών, (ποιοτική) αύξηση εργασιών και νέα πεδία δράσης.

- Θα προκύψει μεγαλύτερο ενδιαφέρον των υποψήφιων πελατών/επιχειρήσεων και περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου αστικής ευθύνης.
- Θα βελτιωθεί το ασφαλιστικό προϊόν (οι παροχές και οι τιμολογιακές συνθήκες) λόγω του ανταγωνισμού και της αύξησης της ζήτησης των προϊόντων αυτών.
- Θα διασφαλίσει τη δυνατότητα του φορέα εκμετάλλευσης να ανταποκριθεί στο κόστος αποκατάστασης μιας πιθανής περιβαλλοντικής ζημιάς έτσι ώστε να παραμείνει βιώσιμος.

Ως προς τις αρνητικές επιπτώσεις, παρατηρείται ότι λίγο πολύ αναφέρονται οι ίδιες με αυτές που καταγράφηκαν για τις εταιρείες:

- Η μέχρι τώρα ενημέρωση/εκπαίδευση των διαμεσολαβητών για το συγκεκριμένο θέμα είναι ελλιπής.
- Ο αριθμός των επιχειρήσεων που εμπίπτουν σε υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης περιβάλλοντος είναι περιορισμένος
- Η αγορά δεν είναι έτοιμη ακόμα και έτσι ο κλάδος ενδέχεται να παρουσιάσει (τουλάχιστον τα πρώτα έτη) «πρόχειρη δουλειά».

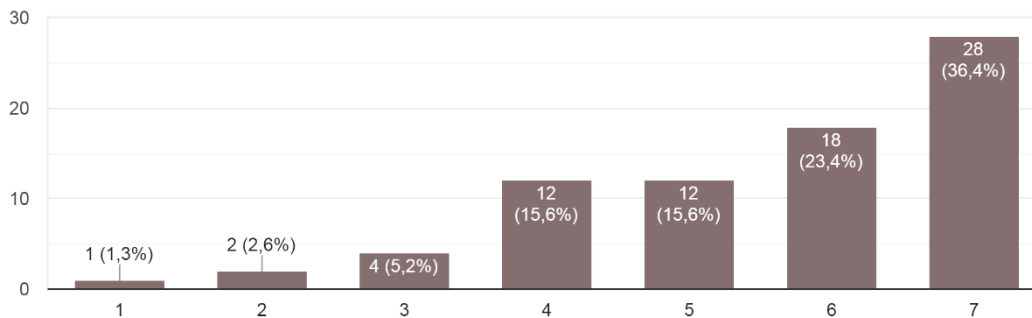
Σχήμα 4.38. Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στον κλάδο σας από την υποχρεωτική χρήση μέσω χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων;

Τέλος, όταν το ίδιο το ερώτημα τίθεται σε σχέση με τις επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, τότε, σύμφωνα και με το Σχήμα 4.39, τα οφέλη φαίνεται να αυξάνουν ακόμα περισσότερο. Μάλιστα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η σχετική αύξηση καταγράφεται σε όλες τις υπο-κατηγορίες εταιρειών (Πίνακας 4.3) και οδηγεί σε μια μέση τιμή του δείκτη αξιολόγησης που ισούται πλέον με 5,7/7,0. Οι σημαντικότερες θετικές επιπτώσεις τις οποίες έλαβαν υπόψη τους οι εταιρείες κατά τη συγκεκριμένη αξιολόγηση και τις οποίες δεν έχουν αναφέρει νωρίτερα (ως επιπτώσεις στην εταιρία ή/και τον κλάδο των ασφαλίσεων) είναι οι εξής:

- Ενίσχυση του κλάδου των ασφαλειών με σημαντική συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας.
- Αναγκαστική προστασία του περιβάλλοντος που θα ενισχυθεί λόγω των ασφαλιστικών "προϋποθέσεων" που θα τεθούν προκειμένου να παρέχεται κάλυψη στην εκάστοτε εμπορική επιχείρηση (περισσότερη προστασία από απρόβλεπτους κινδύνους).
- Μείωση των κρατικών δαπανών στην αποκατάσταση των περιβαλλοντικών καταστροφών/ατυχημάτων.
- Πιο άμεση χρονικά αποκατάσταση του περιβάλλοντος λόγω διαθεσιμότητας πόρων.
- Εμπέδωση της ανάγκης λήψης μέτρων πρόληψης από τις επιχειρήσεις.

- Έσοδα για το κράτος μέσω φορολόγησης.

Όσον αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις που αναφέρθηκαν σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, ήταν ελάχιστες, με σημαντικότερη ίσως από αυτές την πιθανότητα να προκύψουν προβλήματα ανταγωνιστικότητας στις μικρές και αδύναμες (οικονομικά) επιχειρήσεις που θα πρέπει να επωμιστούν ένα υψηλότερο κόστος ασφάλισης.

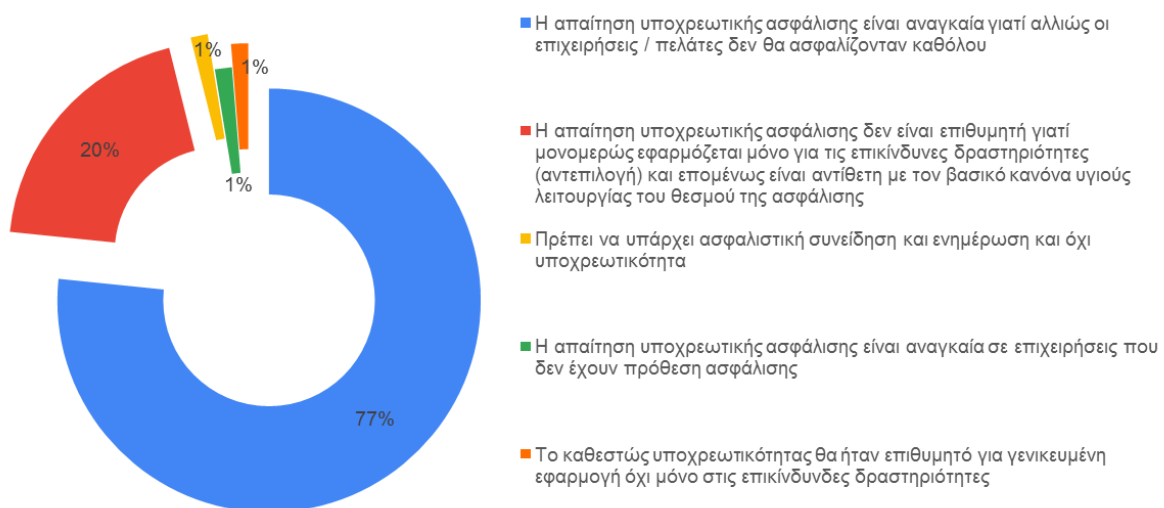

Σχήμα 4.39. Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίπτωση στην ελληνική οικονομία από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων;

		Επίπτωση στην εταιρία σας	Επίπτωση στον κλάδο σας	Επίπτωση στην ελληνική οικονομία
Μεσίτες ασφαλίσεων	Mean	5,100	5,000	5,300
	Std. Dev.	1,5951	1,5635	1,9465
Μεσίτες ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων	Mean	4,400	5,200	5,400
	Std. Dev.	0,5477	0,8367	0,8944
Ασφαλιστικοί πράκτορες	Mean	5,529	5,765	5,941
	Std. Dev.	1,2307	1,2515	1,3449
Total	Mean	5,294	5,500	5,706
	Std. Dev.	1,3149	1,3085	1,4674

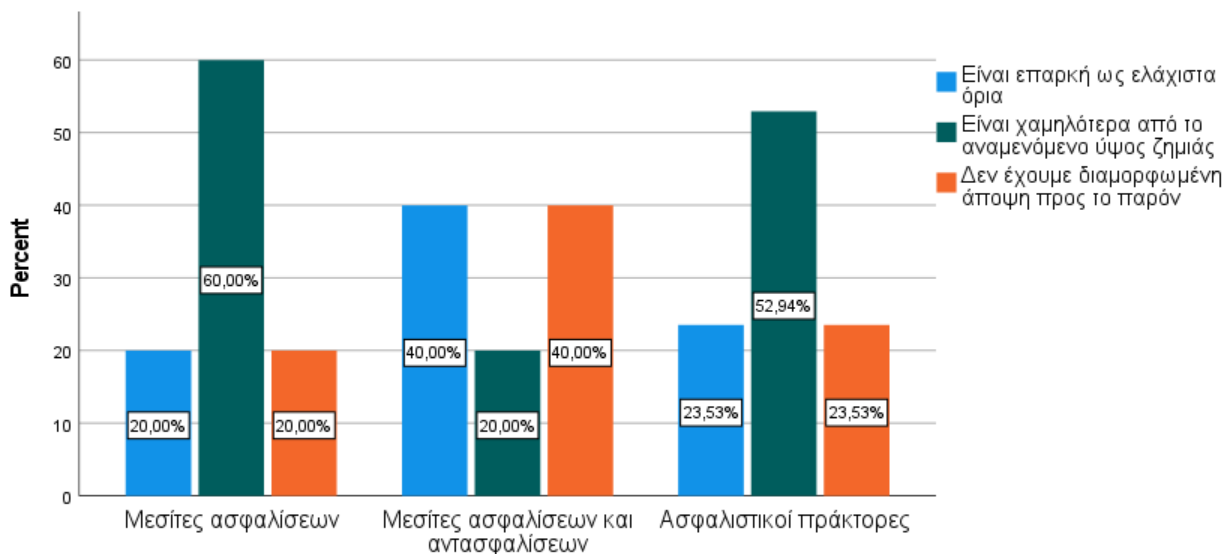
Πίνακας 4.3. Αναλυτική εκτίμηση των επιπτώσεων από την υποχρεωτική χρήση μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων

Συμπληρωματικά ως προς την εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων από ένα καθεστώς υποχρεωτικότητας, οι διαμεσολαβητικές εταιρείες ρωτήθηκαν και για το πώς κρίνουν την εφαρμογή ενός τέτοιου καθεστώτος στην χώρα (για την ασφάλιση της περιβαλλοντικής ευθύνης) σε σχέση με ένα ελεύθερο καθεστώς ασφάλισης. Οι περισσότερες εταιρείες (77%) συμφώνησαν ότι η απαίτηση υποχρεωτικής ασφάλισης είναι αναγκαία γιατί αλλιώς οι επιχειρήσεις/πελάτες δεν θα ασφαλιζόνταν καθόλου. Από την άλλη, μία στις 5 εταιρείες φαίνεται να διαφωνεί με την υποχρεωτικότητα με το επιχείρημα ότι εφαρμόζεται μονομερώς για τις επικίνδυνες δραστηριότητες και είναι άρα αντίθετη με τον βασικό κανόνα της υγιούς λειτουργίας του θεσμού της ασφάλισης (Σχήμα 4.40). Σε γενικές γραμμές, οι απαντήσεις των διαμεσολαβητών για μια ακόμα φορά παρουσιάζουν μεγάλες ομοιότητες με τις αντίστοιχες απαντήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών (Σχήμα 3.37).

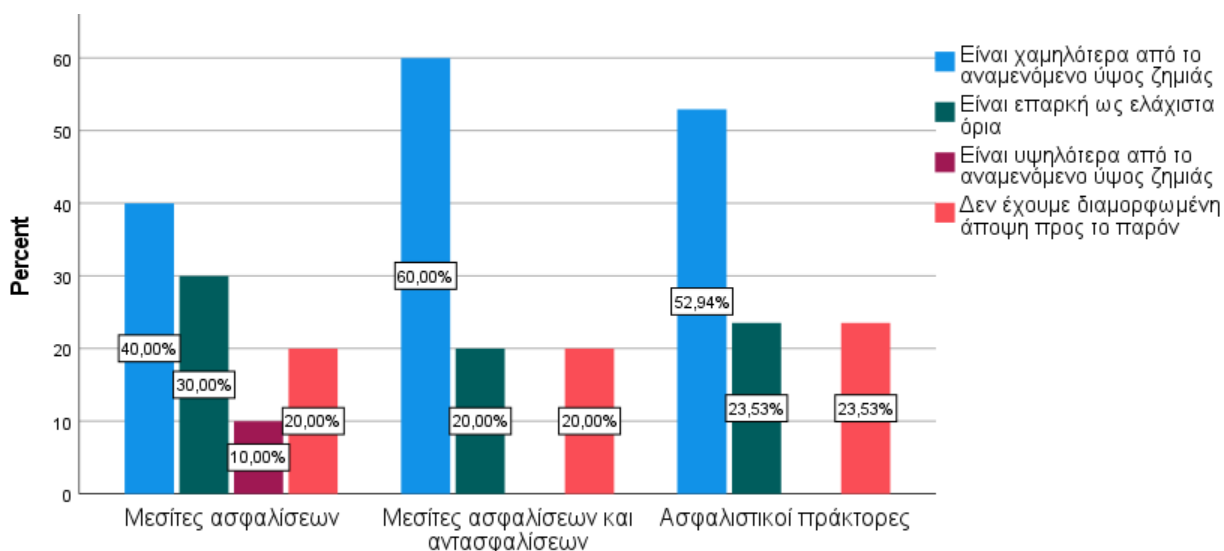

Σχήμα 4.40. Πώς κρίνετε το καθεστώς υποχρεωτικότητας για την ασφάλιση της περιβαλλοντικής ευθύνης σε σχέση με ένα ελεύθερο καθεστώς ασφάλισης στην χώρα μας;

Οι επόμενες δύο ερωτήσεις είχαν ως στόχο την αξιολόγηση της επάρκειας των υφιστάμενων (νομοθετημένων) ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης: (α) για τη διαχείριση/συλλογή – μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων του Ν.4042/12 (Σχήμα 4.41) και (β) για τη συλλογή/μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων του Ν. 4685/20 (Σχήμα 4.42), σε σχέση πάντα με το ύψος ενός ενδεχόμενου περιβαλλοντικού συμβάντος. Σε αντίθεση με τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που κυριαρχούσε η απάντηση ότι δεν έχουν διαμορφωμένη άποψη (προς το παρόν), οι διαμεσολαβητές φαίνονται πιο ενημερωμένοι και συγκλίνουν περισσότερο στο ότι τα όρια αυτά είναι χαμηλότερα από το αναμενόμενο ύψος ζημιάς. Ειδικότερα, ως προς τις κατηγορίες των εταιρειών, οι μεσίτες ασφαλίσεων και οι ασφαλιστικοί πράκτορες εμφανίζουν ένα πολύ υψηλό ποσοστό (άνω του 50%) στη συγκεκριμένη επιλογή (όρια χαμηλότερα από το αναμενόμενο ύψος ζημιάς) και για τις δύο περιπτώσεις (Ν.4042/12 και Ν.4685/20). Για την περίπτωση του Ν.4685/20, παρόμοια είναι και η εικόνα που εμφανίζει η κατηγορία των μεσιτών ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων, η οποία όμως φαίνεται να διαφοροποιείται λίγο στην περίπτωση του Ν.4042/12, τα όρια ασφάλισης του οποίου τα θεωρούν μάλλον επαρκή (αλλά με ταυτόχρονα αρκετά αυξημένο το ποσοστό αυτών που δεν έχουν προς το παρόν διαμορφωμένη άποψη). Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι ελάχιστες απαντήσεις, και αυτές μόνο από μερίδα των μεσιτών ασφαλίσεων και ειδικά για την περίπτωση του Ν.4685/20, ήταν προς την κατεύθυνση ότι «τα όρια είναι υψηλότερα από το αναμενόμενο ύψος ζημιάς».

Σχήμα 4.41. Πώς κρίνετε την επάρκεια των νομοθετημένων ελάχιστων ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης για τη διαχείριση / συλλογή - μεταφορά επικινδύνων αποβλήτων του Ν. 4042/12 σε σχέση με το ύψος ενός ενδεχόμενου περιβαλλοντικού συμβάντος;

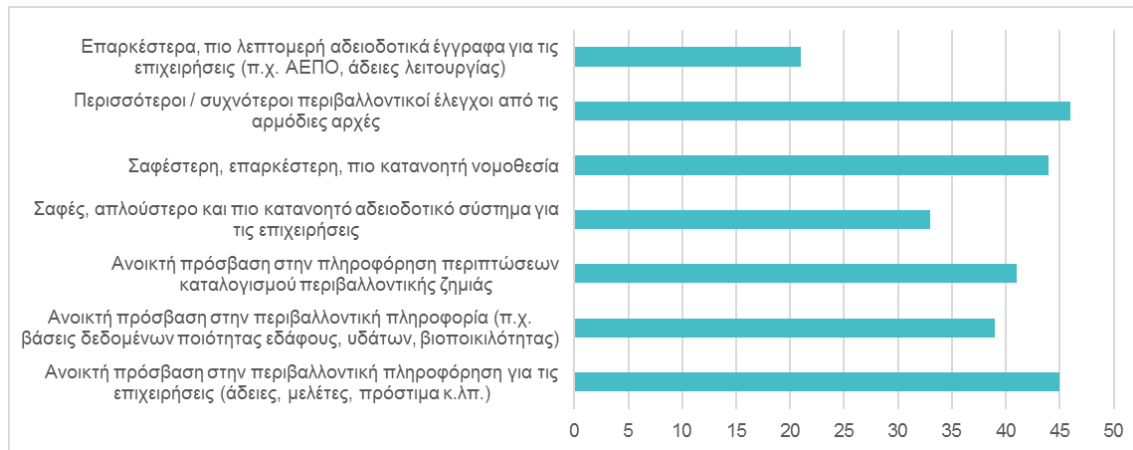

Σχήμα 4.42. Πώς κρίνετε την επάρκεια των νομοθετημένων ελάχιστων ορίων ασφάλισης στην υποχρεωτική ασφάλιση περιβαλλοντικής ευθύνης για τη συλλογή -μεταφορά μη επικινδύνων αποβλήτων του Ν. 4685/20 σε σχέση με το ύψος ενός ενδεχόμενου περιβαλλοντικού συμβάντος;

4.2.9 Υποστήριξη του κράτους στην ανάπτυξη της αγοράς περιβαλλοντικής ευθύνης

Η τελευταία ερώτηση, με την οποία έκλινε η μεγάλη αυτή ενότητα του ερωτηματολογίου των διαμεσολαβητών αφορούσε τις δυνατότητες υποστήριξης του κράτους στην περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς ασφάλισης έναντι των κινδύνων περιβαλλοντικής ευθύνης. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες διαμεσολαβητών ρωτήθηκαν για το πώς πιστεύουν ότι το κράτος θα μπορούσε να συμβάλει (θετικά) στην ανάπτυξη της εν λόγω αγοράς και οι απαντήσεις τους καταγράφονται στο Σχήμα 4.43. Όπως μπορεί κανείς να διαπιστώσει δεν υπάρχει καμία απάντηση που να υπερτερεί σαφώς των υπολοίπων (ακριβώς το ίδιο είχε προκύψει ως συμπέρασμα και στο ερωτηματολόγιο των ασφαλιστικών εταιρειών). Αντίθετα, όλες οι πιθανές βοήθειες που μπορεί να παράσχει το κράτος (και οι οποίες εξετάστηκαν ως δυνατότητες στο παρόν ερωτηματολόγιο) θεωρήθηκαν από αρκετά έως και πολύ

σημαντικές. Για στατιστικούς μόνο λόγους αξίζει να σημειωθεί ότι οι τρεις απαντήσεις που επιλέχθηκαν από τις περισσότερες εταιρείες είναι κατά φθίνουσα σειρά οι εξής¹⁸: (1) Ανάγκη για περισσότερους και συχνότερους περιβαλλοντικούς ελέγχους από τις αρμόδιες αρχές, (2) Ανοικτή πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση για τις επιχειρήσεις (π.χ. άδειες, μελέτες, πρόστιμα), (3) Σαφέστερη, επαρκέστερη και πιο κατανοητή νομοθεσία.

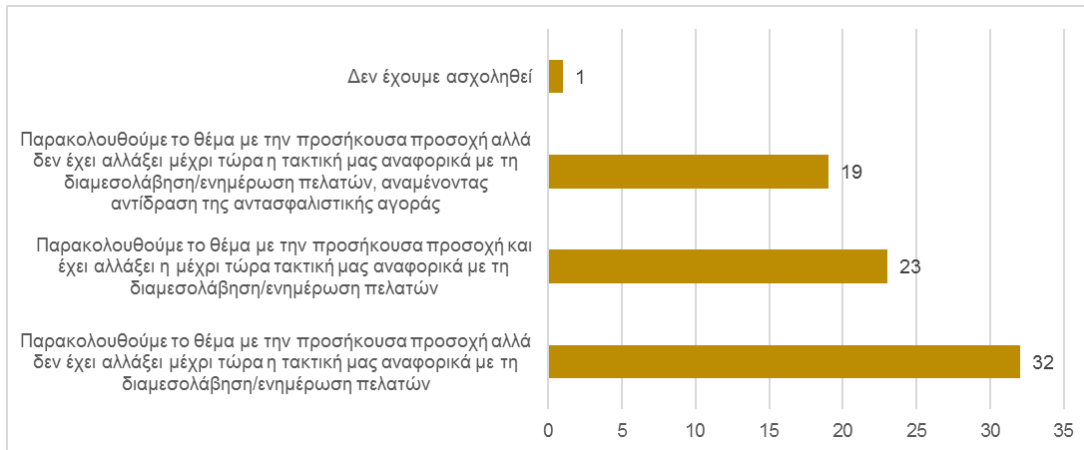

Σχήμα 4.43. Πώς πιστεύετε ότι το κράτος θα μπορούσε να υποστηρίξει την ανάπτυξη της αγοράς ασφάλισης έναντι των κινδύνων περιβαλλοντικής ευθύνης

4.3 Χρηματοοικονομική ασφάλεια για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο και την κλιματική αλλαγή

Σε αυτή την τελευταία ενότητα επιχειρήθηκε να γίνει μια σύντομη καταγραφή και αξιολόγηση του πώς αντιλαμβάνονται οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές την χρηματοοικονομική ασφάλεια σε σχέση με τον περιβαλλοντικό κίνδυνο που προέρχεται από την κλιματική αλλαγή. Σε όλες τις απαντήσεις που ακολουθούν, το δείγμα μας περιλάμβανε το σύνολο των εταιρειών, ανεξάρτητα αν στην παρούσα χρονική περίοδο διαμεσολαβούν (ή όχι) στο αντικείμενο των (αντ)ασφαλίσεων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης. Το πρώτο λοιπόν που ρωτήθηκαν ήταν το επίπεδο ωρίμανσης και προετοιμασίας της εταιρείας τους αναφορικά με την επίταση φυσικών φαινομένων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που λάβαμε (Σχήμα 4.44), το 68% των εταιρειών δήλωσε ότι δεν έχουν αλλάξει μέχρι τώρα τακτική αναφορικά με τη διαμεσολάβηση/ενημέρωση πελατών ενώ το 31% δήλωσε ότι έχει προχωρήσει σε αλλαγή τακτικής. Περίπου 4 στους 10 από όσους δήλωσαν ότι δεν έχουν αλλάξει τακτική, επισήμαναν πως αναμένουν πρώτα σχετική αντίδραση από την αντασφαλιστική αγορά.

¹⁸ Την πρώτη επιλογή («ανάγκη για περισσότερους και συχνότερους περιβαλλοντικούς ελέγχους από τις αρμόδιες αρχές») την συναντάμε επίσης ως πρώτη επιλογή και στις ασφαλιστικές εταιρείες. Στις επόμενες δύο επιλογές η ιεράρχηση διαφέρει λίγο μεταξύ των δύο δειγμάτων.

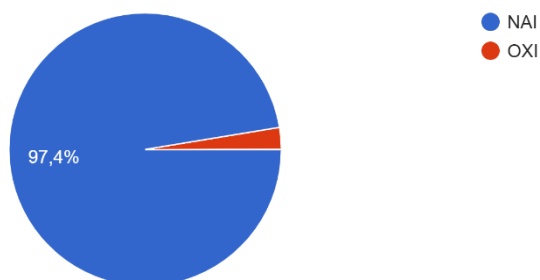
Σχήμα 4.44. Ποιο το επίπεδο ωρίμανσης / προετοιμασίας της εταιρίας σας αναφορικά με την επίταση φυσικών φαινομένων που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή;

Στη συνέχεια, ακολούθησε μια ελεύθερου κειμένου ερώτηση που ζητούσε από τις εταιρίες να καταγράψουν το πώς θα επηρεάζονταν η τακτική διαμεσολάβησης σε περίπτωση που λάμβαναν μέτρα σχετικά με την ενδεχόμενη επίταση των φυσικών κινδύνων από την κλιματική αλλαγή. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί συμμετέχοντες απάντησαν πως η τακτική διαμεσολάβησης θα επηρεαστεί θετικά (χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση) ενώ επίσης αρκετοί απάντησαν (επίσης χωρίς αιτιολόγηση) ότι δεν θα επηρεαστεί (ή ότι δεν θα επηρεαστεί σημαντικά). Από κει και πέρα, οι σημαντικότερες αιτιολογημένες/αναλυτικές απαντήσεις που προέκυψαν καταγράφονται παρακάτω, ταξινομημένες και πάλι με βάση τον αριθμό των σχετικών απαντήσεων:

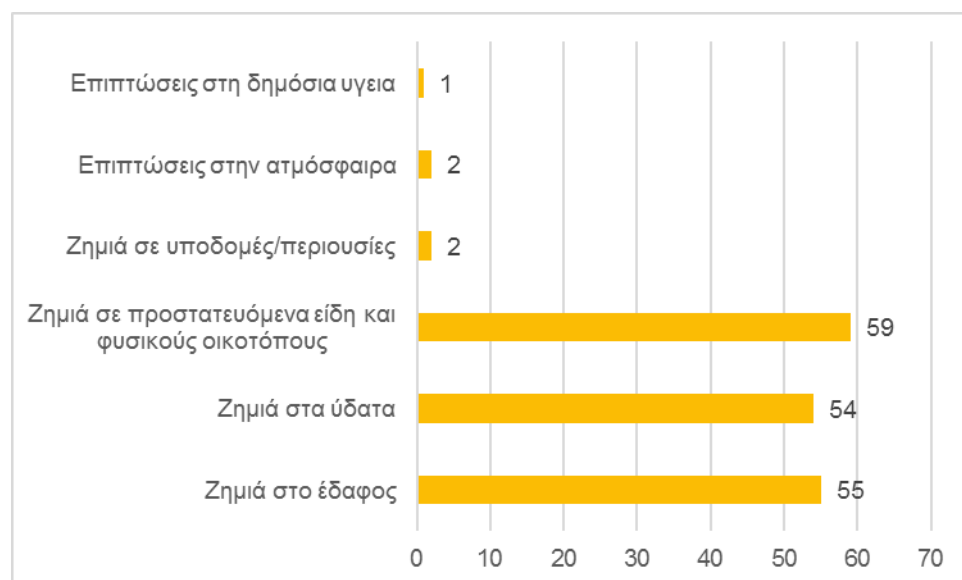
- Η διαμεσολάβηση θα αποκτήσει περαιτέρω κύρος και θα αυξηθεί πολύ ο όγκος εργασίας (και τα λειτουργικά έξοδα).
- Θα απαιτηθεί σοβαρή επένδυση στην αναβάθμιση της τεχνογνωσίας των εταιριών και σημαντικός χρόνος για την διαμόρφωση ενός επαρκούς χαρτοφυλακίου που θα αποσβέσει προοδευτικά η επένδυση.
- Θα απαιτηθεί σημαντική προσπάθεια στο να μπορούν να περάσουν σωστά και πειστικά το μήνυμα στους εταιρικούς πελάτες ως προς την έκταση της έκθεσης τους σε κίνδυνο και ως προς τις επιπτώσεις που θα φέρει αυτό στην κερδοφορία τους ή τις εργασίες τους (ενημέρωση πρόληψης ζημιών). Θα προκύψει άρα ανάγκη πληρέστερης ενημέρωσης και εφαρμογής τεχνικών follow up.
- Θα απαιτηθεί να γίνει σε βάθος μελέτη για τους περιβαλλοντικούς κινδύνους (risk assessment/management).
- Θα χρειαστεί συνολική επανεξέταση χαρτοφυλακίου (ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία).
- Θα επηρεαστεί η τιμολόγηση των προϊόντων και θα υπάρξει αύξηση των ασφαλιστρών (λόγω της αυξημένης επίτασης κινδύνου).
- Θα δυσκολέψει η πώληση των προϊόντων λόγω υψηλής τιμολόγησης.
- Θα οδηγήσει σε ακόμα πιο αυστηρό underwriting.

Όπως διαπιστώθηκε ήδη στο ερωτηματολόγιο των ασφαλιστικών εταιρειών και όπως λογικά αναμένονταν και στη συγκεκριμένη έρευνα ερωτηματολογίου, σχεδόν το σύνολο των διαμεσολαβητών του δείγματός μας (97%) θεωρεί ότι η κλιματική αλλαγή μπορεί να επιφέρει επιπρόσθετα και περιβαλλοντικά συμβάντα (Σχήμα 4.45), με τις απαντήσεις να ισομοιράζονται (όπως ακριβώς είχε συμβεί

και στην περίπτωση των ασφαλιστικών εταιριών) σε πιθανές επιπτώσεις στο έδαφος, τα ύδατα και τα προστατευόμενα είδη και τους φυσικούς οικοτόπους (Σχήμα 4.46).

Σχήμα 4.45. Πιστεύετε ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα μπορούσαν να επιφέρουν επιπρόσθετα και περιβαλλοντικό συμβάν;

Σχήμα 4.46. Τι από τα ακόλουθα εκτιμάτε ότι θα μπορούσε να συμβεί ως επίπτωση της κλιματικής αλλαγής;

Επικοινωνήστε μαζί μας

Email: lifeprofile@prv.ypeka.gr

Τηλ: 2131513277

<https://life-profile.gr/>

Το έργο LIFE PROFILE (LIFE19 GIE/GR/001127) Promote financial instruments for liability on environment συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το έργο LIFE PROFILE (LIFE19 GIE/GR/001127) Promote financial instruments for liability on environment συγχρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο.